

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΜΒΑ)»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΗΣ ΟΙΝΟΠΟΪΑΣ -
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΓΧΩΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΑΓΟΡΑ**

**ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗ**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΤΖΟΥΒΕΛΕΚΑΣ**

ΑΘΗΝΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ, 2018

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Διοίκηση
Επιχειρήσεων (MBA)»**

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Ανάλυση του Κλάδου της Οινοποιίας- Προοπτικές
Ανάπτυξης του Ελληνικού Κρασιού στην Εγχώρια και Διεθνή
Αγορά**

Δήμητρα Καρακατσάνη

**Επιβλέπων Καθηγητής
Βαγγέλης Τζουβελέκας**

Ιανουάριος 2018

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Διοίκηση
Επιχειρήσεων (MBA)»**

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Ανάλυση του Κλάδου της Οινοποιίας- Προοπτικές
Ανάπτυξης του Ελληνικού Κρασιού στην Εγχώρια και Διεθνή
Αγορά**

Δήμητρα Καρακατσάνη

**Επιβλέπων Καθηγητής
Βαγγέλης Τζουβελέκας**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA) από τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ιανουάριος 2018

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας διατριβής είναι η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης του κλάδου της Οινοποιίας στην Ελλάδα και να εξετάσει τις προοπτικές ανάπτυξης στην εγχώρια και διεθνή αγορά.

Αναλυτικότερα στα πέντε πρώτα κεφάλαια, παρατίθενται στοιχεία για την αγορά της Οινοποιίας, που αφορούν στα γενικά χαρακτηριστικά, στο θεσμικό πλαίσιο, στη ζήτηση, στην προσφορά και στο μέγεθός της. Στο έκτο κεφάλαιο της διατριβής παρουσιάζονται στοιχεία για τη διεθνή αγορά κρασιού. Τέλος ακολουθούν τα συμπεράσματα και οι προοπτικές της αγοράς.

Η διατριβή στηρίχθηκε σε στοιχεία που προέκυψαν από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές πληροφόρησης.

Summary

Object of present study is to present the existing situation of Wine sector in Greece and to examine the prospects of growth in the domestic and international market.

More analytically in the five first capitals, are mentioned elements of the Wine sector that they generally concern in characteristically, in the institutional frame, in the demand, in the offer and in her size. In the sixth chapter of study are presented elements for the international market of wine. Finally follow the conclusions and the prospects of market.

The study was supported in elements that resulted from primary and secondary sources of information.

Ευχαριστίες

Στους γονείς μου για τα εφόδια που μου παρείχαν. Στον σύζυγό μου για την ηθική στήριξη και στα παιδιά μου που αν και πολύ μικρά για να κατανοήσουν τη κατάσταση με ενέπνευσαν θετικά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή	6
1.1 Γενικά Χαρακτηριστικά του Κλάδου	6
1.2 Βασικές κατηγορίες και τύποι Οίνων	9
1.2.1 Διάκριση οίνων	10
1.2.2 Τύποι οίνων.....	16
1.3 Καλλιεργούμενες εκτάσεις	17
1.3.1 Αριθμός Εκμεταλλεύσεων και Εκτάσεις	17
1.3.2 Γεωγραφική κατανομή των εκτάσεων σε επίπεδο περιφέρειας	19
1.3.3 Κατανομή των εκτάσεων κατά τάξη μεγέθους της εκμετάλλευσης	21
1.3.4 Ποικιλίες οινάμπελων σε Σύνολο Χώρας και κατά περιφέρεια.....	22
2. Θεσμικό Πλαίσιο	25
2.1 Κυριότερη Κοινοτική Νομοθεσία.....	26
2.1.1 Ισχύουσα Νομοθεσία.....	26
2.1.2 Οδηγίες	27
2.1.3 Παλαιότερη Κοινοτική Νομοθεσία.....	28
2.2 Κυριότερη Εθνική Νομοθεσία	29
2.2.1 Νομοθεσία για την Εμφιάλωση οίνου.....	29
2.2.2 Νομοθεσία σχετικά με τους Ελέγχους και τις διοικητικές κυρώσεις στον Αμπελοοινικό τομέα	30
2.2.3 Νομοθεσία σχετικά με την παρακολούθηση της αγοράς του Αμπελοοινικού τομέα.....	31
2.2.4 Νομοθεσία σχετικά με τις Ταινίες Ελέγχου	32
2.2.5 Νομοθεσία σχετικά με την επισήμανση Οίνων.....	32
2.2.6 Ισχύουσα νομοθεσία σχετικά με τη λειτουργία οινολογικών εργαστηρίων	34
2.2.7 Νομοθεσία σχετικά με τον εμπλουτισμό	34

2.3 Κοινή Οργάνωση της Αγοράς του Οίνου	35
3. Ζήτηση των προϊόντων Οίνου	41
3.1 Προσδιοριστικοί παράγοντες ζήτησης	41
3.1.1 Ανάλυση προσδιοριστικών παραγόντων ζήτησης	42
3.2 Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών (2012- 2016).....	44
4. Προσφορά των προϊόντων Οίνου	50
4.1 Διάρθρωση Αγοράς Οίνου	50
4.2 Κυριότερες επιχειρήσεις του κλάδου	54
4.2.1 Εισηγμένες στο χρηματιστήριο	54
4.2.2 Κορυφαίες οινοποιητικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα	58
4.3 Δίκτυο διανομής και Πιστωτική πολιτική του κρασιού.....	64
4.4 Ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας των ελληνικών κρασιών	66
4.4.1 Η έρευνα για το κρασί στην Ελλάδα.....	66
4.4.2 Καινοτομία των ελληνικών κρασιών	69
5. Η αγορά των προϊόντων Οίνου	74
5.1 Εγχώρια παραγωγή κρασιού	74
5.2 Εξωτερικό εμπόριο	77
5.2.1 Εισαγωγές Οίνου – Κυριότερες Χώρες Προέλευσης	78
5.2.2 Εξαγωγές Οίνου – Κυριότερες Χώρες Προορισμού	83
6. Διεθνής Αγορά Οίνου	89
6.1 Παγκόσμια παραγωγή κρασιού	89
6.2 Διεθνές εμπόριο.....	93
6.2.1 Κύριοι εξαγωγείς παγκοσμίως.....	96
6.2.1 Κύριοι εισαγωγείς παγκοσμίως.....	97
6.3 Παγκόσμια κατανάλωση.....	99

7. Συμπεράσματα και Προοπτικές	102
7.1 SWOT Ανάλυση	102
7.2 Κυριότερα Ευρήματα - Προοπτικές	104
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	106

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

Αντικείμενο της παρούσας διατριβής αποτελεί ο κλάδος της οινοποιίας στην Ελλάδα καθώς και οι προοπτικές ανάπτυξης των προϊόντων του κλάδου (κρασί, σαμπάνια, αφρώδη οίνοι) στην εγχώρια και διεθνή αγορά. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά του κλάδου, οι βασικές κατηγορίες και τύποι Οίνων και οι κυριότερες αμπελοκαλλιέργειες ανά περιφέρεια στην Ελλάδα.

1.1 Γενικά Χαρακτηριστικά του Κλάδου

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του κλάδου της οινοποιίας είναι η μακρόχρονη παράδοση της αμπελοκαλλιέργειας στην Ελλάδα. Ωστόσο, ο κλάδος άρχισε να εκσυγχρονίζεται και να αναπτύσσεται με τη σημερινή του μορφή από τη δεκαετία του '60, όπου μεγάλες εταιρείες δραστηριοποιήθηκαν και επένδυσαν στον εξεταζόμενο κλάδο. Σήμερα η εγχώρια οινοποιία αποτελείται από ένα μικρό ποσοστό μεγάλων οινοποιητικών μονάδων και εισαγωγικών εταιρειών, ένα αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό μικρομεσαίων επιχειρήσεων και αγροτικών συνεταιρισμών. Οι μεγάλες οινοποιητικές μονάδες καταλαμβάνουν μεγάλα μερίδια της εγχώριας αγοράς εμφιαλωμένων κρασιών και καλύπτουν μέσω των δικτύων διανομής σχεδόν το σύνολο της ζήτησης των προϊόντων οινοποιίας της Ελλάδας. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου, παράγουν

τόσο χύμα όσο και εμφιαλωμένο κρασί το οποίο απευθύνεται συνήθως στην τοπική αγορά, Στο κλάδο δραστηριοποιούνται και κάποιες εισαγωγικές εταιρείες οι οποίες έχουν τα δικά τους δίκτυα διανομής χωρίς όμως να εισάγουν αποκλειστικά προϊόντα οινοποιίας, συνήθως εισάγουν γενικά αλκοολούχα ποτά οπότε η εισαγωγή οίνων δεν αποτελεί την αποκλειστική δραστηριότητά τους. Σήμερα έχουν ενταχθεί στο κλάδο και αρκετοί αγροτικοί συνεταιρισμοί οι οποίοι παράγουν ποιοτικό κρασί κάνοντας χρήση σύγχρονων μεθόδων αμπελουργίας και οινοποίησης (π.χ Ένωση Συνεταιρισμών Θηραϊκών προϊόντων – SantoWines¹). Ο εξαγωγικός προσανατολισμός των (μεγάλων ιδιαίτερα) επιχειρήσεων του κλάδου είναι έντονος. Το κρασί είναι ένα τυπικό προϊόν εξαγωγής όταν αναγνωρίζεται η χώρα για την υψηλή της ποιότητα, την παράδοση ή την ανταγωνιστικότητα όσον αφορά την ποιότητα / την τιμή. Αυτό σημαίνει ότι ο τομέας του οίνου μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προσέλκυση του τουρισμού (Journal of Promotion Management, 2016) . Ως κυριότερες αγορές των ελληνικών κρασιών αναδεικνύονται η Γερμανία, οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Γαλλία και το Βέλγιο, όπου στις 3 πρώτες βρίσκονται ισχυρές ομογενειακές κοινότητες που σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς απορροφούν μεγάλο μέρος των εξαγωγών (ICAP, 2010). Στο πλαίσιο της σημερινής οικονομικής συγκυρίας της χώρας πολλές οινοποιητικές μονάδες ακόμα και οι πιο μικρές έχουν προσανατολιστεί στις εξαγωγές των προϊόντων τους δίνοντας έμφαση στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του Ελληνικού κρασιού και στη φήμη που έχουν πλέον αποκτήσει τα ελληνικά κρασιά.

¹ <https://www.santowines.gr/el/profile/company-profile.html>

Πίνακας 1: Γενικά στοιχεία του κλάδου	
Αριθμός αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων (2015):	188.873
Μέγεθος Καλλιεργούμενων εκτάσεων (2015):	1.030.821 στρέμματα
Βασικές περιοχές αμπελουργικών εκτάσεων με οινοποιήσιμες ποικιλίες:	Κρήτη, Δυτική Ελλάδα, Στερεά Ελλάδα, Αττική, Πελοπόννησος
Αριθμός Οινοποιιών ² (2017)	652
Μέγεθος Παραγωγής - Συνολικός όγκος οίνων ³ (2015/2016)	2.458.241 χιλ.
Εξωτερικό εμπόριο ⁴ (2016):	<ul style="list-style-type: none"> • 301.253 hl αξίας 73.700.095 ευρώ (Εξαγωγές Οίνου) • 206.936 hl αξίας 33.863.007 ευρώ (Εισαγωγές Οίνου)
Θεσμικοί Φορείς:	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης (http://www.minagric.gr) • Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Αμπελοοινικών Προϊόντων (www.keosoe.gr) • Σύνδεσμος Ελληνικού Οίνου (www.greekwinefederation.gr) • Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου (www.newwinesofgreece.com)

² Σύμφωνα με το Μητρώο Εγκεκριμένων Επιχειρήσεων ΠΟΠ,ΠΓΕ και Ποικιλιακών Οίνων, τελευταία επικαιροποίηση 05.09./2017.

³ Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης

⁴ Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ

1.2 Βασικές κατηγορίες και τύποι Οίνων

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία έχουν οριστεί τέσσερις κατηγορίες οίνων, με κριτήριο τη γεωγραφική προέλευση. Πρόκειται για τους οίνους Ονομασίας Προέλευσης Ανωτέρας Ποιότητας (ΟΠΑΠ), Ονομασίας Προέλευσης Ελεγχόμενης (ΟΠΕ), Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) και τους Επιτραπέζιους Οίνους (Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης, 2016).

Παρακάτω περιγράφονται όλες τις προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληρούνται, προκειμένου ένας οίνος να μπορεί να χαρακτηριστεί Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης. Οι προϋποθέσεις αυτές σχετίζονται με τη γεωγραφική προέλευση σταφυλιού, τις ποικιλίες από τις οποίες παράγεται, την απόδοση των αμπελώνων σε σχέση με την ποιότητα των σταφυλιών, τον τρόπο παραγωγής των οίνων, τη διαδικασία ωρίμανσης και παλαίωσης και τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά τους.

Στη συνέχεια, περιγράφονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες ένας οίνος μπορεί να χαρακτηριστεί Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης και με βάση την προηγούμενη νομοθεσία χαρακτηριζόταν ΟΠΑΠ. Οι προϋποθέσεις αυτές σχετίζονται με τη γεωγραφική προέλευση των σταφυλιών, την περιοχή στην οποία βρίσκεται το οινοποιείο, αλλά και τις εγκαταστάσεις στις οποίες γίνεται η ωρίμανση σε βαρέλια, η εμφιάλωση και η αναγωγική παλαίωση. Ακόμα αναλύονται οι συνθήκες που καθιστούν έναν οίνο Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης. Οι προϋποθέσεις αυτές σχετίζονται, με την περιοχή παραγωγής των σταφυλιών και το χώρο της οινοποίησης, αλλά στην περίπτωση αυτή πρόκειται μόνο για γλυκείς οίνους, οι οποίοι μπορεί να παράγονται με

διάφορους τρόπους. Η δεύτερη διαφορά με την προηγούμενη κατηγορία, σχετίζεται με το εύρος των χρησιμοποιούμενων ποικιλιών.

Στη συνέχεια, περιγράφονται οι Οίνοι Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης ΠΓΕ, πρώην Τοπικοί Οίνοι. Ο καθορισμός των οίνων που εντάσσονται στην κατηγορία αυτή γίνεται επίσης, με κριτήρια γεωγραφικά και ποικιλιακές συνθέσεις. Επίσης γίνεται αναφορά στους Επιτραπέζιους οίνους, οι οποίοι δεν οφείλουν να είναι τυπικοί ως προς τον τρόπο παραγωγής τους, αλλά δεν έχουν το δικαίωμα να φέρουν κάποιες συγκεκριμένες ενδείξεις.

Τέλος, γίνεται διάκριση των οίνων, ανάλογα με το χρώμα τους, την περιεκτικότητά τους σε σάκχαρα, σε διοξείδιο του άνθρακα, σε αρωματικές ουσίες και σε αλκοόλ.

1.2.1 Διάκριση οίνων

Η ελληνική οινική νομοθεσία διακρίνει και θεσμοθετεί 4 κατηγορίες οίνων ως προς τη γεωγραφική προέλευση (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης):

- Ονομασίας Προέλευσης Ανωτέρας Ποιότητας (ΟΠΑΠ).
- Ονομασίας Προέλευσης Ελεγχόμενης (ΟΠΕ).
- Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ).
- Επιτραπέζιοι Οίνοι.

Σύμφωνα με το νέο κανονισμό ((ΕΚ) 479/08) , οι οίνοι ΟΠΑΠ και ΟΠΕ ενσωματώνονται στην κατηγορία Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και οι Τοπικοί Οίνοι περιλαμβάνονται στην κατηγορία ΠΓΕ.

Οίνοι Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ)

Η ονομασία προέλευσης, αποτελεί το τοπωνύμιο μιας περιοχής, όταν χρησιμοποιείται για να περιγράψει τα προϊόντα που παράγονται σε αυτή. Σύμφωνα με τη διεθνή νομολογία, κάθε τέτοιο προϊόν πρέπει να προέρχεται

από την περιοχή της οποίας το όνομα φέρει, ενώ οι διάφοροι χαρακτήρες που το προσδιορίζουν πρέπει να οφείλονται σε φυσικούς και τεχνικούς παράγοντες της περιοχής αυτής. Οι φυσικοί παράγοντες, αφορούν το οικοσύστημα της περιοχής παραγωγής ενός προϊόντος, ενώ οι τεχνικοί την τεχνολογία που εφαρμόζεται για την παραγωγή του. Έτσι, για την κατηγορία των Οίνων ΠΟΠ (Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης), που έρχονται στην αγορά τυποποιημένοι, επώνυμοι και φέρουν το τοπωνύμιο μιας περιοχής ισχύουν τα εξής:

- Προέρχονται από αμπελουργική ζώνη, νομοθετικά οροθετημένη, της οποίας το όνομα φέρουν στην ετικέτα τους και μέσα στα όρια αυτής της ζώνης καλλιεργούνται οι ποικιλίες αμπέλου από τις οποίες παράγονται.
- Παράγονται από μία ή περισσότερες ποικιλίες αμπέλου, πάντοτε τις ίδιες, οι οποίες είναι απόλυτα προσαρμοσμένες στις εδαφοκλιματικές συνθήκες της περιοχής προέλευσης και με βάση την εμπειρία και την παράδοση έχει αποδειχθεί ότι μπορούν να δώσουν κρασιά υψηλής ποιότητας.
- Οι αμπελώνες από τους οποίους προέρχονται τα σταφύλια, έχουν χαμηλές αποδόσεις και δίνουν πρώτη ύλη καλής ποιότητας.
- Παράγονται με βάση την παραδοσιακή οινολογική τεχνική της περιοχής, προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις της σύγχρονης τεχνολογίας.
- Ωριμάζουν ή και παλαιώνουν κάτω από ειδικές συνθήκες, που αξιοποιούν και διαμορφώνουν τα χαρακτηριστικά τους.
- Έχουν ιδιαίτερα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά, που εξαρτώνται από το οικοσύστημα της περιοχής.

Όταν μια ετικέτα κρασιού αναγράφει Οίνος ΠΟΠ, το περιεχόμενο υπόκειται σε σειρά υποχρεώσεων, η εκπλήρωση των οποίων ελέγχεται. Τα ελληνικά κρασιά με Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης, προέρχονται από αμπελουργικές

ζώνες με υψηλό δυναμικό ποιότητας. Είναι οι οίνοι που χαρακτηρίζονται και έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν να χαρακτηρίζονται, ΟΠΑΠ (Ονομασίας Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας) και ΟΠΕ (Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης). Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ε.Ε ((ΕΚ) 479/2008) τα κρασιά ΠΟΠ αντιστοιχούν στα VQPRD, από τα αρχικά των γαλλικών λέξεων Vin de Qualité Produit de Région Déterminée (Οίνος Ποιότητας Παραγόμενος σε Καθορισμένη Περιοχή).

Οίνοι Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης ΠΟΠ (ΟΠΑΠ)

Σύμφωνα με τη νέα ευρωπαϊκή οινική νομοθεσία((ΕΚ) 607/2009), οι ελληνικοί οίνοι ΟΠΑΠ, εντάσσονται στην κατηγορία των προϊόντων ΠΟΠ. Οι περιοχές που παράγονται οι οίνοι ΠΟΠ (ΟΠΑΠ) είναι οι ιστορικές αμπελουργικές και οινοπαραγωγικές περιοχές της χώρας. Στις περιοχές αυτές έχουν οριοθετηθεί σαφείς αμπελουργικές ζώνες.

Οι οίνοι ΠΟΠ - ΟΠΑΠ υποχρεωτικά παράγονται σε οινοποιεία που βρίσκονται μέσα στη ζώνη. Αυτό σημαίνει ότι, εκτός από τα σταφύλια που προέρχονται υποχρεωτικά από τη ζώνη, και η οινοποίηση πρέπει να γίνεται σε οινοποιεία που έχουν τις εγκαταστάσεις τους εντός ζώνης. Η ωρίμανση σε βαρέλια (πλην Σαντορίνης και Μονεμβασίας), η εμφιάλωση (πλην Μονεμβασίας) και η αναγωγική παλαίωση μπορούν να γίνονται και σε εγκαταστάσεις εκτός ζώνης.

Στις δημοφιλείς ζώνες, όπως η Μαντίνεια με το Μοσχοφίλερο, η Νεμέα με το Αγιωργίτικο, η Νάουσα και το Αμύνταιο με το Ξινόμαυρο και η Σαντορίνη με το Ασύρτικο, αυτό αξιοποιείται και έτσι παράγονται οίνοι ΟΠΑΠ από επιχειρήσεις εκτός ζώνης, που συνεργάζονται με κάποιο τοπικό οινοποιείο ως προς την αρχική οινοποίηση. Οι οίνοι ΠΟΠ (ΟΠΑΠ) φέρουν υποχρεωτικώς στο λαιμό της φιάλης τη χαρακτηριστική ροζ ταινία.

Πίνακας 2: Ελληνικοί Οίνοι ΠΟΠ (ΟΠΑΠ)
Οίνοι ΠΟΠ Αγχιάλος - Μαγνησία (PDO Anchialos)
Οίνοι ΠΟΠ Αμύνταιο - Φλώρινα (PDO Amynteon)
Οίνοι ΠΟΠ Αρχάνες - Ηράκλειο (PDO Archanes)
Οίνοι ΠΟΠ Γουμένισσα - Κιλκίς (PDO Goumenissa)
Οίνοι ΠΟΠ Δαφνές - Ηράκλειο (PDO Dafnes)
Οίνοι ΠΟΠ Ζίτσα - Ιωάννινα (PDO Zitsa)
Οίνοι ΠΟΠ Λήμνος - Βόρειο Αιγαίο (PDO Lemnos)
Οίνοι ΠΟΠ Μαντίνεια - Αρκαδία (PDO Mantinia)
Οίνοι ΠΟΠ Μεσενικόλας - Καρδίτσα (PDO Mesenicolas)
Οίνοι ΠΟΠ Μονεμβασία - Malvasia - Λακωνία (PDO Monemvasia - Malvasia)
Οίνοι ΠΟΠ Νάουσα - Ημαθία (PDO Naoussa)
Οίνοι ΠΟΠ Νεμέα - Κορινθία, Αργολίδα (PDO Nemea)
Οίνοι ΠΟΠ Πάρος & Malvasia Πάρος - Κυκλάδες (PDO Paros, PDO Malvasia Paros)
Οίνοι ΠΟΠ Πάτρα - Αχαΐα (PDO Patra)
Οίνοι ΠΟΠ Πεζά - Ηράκλειο (PDO Peza)
Οίνοι ΠΟΠ Πλαγιές Μελίτωνα - Χαλκιδική (PDO Playies Melitona)
Οίνοι ΠΟΠ Ραψάνη - Λάρισα (PDO Rapsani)
Οίνοι ΠΟΠ Ρόδος - Δωδεκάνησα (PDO Rhodos)
Οίνοι ΠΟΠ Ρομπόλα - Κεφαλονιά (PDO Robola Kephalinias)
Οίνοι ΠΟΠ Σαντορίνη - Κυκλάδες (PDO Santorini)
Οίνοι ΠΟΠ Σητεία & ΠΟΠ Malvasia Σητείας - Λασιθί (PDO Sitia, PDO Mavlasia Sitia)
Οίνοι ΠΟΠ Χάνδακας - Candia & ΠΟΠ Malvasia Χάνδακας - Candia - Ηράκλειο (PDO Handakas - Candia, PDO Malvasia Handakas - Candia)

Πηγή: <http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/e-bacchus>

Οίνοι Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης ΠΟΠ (ΟΠΕ)

Σύμφωνα με τη νέα ευρωπαϊκή οινική νομοθεσία((ΕΚ) 607/2009) οι ελληνικοί οίνοι ΟΠΕ εντάσσονται στην κατηγορία των προϊόντων ΠΟΠ. Οι ζώνες των οίνων ΠΟΠ - ΟΠΕ είναι εξ ίσου

ιστορικές αμπελουργικές και καθορισμένες γεωγραφικά περιοχές στις οποίες, όπως και με τους οίνους ΠΟΠ (ΟΠΑΠ), οι οίνοι ΠΟΠ (ΟΠΕ) παράγονται από οινοποιεία μέσα στη ζώνη (με τη διευκρίνηση που υπάρχει παραπάνω στους οίνους ΠΟΠ - ΟΠΑΠ).Υπάρχουν, όμως, και σαφείς διαφορές ως προς τους οίνους ΠΟΠ (ΟΠΑΠ).

Κατ' αρχάς, πρόκειται αποκλειστικώς για γλυκείς οίνους που παράγονται με δύο τρόπους. Ο ένας είναι με προσθήκη αλκοόλ οινικής προέλευσης (ενισχυμένοι οίνοι). Ένας τέτοιος οίνος χαρακτηρίζεται ως φυσικός γλυκός. Είναι η χρήση του αλκοόλ που κάνει αυτούς τους οίνους ελεγχόμενους. Ο άλλος τρόπος είναι με τη συμπύκνωση του σταφυλιού με διάφορες φυσικές τεχνικές (υπερωρίμανση, λιάσιμο, αερισμός). Ένας τέτοιος οίνος χαρακτηρίζεται ως φυσικώς γλυκός, ενώ αν έχει γίνει λιάσιμο των σταφυλιών μπορεί να λέγεται και λιαστός.

Μια άλλη μεγάλη διαφορά ως προς τους οίνους ΠΟΠ - ΟΠΑΠ είναι το εύρος των ποικιλιών, που στους οίνους ΠΟΠ - ΟΠΕ περιορίζονται στο Μοσχάτο Αλεξανδρείας για τους λευκούς και τη Μαυροδάφνη μαζί με Κορινθιακή για τους ερυθρούς. Οι οίνοι ΠΟΠ (ΟΠΕ) φέρουν υποχρεωτικά στο λαιμό της φιάλης τη χαρακτηριστική μπλε ταινία.

Πίνακας 3: Ελληνικοί Οίνοι ΠΟΠ (ΟΠΕ)

Οίνοι ΠΟΠ Μαυροδάφνη Κεφαλονιάς - Ιόνιο (PDO Mavrodafni Kefhalinias)
Οίνοι ΠΟΠ Μαυροδάφνη Πατρών - Αχαΐα (PDO Mavrodafni Patron)
Οίνοι ΠΟΠ Μοσχάτος Κεφαλονιάς - Ιόνιο (PDO Moschatos Kefhalinias)
Οίνοι ΠΟΠ Μοσχάτος Λήμνου - Βόρειο Αιγαίο (PDO Moschatos Lemnou)
Οίνοι ΠΟΠ Μοσχάτος Πατρών - Αχαΐα (PDO Moschatos Patron)
Οίνοι ΠΟΠ Μοσχάτος Ρίου Πατρών - Αχαΐα (PDO Moschatos Riou Patron)
Οίνοι ΠΟΠ Μοσχάτος Ρόδου - Δωδεκάνησα (PDO Moschatos Rhodou)
Οίνοι ΠΟΠ Σάμος - Βόρειο Αιγαίο (PDO Samos)

Πηγή: <http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/e-bacchus>

Οίνοι Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης ΠΓΕ (Τοπικοί Οίνοι)

Σύμφωνα με τη νέα ευρωπαϊκή οινική νομοθεσία, οι τοπικοί οίνοι εντάσσονται στην κατηγορία των προϊόντων ΠΓΕ, όπως και οι οίνοι Ονομασίας κατά Παράδοση (Βερντέα και όσες Ρετσίνες έχουν γεωγραφικό προσδιορισμό). Κατά την ευρωπαϊκή και ελληνική οινική νομοθεσία οι τοπικοί οίνοι είναι υποκατηγορία των επιτραπέζιων. Θεσπίστηκαν για να ενισχυθούν οι έννοιες της αυθεντικότητας και της τυπικότητας και εξ αρχής είχαν το δικαίωμα αναγραφής της χρονιάς της εσοδείας και της ποικιλιακής σύνθεσης.

Οι τοπικοί οίνοι τόσο στην Ελλάδα, όσο και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες έχουν αναπτυχθεί πολύ. Αυτός είναι και ο λόγος που κατατάσσονται εδώ σε ξεχωριστή κατηγορία. Σε αντιστοιχία με τους οίνους ΠΟΠ (ΟΠΑΠ & ΟΠΕ), καθορίζονται τόσο γεωγραφικά όρια όσο και ποικιλιακές συνθέσεις.

Επιτραπέζιοι οίνοι

Πρόκειται για την πλέον χαλαρή από άποψη δεσμεύσεων κατηγορία οίνων. Οι παραγωγοί έχουν τη δυνατότητα να συνδυάσουν ποικιλίες σταφυλιών από διαφορετικές περιοχές, να εφαρμόσουν διαφορετικές μεθόδους

καλλιέργειας και οινοποίησης και γενικώς να πειραματισθούν, παράγοντας ένα εμπορικό προϊόν που δε φέρει ταυτότητα προέλευσης αλλά ένα εμπορικό όνομα. Δηλαδή, οι οίνοι αυτοί δεν οφείλουν να είναι τυπικοί. Ως εκ τούτου, δεν είχαν το δικαίωμα να αναγράφουν στην ετικέτα τους τη χρονιά της εσοδείας τους ούτε την ποικιλιακή τους σύνθεση. Σύμφωνα, όμως, με τις τελευταίες εξελίξεις στην Ε.Ε. (Κανονισμός 607/2009) αυτό άλλαξε. Μια νέα κατηγορία οίνων προστίθεται στους επιτραπέζιους οίνους. Θα λέγονται *Ποικιλιακοί Οίνοι* και θα έχουν το δικαίωμα αναγραφής τόσο της χρονιάς εσοδείας, όσο και της ποικιλιακής σύνθεσης, εάν και εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις και τους αυστηρούς ελέγχους που επιβάλλει το άρθρο 63 του παραπάνω κανονισμού.

1.2.2 Τύποι οίνων

Οι οίνοι χωρίζονται σε διάφορες κατηγορίες (Τσακίρης Α. , 2008), ανάλογα με το χρώμα τους, την περιεκτικότητά τους σε σάκχαρα, σε διοξείδιο του άνθρακα, σε αρωματικές ουσίες και σε αλκοόλ.

- Με κριτήριο το χρώμα οι οίνοι διακρίνονται σε:
 - λευκούς,
 - ροζέ,
 - ερυθρούς.
- Με κριτήριο την περιεκτικότητά τους σε σάκχαρα, οι οίνοι διακρίνονται σε:
 - ξηρούς, μέχρι 4 g/L,
 - ημίξηρους, με 4,1-12 g/L,
 - ημίγλυκους, με 12,1-45 g/L,
 - γλυκούς, με περισσότερα από 45 g/L αζύμωτα σάκχαρα.

- Με κριτήριο την περιεκτικότητά τους σε διοξείδιο του άνθρακα, οι οίνοι διακρίνονται σε:
 - ήσυχους, με υπερπίεση μικρότερη από 1 bar,
 - ημιαφρώδεις, με υπερπίεση 1-2,5 bar,
 - αφρώδεις, με υπερπίεση τουλάχιστον 3 bar.
- Αν ο οίνος έχει αρωματιστεί με βότανα, αρωματικά φυτά ή άλλες αρωματικές ενώσεις τότε λέγεται:
 - απεριτίφ με βάση τον οίνο, με αλκοόλ 14,5-22%,
 - αρωματισμένο ποτό με βάση τον οίνο, με αλκοόλ 7-14,5%,
 - αρωματισμένο κοκτέιλ αμπελοοινικών προϊόντων, με αλκοόλ λιγότερο από 7%.

Ανάλογα με το εάν έχει γίνει προσθήκη αλκοόλ σε έναν οίνο, αυτός μπορεί να χαρακτηρίζεται αλκοολωμένος ή μη. Οι αλκοολωμένοι οίνοι έχουν 18-24% vol.

1.3 Καλλιεργούμενες εκτάσεις

1.3.1 Αριθμός Εκμεταλλεύσεων και Εκτάσεις

Ο συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων με αμπελώνες για το 2015 είναι 188.873 στρέμματα (Έρευνα Αμπελουργικών Καλλιεργειών, Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2015). Από αυτές, οι 188.195 αναφέρονται σε εκμεταλλεύσεις με αμπελώνες παραγωγικής ηλικίας ενώ οι 2.698 σε αμπελώνες μη παραγωγικής ηλικίας.

Οι συνολικές εκτάσεις με αμπελώνες για το 2015 είναι 1.030.821 στρέμματα (Έρευνα Αμπελουργικών Καλλιεργειών, Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2015), από τις οποίες τα 1.011.549 στρέμματα είναι εκτάσεις με αμπελώνες παραγωγικής και τα 19.272 στρέμματα με αμπελώνες μη παραγωγικής ηλικίας. (Πίνακας 4).

Πίνακας 4: Αριθμός εκμεταλλεύσεων και εκτάσεις με αμπελώνες παραγωγικής και μη ηλικίας κατά τύπο παραγωγής

	Αριθμός Εκμεταλλεύσεων [1]			Εκτάσεις (Σε στρέμματα)		
	Σύνολο	Παραγωγικής Ηλικίας	Μη Παραγωγικής Ηλικίας	Σύνολο	Παραγωγικής Ηλικίας	Μη Παραγωγικής Ηλικίας
Σύνολο Αμπελώνων	188,873	188,195	2,698	1,030,821	1,011,549	19,272
Σύνολο Οινάμπελων	162,330	161,651	2,324	633,262	616,327	16,936
Για την Παραγωγή Οίνων ΠΟΠ	29,927	29,770	667	145,187	141,261	3,927
Για την Παραγωγή Οίνων ΠΓΕ	104,995	104,400	1,483	396,712	385,737	10,975
Για την Παραγωγή Λοιπών Οίνων	33,222	32,953	378	68,884	67,274	1,611
Με σταφύλια διπλού σκοπού	11,517	11,441	102	22,479	22,056	424
Σύνολο Σταφιδάμπελων	46,304	46,233	413	397,559	395,222	2,337

[1] Οι επιμέρους κατηγορίες δεν αθροίζουν στο σύνολο, καθώς η ίδια εκμετάλλευση μπορεί να καταγράφεται σε διάφορες κατηγορίες.

Πηγή: <http://www.statistics.gr/documents/20181/0922bf75-feba-4ba9-b199-d584138bee1d>

Από το σύνολο των εκτάσεων με αμπελώνες, τα 633.262 στρέμματα καλλιεργούνται με οινάμπελα και τα 397.559 στρέμματα με σταφιδάμπελα. Ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων που καλλιεργούν οινάμπελα είναι 162.330 και σταφιδάμπελα 46.304 (Πίνακας 3).

Τα οινάμπελα διακρίνονται σε:

- οινάμπελα για την παραγωγή οίνων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ) με 29.927 εκμεταλλεύσεις και 145.187 στρέμματα (22,9% της συνολικής έκτασης οιναμπέλων),
- οινάμπελα για την παραγωγή οίνων προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης (ΠΓΕ) με 104.995 εκμεταλλεύσεις και 396.712 στρέμματα (62,6% της συνολικής έκτασης οιναμπέλων),
- οινάμπελα για την παραγωγή λοιπών οίνων με 33.222 εκμεταλλεύσεις και 68.884 στρέμματα (10,9% της συνολικής έκτασης οιναμπέλων) και
- οινάμπελα με σταφύλια διπλού σκοπού (οινοποιήσιμα και επιτραπέζια ή οινοποιήσιμα και σταφίδες) με 11.517 εκμεταλλεύσεις και 22.479 στρέμματα (3,5% της συνολικής έκτασης οιναμπέλων) (Πίνακας 3).

1.3.2 Γεωγραφική κατανομή των εκτάσεων σε επίπεδο περιφέρειας

Αναφορικά με την περιφερειακή κατανομή των εκτάσεων με αμπελώνες το 2015, οι περισσότερες εκτάσεις καταγράφονται στην Πελοπόννησο με 255.537 στρέμματα και ακολουθούν η Κρήτη με 225.548 στρέμματα και η Δυτική Ελλάδα με 164.446 στρέμματα (Πίνακας 5).

Πίνακας 5: Εκτάσεις με Οινάμπελα και Σταφιδάμπελα κατά Περιφέρεια

Περιφέρεια	Σύνολο (A+B)	Οινάμπε λα (A)			Σταφιδάμπε λα (B)
		Σύνολο	Από τα οποία		
			Για την παραγ ωγή οίνων	Για την παραγ ωγή	
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.030.82	633.26	145.187	396.71	397.559
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	21.133	21.133		13.886	
Κεντρική Μακεδονία	45.839	45.839	8.080	27.057	
Δυτική Μακεδονία	24.388	24.388	4.656	16.093	
Ήπειρος	7.814	7.814	1.377	4.438	
Θεσσαλία	41.215	41.215	3.819	26.075	
Στερεά Ελλάδα	68.023	68.023		62.023	
Ιόνια Νησιά	47.540	30.075	3.291	21.462	17.465
Δυτική Ελλάδα	164.44	86.617	19.022	54.321	77.829
Πελοπόννησος	255.53	101.31	36.031	53.780	154.220
Αττική	60.700	60.700		59.820	
Βόρειο Αιγαίο	29.065	29.065	18.651	7.584	
Νότιο Αιγαίο	39.574	39.574	23.895	7.755	
Κρήτη	225.54	77.503	26.366	42.418	148.045

Πηγή: <http://www.statistics.gr/documents/20181/0922bf75-feba-4ba9-b199-d584138bee1d>

Οι περισσότερες εκτάσεις με οινάμπελα καταγράφονται στην Πελοπόννησο με 101.317 στρέμματα και ακολουθούν η Δυτική Ελλάδα με 86.617 στρέμματα και η Κρήτη με 77.503 στρέμματα. Αναφορικά με τα οινάμπελα για την παραγωγή οίνων ΠΟΠ και ΠΓΕ, οι περισσότερες εκτάσεις για την παραγωγή οίνων ΠΟΠ

καταγράφονται στην Πελοπόννησο με 36.031 στρέμματα και για την παραγωγή οίνων ΠΓΕ στη Στερεά Ελλάδα με 62.023 στρέμματα (Πίνακας 5).

1.3.3 Κατανομή των εκτάσεων κατά τάξη μεγέθους της εκμετάλλευσης

Κατατάσσοντας τις εκμεταλλεύσεις σε τάξεις μεγέθους, με βάση τη συνολική έκταση της εκμετάλλευσης με αμπελώνες, ο μεγαλύτερος αριθμός εκμεταλλεύσεων (53,5% του συνολικού αριθμού εκμεταλλεύσεων) καταγράφεται στην κατηγορία «1 - 4,9 στρέμματα» με 101.124 εκμεταλλεύσεις (Πίνακας 5).

Αντίστοιχα οι περισσότερες εκτάσεις με αμπελώνες (36,9% του συνόλου των εκτάσεων) καταγράφεται στην κατηγορία «10 - 29,9 στρέμματα» με 380.287 στρέμματα (Πίνακας 6).

Πίνακας 6: Αριθμός Εκμεταλλεύσεων & Εκτάσεις με Αμπελώνες κατά Τάξη Μεγέθους της Εκμετάλλευσης				
Τάξη Μεγέθους	Αριθμός Εκμεταλλεύσεων	(%)	Εκτάσεις (σε	(%)
< 1 στρέμμα	33.189	17,6	17.753	1,7
1 - 4,9 στρέμματα	101.124	53,5	215.954	20,9
5 - 9,9 στρέμματα	26.477	14,0	181.742	17,6
10 - 29,9	23.260	12,3	380.287	36,9
30 - 49,9	3.600	1,9	134.587	13,1
50 - 99,9	1.078	0,6	68.040	6,6
>100 στρέμματα	145	0,1	32.458	3,1
Σύνολο	188.873	100,0	1.030.821	100,0

Πηγή: <http://www.statistics.gr/documents/20181/0922bf75-feba-4ba9-b199-d584138bee1d>

1.3.4 Ποικιλίες οινάμπελων σε Σύνολο Χώρας και κατά περιφέρεια

Οι οινοποιήσιμες ποικιλίες με τη μεγαλύτερη έκταση στο σύνολο Χώρας είναι το Σαββατιανό με 18.138 εκμεταλλεύσεις και 103.555 στρέμματα και ο Ροδίτης με 28.436 εκμεταλλεύσεις και 90.000 στρέμματα. Η έκταση των δύο αυτών ποικιλιών αποτελεί το 30,6 % της συνολικής έκτασης με οινάμπελα (Πίνακας 7).

Πίνακας 7: Σημαντικότερες Οινοποιήσιμες Ποικιλίες. Αριθμός Εκμεταλλεύσεων και Εκτάσεις		
Ποικιλία	Αριθμός Εκμεταλλεύσεων	Εκτάσεις (σε στρέμματα)
Σαββατιανό	18.138	103.555
Ροδίτης	28.436	90.000
Αγιωργίτικο	4.179	33.654
Λιάτικο	14.672	26.200
Μοσχάτο Αμβούργου	8.641	23.255
Ξινόμαυρο	6.698	21.516
Καμπερνέ Σοβινιόν (cabernet)	5.603	19.554
Ασύρτικο	2.656	19.106
Μαυρούδι	8.937	16.702
Μοσχάτο άσπρο	4.068	16.326
Μερλό (merlot)	3.211	14.640
Κοτσιφάλι	8.326	13.458
Ρωμέϊκο	6.712	11.416
Φωκιανό	4.522	11.126
Μοσχοφίλερο	2.105	11.057
Συράχ (syrah)	2.425	10.969
Ραζακί	5.626	9.995
Μανδηλαριά	4.383	9.495
Μοσχάτο Αλεξανδρείας	2.528	8.340
Σοβινιόν Μπλάν (sauvignon)	863	7.678
Σαρντονέ (chardonnay)	1.273	7.066
Φιλέρι	3.260	6.757
Αθήρι	1.135	5.945
Βηλάνα	3.734	5.887
Μαλαγουζιά	726	5.341

Πίνακας 7: Σημαντικότερες Οινοποιήσιμες Ποικιλίες. Αριθμός Εκμεταλλεύσεων και Εκτάσεις		
Ποικιλία	Αριθμός Εκμεταλλεύσεων	Εκτάσεις (σε στρέμματα)
Ασπρούδες	3.302	5.306
Μαυροδάφνη	2.292	5.101
Σκιαδόπουλο	2.352	5.074
Λοιπές Οινοποιήσιμες Ποικιλίες	47.850	108.748
Σύνολο Οινοποιήσιμων	162.330	633.262

Πηγή: <http://www.statistics.gr/documents/20181/0922bf75-feba-4ba9-b199-d584138bee1d>

Αναφορικά με την περιφερειακή κατανομή της καλλιέργειας οινοποιήσιμων ποικιλιών, στον επόμενο πίνακα (Πίνακας 8) παρουσιάζεται ανά περιφέρεια η σημαντικότερη οινοποιήσιμη ποικιλία και η ποσοστιαία συμμετοχή της έκτασης της, στη συνολική έκταση με οινάμπελα της περιφέρειας.

Πίνακας 8: Σημαντικότερη οινοποιήσιμη ποικιλία ανα περιφέρεια			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΚΥΡΙΟΤΕΡΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΕΚΤΑΣΗ σε στρέμματα
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	ΣΑΒΒΑΤΙΑΝΟ	18,138	103,555
Π. Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	Σοβινιον Μπλαν	178	3,157
Π. Κεντρικής Μακεδονίας	Ξινόμαυρο	1,742	7,443
Π. Δυτικής Μακεδονίας	Ξινόμαυρο	4,596	12,836
Π. Ηπείρου	Ντεμπινα	4,233	4,462
Π. Θεσσαλίας	Μοσχάτο Αμβούργου	6,454	21,025
Π. Στερεάς Ελλάδας	Σαββατιανό	8,191	40,905
Π. Ιονίων Νήσων	Σκιαδοπούλου	2,329	5,000

Πίνακας 8: Σημαντικότερη οινοποιήσιμη ποικιλία ανα περιφέρεια			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΚΥΡΙΟΤΕΡΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΕΚΤΑΣΗ <i>σε στρέμματα</i>
Π. Δυτικής Ελλάδας	Ροδίτης	10,617	46,334
Π. Πελοποννήσου	Αγιωργίτικο	3,579	31,734
Π. Αττικής	Σαββατιανό	6,868	54,684
Π. Βορίου Αιγαίου	Μοσχάτο Άσπρο	2,923	12,699
Π. Νοτίου Αιγαίου	Ασύρτικο	1,471	12,878
Π. Κρήτης	Λιάτικο	14,648	26,144

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Κεφάλαιο 2

Θεσμικό Πλαίσιο

Ο κλάδος της οινοποιίας, όσον αφορά την πρωτογενή παραγωγή (αμπέλι), αλλά και την μεταποίηση (οίνος), στην Ευρωπαϊκή Ένωση διέπεται από την πιο πολύπλοκη νομοθεσία από όλα τα αγροτικά προϊόντα.

Ο κύριος λόγος, στον οποίο οφείλεται η εξειδικευμένη νομοθεσία, αφορά την ιδιαίτερη υπεραξία που αποκτά ο οίνος στις συγκεκριμένες περιοχές παραγωγής του σε ολόκληρη την Ευρώπη συνεπώς και την Ελλάδα, υπεραξία που αντανακλά τους ιδιαίτερους εδαφοκλιματικούς παράγοντες, τις τεχνικές επεξεργασίας και τις παραδοσιακές παρεμβάσεις του ανθρώπινου παράγοντα, είτε είναι ο αμπελοκαλλιεργητής, είτε ο οινοποιός. Στη πρώτη ενότητα του κεφαλαίου παρουσιάζεται κατάλογος με τη κυριότερη κοινοτική νομοθεσία, στη δεύτερη παρουσιάζεται κατάλογος με την εθνική νομοθεσία σχετικά με τον Οίνο σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και στη τρίτη ενότητα γίνεται αναφορά στη μεταρρύθμιση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (Κ.Ο.Α.) του Οίνου η οποία είχε θετικό αντίκτυπο για τα ελληνικά συμφέροντα.

2.1 Κυριότερη Κοινοτική Νομοθεσία

2.1.1 Ισχύουσα Νομοθεσία

- Καν. (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για την θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθμ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθμ. 234/79, (ΕΚ) αριθμ. 1037/2001 και 1234/2007 του Συμβουλίου.
- Καν.(ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2007 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα («Ενιαίος Κανονισμός ΚΟΑ»).
- Καν. (ΕΚ) 555/2008 για την θέσπιση λεπτομερών καν. εφαρμογής του καν. (ΕΚ)αριθ.479/08 του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς όσον αφορά τα προγράμματα στήριξης, τις συναλλαγές με τρίτες χώρες, το δυναμικό παραγωγής & τους ελέγχους στον αμπελοοινικό τομέα.
- Καν. (ΕΚ) 607/2009 για τον καθορισμό ορισμένων λεπτομερειών εφαρμογής του καν.479/08 του Συμβουλίου όσον αφορά τις προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης & προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις , τις παραδοσιακές ενδείξεις , την επισήμανση & παρουσίαση ορισμένων προϊόντων του αμπελοοινικού τομέα.
- Καν. (ΕΚ) 606/2009 για καθορισμό ορισμένων λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ.479/2008 όσον αφορά τις κατηγορίες αμπελοοινικών προϊόντων τις οινολογικές πρακτικές και τους περιορισμούς στους οποίους υπόκεινται.

- Καν. (ΕΚ) 436/2009 της Επιτροπής της 26ης Μαΐου 2009 για τις λεπτομ. εφαρμογής του Καν.(ΕΚ) αριθ. 479/08 του Συμβουλίου, όσον αφορά το αμπελουργικό μητρώο, τις υποχρεωτικές δηλώσεις & τη συγκέντρωση στοιχείων για την παρακολούθηση της αγοράς, τα συνοδευτικά έγγραφα μεταφοράς των προϊόντων & τα βιβλία που πρέπει να τηρούνται στον αμπελοοινικό τομέα.
- Καν. (ΕΚ) 203/2012 της Επιτροπής της 8ης Μαρτίου 2012 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 889/2008 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά λεπτομερείς κανόνες για τους βιολογικούς οίνους.
- Καν. (ΕΚ) 314/2012 της Επιτροπής της 12ης Απριλίου 2012 σχετικά με την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 555/2008 και (ΕΚ) αριθ. 436/2009 όσον αφορά τα συνοδευτικά έγγραφα μεταφοράς των αμπελοοινικών προϊόντων, καθώς και τα βιβλία που πρέπει να τηρούνται στον αμπελοοινικό τομέα.
- Καν. (ΕΚ) 702/2009 για τροποποίηση & διόρθωση του κανον. (ΕΚ) αριθ.555/08 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του Καν. (ΕΚ)αριθ.479/08 του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς όσον αφορά τα προγράμματα στήριξης, τις συναλλαγές με τρίτες χώρες, το δυναμικό παραγωγής & τους ελέγχους στον αμπελοοινικό τομέα.

2.1.2 Οδηγίες

- Οδηγία 45/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου & του Συμβουλίου για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τις ονομαστικές ποσότητες για

προσσκευασμένα προϊόντα, για κατάργηση των οδηγιών του Συμβουλίου 75/106/ΕΟΚ & 80/232/ΕΟΚ & για την τροποποίηση της οδηγίας 76/211/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

- Οδηγία 13/2000/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου & του Συμβουλίου για προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση, την παρουσίαση & τη διαφήμιση των τροφίμων.

2.1.3 Παλαιότερη Κοινοτική Νομοθεσία

- Καν. (ΕΚ) 479/2008 του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς, την τροποποίηση των καν. (ΕΚ)αριθ.1493/99, (ΕΚ)αριθ.1782/03, (ΕΚ)αριθ.1290/05, (ΕΚ)αριθ.3/08 & την κατάργηση των καν.(ΕΟΚ)αριθ.2392/86 & (ΕΚ)αριθ.1493/99.
- Καν. (ΕΚ) 884/2001 της Επιτροπής για τις λεπτομέρειες εφαρμογής σχετικά με τα συνοδευτικά έγγραφα μεταφοράς των αμπελοοινικών προϊόντων & των βιβλίων που πρέπει να τηρούνται στον αμπελοοινικό τομέα.
- Καν. (ΕΚ) 753/2002 της Επιτροπής για τη θέσπιση ορισμένων λεπτομερειών εφαρμογής του καν.(ΕΚ)1493/99 του Συμβουλίου όσον αφορά την περιγραφή, την ονομασία, την παρουσίαση & την προστασία ορισμένων αμπελοοινικών προϊόντων.
- Καν. (ΕΚ) 1282/2001 της Επιτροπής για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του καν.(ΕΟΚ)αριθ.1493/99 όσον αφορά τις πληροφορίες για την αναγνώριση των προϊόντων & την παρακολούθηση της αγοράς στον αμπελοοινικό τομέα & για την τροποποίηση του καν.(ΕΚ)αριθ.1623/00.
- Καν. (ΕΚ)1607/2000 της Επιτροπής για τον καθορισμό ορισμένων

λεπτομερειών εφαρμογής του καν.(ΕΚ)αριθ.1493/99 για την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς, ιδίως του τίτλου σχετικά με τους οίνους ποιότητας που παράγονται σε καθορισμένες περιοχές.

- Καν.(ΕΚ) 2676/1990 της Επιτροπής περί καθορισμού κοινοτικών μεθόδων ανάλυσης που εφαρμόζονται στον οινικό τομέα.
- Καν. (ΕΚ) 423/2008 της επιτροπής για τον καθορισμό ορισμένων λεπτομερειών εφαρμογής του καν.(ΕΚ)αριθ.1493/99 του Συμβουλίου & για την καθιέρωση κοινοτικού κώδικα των οινολογικών πρακτικών & επεξεργασιών.
- Καν. (ΕΚ)1601/1991 του Συμβουλίου για τη θέσπιση των γενικών κανόνων σχετικά με τον ορισμό, τον χαρακτηρισμό & την παρουσίαση των αρωματισμένων οίνων & ποτών με βάση τον οίνο & των αρωματικών κοκτέιλ αμπελοοινικών προϊόντων.
- Καν. (ΕΚ) 491/2009 του Συμβουλίου της 25ης Μαΐου 2009 σχετικά με την τροποποίηση του καν.(ΕΚ) αριθ.1234/07 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών & ειδ. διατάξεων για ορισμένα γεωργ. προϊόντα (Ενιαίος Κανονισμός ΚΟΑ).

2.2 Κυριότερη Εθνική Νομοθεσία

2.2.1 Νομοθεσία για την Εμφιάλωση οίνου

- ΥΑ 5042/116548/26.10.2015 (ΦΕΚ 2323/Β/27.10.2015) «Καθορισμός των ειδικών όρων εμφιαλώσεως των οίνων».

2.2.2 Νομοθεσία σχετικά με τους Ελέγχους και τις διοικητικές κυρώσεις στον Αμπελοοινικό τομέα

- Καθορισμός τρόπου λήψης δειγμάτων αμπελοοινικών προϊόντων (285901/09.09.2004) Δελτίο Δειγματοληψίας & Πρωτόκολλο Δειγματοληψίας.
- ΥΑ 388052/08.08.2001 (ΦΕΚ 1089/21.08.2001) «Εφαρμογή του Καν(ΕΚ) 2729/00 της Επιτροπής σχετικά με τις λεπτομέρειες εφαρμογής όσον αφορά τους ελέγχους στον αμπελοοινικό τομέα».
- Εγκύκλιος 3318/100631/15.08.2014 «Έλεγχοι σε οινοποιητικές επιχειρήσεις-τρύγος 2014».
- Εγκύκλιος 2988/89710/05.08.2014 «Εγκαταστάσεις παραγωγής αΰλης προοριζόμενης για παραγωγή ξυδιού Έλεγχοι επί της παραγωγής και διακίνησης του παραγόμενου προϊόντος».
- Νόμος 4235/11.02.2014 (ΦΕΚ Α/32/11.02.2014) «Διοικητικά μέτρα, διαδικασίες και κυρώσεις στην εφαρμογή της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας στους τομείς των τροφίμων, των ζωοτροφών και της υγείας και προστασίας των ζώων και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων».
- ΥΑ 434/82574/25.06.2014 (ΦΕΚ 1710/Β/26.06.2014) «Καθορισμός των συντελεστών των κριτηρίων επιμέτρησης που εφαρμόζονται για την επιβολή των διοικητικών κυρώσεων του άρθρου 23 του Ν. 4235/2014 (Α΄32) στους τομείς των τροφίμων, της υγείας και προστασίας των ζώων και της διαχείρισης ζωικών υποπροϊόντων και παράγωγων προϊόντων αυτών».

- ΥΑ 673/141426/10.11.2014 (ΦΕΚ 3109/Β/19.11.2014) «Υποδείγματα εντύπων για την εφαρμογή των άρθρων 1 έως 36 του Ν.4235/2014(Α' 32) στον τομέα των τροφίμων».
- Έγγραφο αριθμ. 4381/12561/10.08.2014 «Ο Νόμος 4235/2014 και ο Αμπελοοινικός τομέας».
- Εγκύκλιος 3783/88695/11.08.2015 «Έλεγχοι σε οινοποιητικές επιχειρήσεις-Τρύγος 2015».
- Εγκύκλιος 3688/85199/25.07.2016 «Έλεγχοι σε οινοποιητικές επιχειρήσεις-Τρύγος 2016».
- Έγγραφο 1749/42334/12.04.2017 «Συστάσεις για βελτίωση του συστήματος επίσημων ελέγχων των ΠΟΠ/ΠΓΕ προϊόντων του αμπελοοινικού τομέα».
- Έγγραφο 3630/86942/11.8.2017 «Έλεγχοι σε οινοποιητικές επιχειρήσεις-Τρύγος 2017».

2.2.3 Νομοθεσία σχετικά με την παρακολούθηση της αγοράς του Αμπελοοινικού τομέα

- ΥΑ 398581 27.09.2001 (ΦΕΚ 1293/08.10.2001).Καθορισμός λεπτομερειών εφαρμογής όσον αφορά τις πληροφορίες για την αναγνώριση των προϊόντων & την παρακολούθηση της αγοράς στον αμπελοοινικό τομέα & για την τροποποίηση του Καν(ΕΚ) 1623/2000.
- Υποβολή δηλώσεων παραγωγής, επεξεργασίας/εμπορίας αμπελοοινικών προϊόντων για την αμπελοοινική περίοδο 2016-2017 (6196/145132/27.12.2016)
- Παράταση ημερομηνίας υποβολής δηλώσεων παραγωγής, επεξεργασίας/εμπορίας αμπελοοινικών προϊόντων για την αμπελοοινική περίοδο 2016-2017 (137/4104/13.01.2017)

2.2.4 Νομοθεσία σχετικά με τις Ταινίες Ελέγχου

- Β.Δ 423 ΦΕΚ 136/19.06.1975. «Περί αναγνώρισεως ονομασιών προελεύσεως οίνων».
- ΥΑ 6141/148160/30.12.2015. «Περί ταινιών ελέγχου οίνων με Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης».

2.2.5 Νομοθεσία σχετικά με την επισήμανση Οίνων

- ΦΕΚ 1985/Β/08.11.1999 ΚΥΑ 392169/20.10.1999 «Γενικοί κανόνες χρήσης του όρου «Τοπικός Οίνος» ως περιγραφικού στοιχείου επιτραπέζιου οίνου».
- ΦΕΚ 1723/Β/29.08.2007 ΚΥΑ αριθμ. 321813/29.08.2007 «Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 392169/1.10.1999 κοινής υπουργικής απόφασης (ΦΕΚ 1985/Β'/8.11.1999) περί γενικών κανόνων χρήσης του όρου «Τοπικός Οίνος» ως περιγραφικού στοιχείου επιτραπέζιου οίνου».
- Νόμος 4036/2012/ΦΕΚ 8/Α/2012 (Κύρωση της ΚΥΑ με αριθμ. 392169/20.10.1999 με το άρθρο 53 του Νόμου 4036/2012).
- Νόμος 4354/2015/ΦΕΚ 176/Α/2015 (Τροποποίηση της ΚΥΑ με αριθμ. 392169/20.10.1999 με το άρθρο 42 του Νόμου 4354/2015).
- ΦΕΚ 179/19.02.2002 Έγκριση παραδοσιακών ενδείξεων οίνων.....Τροποποίηση της 213850/1572/11.2.1972 Υπουργική απ'οφασης "περί οίνων Ονομασίας Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας".....
- ΦΕΚ 1609/12.08.2008 ΥΑ 320080/28.7.2008 Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 235309 /7.2.2002 υπουργικής απόφασης «Έγκριση παραδοσιακών ενδείξεων οίνων».
- ΦΕΚ 818/15.06.2005 Καθορισμός του χρόνου, ωρίμανσης, παλαίωσης και διάθεσης στην κατανάλωση, των οίνων Ονομασίας Προέλευσης

Ανωτέρας Ποιότητας, των Τοπικών οίνων καθώς και των ενδείξεων κατά την επισήμανσή τους που αφορούν τον τρόπο παραγωγής ή τις μεθόδους παρασκευής τους.

- ΦΕΚ 512/22.09.1987 ΚΥΑ 352347/6670/1.9.1987 Περί των γενικών κανόνων χρήσης της ένδειξης «Κάβα» ως περιγραφικού στοιχείου επιτραπέζιων οίνων».
- ΦΕΚ 584/23.08.1988 ΚΥΑ 326182/6268/27.7.1988 Περί των γενικών κανόνων χρήσης των ενδείξεων «RESERVE» (επιλεγμένος) και «GRANDE RESERVE» (ειδικά επιλεγμένος) ως περιγραφικών στοιχείων οίνων ονομασίας προέλευσης.
- ΦΕΚ 875/28.06.2005 ΚΥΑ 280580/21.06.2005. Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 326182/6268/1988 κοινής υπουργικής απόφασης «περί των γενικών κανόνων χρήσης τα των ενδείξεων «RESERVE» (επιλεγμένος) και «GRANDE RESERVE» (ειδικά επιλεγμένος) ως περιγραφικών στοιχείων οίνων ονομασίας προέλευσης καθώς και της υπ' αριθμ. 352347/6670/1987 κοινής υπουργικής απόφασης «περί των γενικών χρήσης της ένδειξης «Κάβα» ως περιγραφικού στοιχείου επιτραπέζιων οίνων».
- ΦΕΚ 2323/27.10.2015 ΥΑ 5067/117292/27.10.2015 «Καθορισμός προϋποθέσεων χρήσης της ένδειξης «όνομα αμπελουργικής εκμετάλλευσης» στην επισήμανση των Ελληνικών οίνων».
- ΦΕΚ 2708/15.12.2015 ΚΥΑ αριθ. 5852/139338/14.12.2015» Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 5067/117292/27.10.2015 «Καθορισμός προϋποθέσεων χρήσης της

ένδειξης «όνομα αμπελουργικής εκμετάλλευσης» στην επισήμανση των Ελληνικών οίνων».

2.2.6 Ισχύουσα νομοθεσία σχετικά με τη λειτουργία οινολογικών εργαστηρίων

- Π.Δ. 51/2016 Οινολογικά εργαστήρια.
- Ν. 4354/2015 άρθρο 42 Τροπολογία 243 τοπικός οίνος οινολογικά.
- ΦΕΚ 32 Α'/02.03.2011 Ν.3919 Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας.
- ΦΕΚ 57 Α'/28.04.1987 Ν.1697 Ορισμός Οινολόγων (άρθρο 4).

2.2.7 Νομοθεσία σχετικά με τον εμπλουτισμό

- ΚΥΑ 331058 ΦΕΚ2001/26.09.2008Καθορισμός λεπτομερειών εφαρμογής του ειδικού μέτρου στήριξης "χρησιμοποίηση γλεύκους σταφυλιών για την αύξηση του φυσικού κατ'όγκο αλκοολικού τίτλου ορισμένων αμπελοοινικών προϊόντων.
- ΥΑ 331083/02.10.2008 Αύξηση του φυσικού κατ'όγκο αλκοολικού τίτλου των νωπών σταφυλιών, του γλεύκους σταφυλιών, του γλεύκους σταφυλιών που έχει υποστεί μερική ζύμωση, του νέου οίνου που βρίσκεται ακόμη στο στάδιο της ζύμωσης και του οίνου για την αμπελοοινική περίοδο 2008-2009.
- ΥΑ 4716/101137/01.10.2012 Αύξηση του φυσικού κατ'όγκο αλκοολικού τίτλου των νωπών σταφυλιών, του γλεύκους σταφυλιών, του γλεύκους σταφυλιών που έχει υποστεί μερική ζύμωση, του νέου οίνου που βρίσκεται ακόμη στο στάδιο της ζύμωσης και του οίνου για την αμπελοοινική περίοδο 2012-2013.
- ΥΑ 4007/117310/18.09.2014 Αύξηση του φυσικού κατ'όγκο αλκοολικού τίτλου των αμπελοοινικών προϊόντων για την αμπελοοινική περίοδο 2014-2015.

- ΥΑ 4504/128654/14.10.2014 Τροποποίηση της με αριθμ. 4007/117310/18.09.2014 Απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την αύξηση του φυσικού κατ'όγκο αλκοολικού τίτλου των αμπελοοινικών προϊόντων για την αμπελοοινική περίοδο 2014-2015.
- ΥΑ 4773/110328/05.10.2016 Αύξηση του φυσικού κατ'όγκο αλκοολικού τίτλου των αμπελοοινικών προϊόντων για την αμπελοοινική περίοδο 2016-2017.
- ΥΑ 4122/96988/18.09.2017 Αύξηση του φυσικού κατ'όγκο αλκοολικού τίτλου των αμπελοοινικών προϊόντων για την αμπελοοινική περίοδο 2017-2018.

2.3 Κοινή Οργάνωση της Αγοράς του Οίνου

Στο Συμβούλιο των Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 17-19 Δεκεμβρίου 2007, μετά από πολύμηνες σκληρές διαπραγματεύσεις, επετεύχθη πολιτική συμφωνία για τη μεταρρύθμιση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (Κ.Ο.Α.) του Οίνου, με θετικό αντίκτυπο για τα ελληνικά συμφέροντα.

Κατά τη διάρκεια όμως, αυτών των σκληρών και επίμονων διαπραγματεύσεων, εξασφαλίστηκαν για τη χώρα μας σημαντικά οικονομικά και εμπορικά οφέλη, όπως (Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης, 2015) :

- Αυξημένους κοινοτικούς πόρους ύψους τουλάχιστον 190 εκατ. Ευρώ για την περίοδο 2009-2014, έναντι 120 εκατ. Ευρώ που εισήλθαν με το υφιστάμενο καθεστώς την περίοδο 2001-2006.

- Δημιουργία για πρώτη φορά, Εθνικού Φακέλου στον οποίο εντάσσονται και κατοχυρώνονται οι πόροι που θα διατεθούν στη χώρα μας, οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες και τις προτεραιότητές μας.
- Δυνατότητα χορήγησης για πρώτη φορά, ενιαίας ενίσχυσης στους αμπελουργούς που καλλιεργούν οινοποιήσιμες ποικιλίες.
- Διατήρηση του συνόλου των πόρων εντός του πλαισίου της Κ.Ο.Α. δηλαδή στον Α΄ Πυλώνα, αντί της μεταφοράς ενός μέρους στον Β΄ Πυλώνα (Μέτρα Αγροτικής Ανάπτυξης).
- Δυνατότητα επιθετικής εξαγωγικής πολιτικής για τους ελληνικούς οίνους, μέσω της χρηματοδότησης δράσεων προβολής και προώθησης στις αγορές των τρίτων χωρών αλλά και της αναγραφής της ποικιλίας και του έτους εσοδείας στην ετικέτα.

Όμως, πέραν των κοινοτικών κονδυλίων εξίσου σημαντικά είναι και τα παρακάτω μέτρα που περιλαμβάνονται στη νέα Κοινή Οργάνωση Αγοράς.

- Χορήγηση ενιαίας ενίσχυσης στους αμπελοκαλλιεργητές οινοποιήσιμων ποικιλιών που θα παραμείνουν στο τομέα.
- Προώθηση και προβολή των ευρωπαϊκών οίνων στις αγορές των τρίτων χωρών, για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητά τους στις αγορές αυτές. Η κοινοτική συμμετοχή στις δραστηριότητες προώθησης ανέρχεται στο 50% της επιλέξιμης δαπάνης.
- Αναδιάρθρωση και μετατροπή των αμπελώνων με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Η συγκεκριμένη δράση περιλαμβάνει την ποικιλιακή μετατροπή των αμπελώνων, την εκρίζωση και αναφύτευση και βελτιώσεις των

τεχνικών διαχειρίσής τους.

- Εκσυγχρονισμός της αλυσίδας παραγωγής και υποστήριξη καινοτομιών, με χρηματοδότηση στα πρότυπα του Καν(ΕΚ) 1698/2005 για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης.
- Πρώιμος τρύγος: Η δράση αυτή αποσκοπεί στη μείωση της οινοπαραγωγής και αποφυγή κρίσεων στην αγορά, με την ολική καταστροφή ή απομάκρυνση των σταφυλιών που δεν έχουν ακόμη ωριμάσει.
- Ασφάλεια συγκομιδής: Η στήριξη για την ασφάλεια συγκομιδής, αφορά κάλυψη 50% έως 80% του κόστους των ασφαλίσεων και συμβάλλει στην προστασία του εισοδήματος των παραγωγών για απώλειες που προκλήθηκαν από φυσικές καταστροφές, δυσμενή καιρικά φαινόμενα και προσβολές ή ασθένειες.
- Ταμεία αλληλοβοήθειας: Η στήριξη για τη σύσταση αυτών των ταμείων χορηγείται με τη μορφή ενίσχυσης για την κάλυψη των διοικητικών δαπανών.
- Απόσταξη κρίσης: Η χώρα μας έχει τη δυνατότητα για τέσσερα χρόνια να οδηγήσει την πιθανή πλεονάζουσα ποσότητα οίνου προς απόσταξη.
- Απόσταξη υποπροϊόντων: Για τη διασφάλιση της ποιότητας των οίνων, χορηγείται κοινοτική ενίσχυση για την απόσταξη των υποπροϊόντων οινοποίησης (στέμφυλα και οινολάσπες). Επιπλέον, για περίοδο πέντε ετών, δίνεται η δυνατότητα στους οινοπαραγωγούς που θα αποσύρουν τα υποπροϊόντα τους να λάβουν οικονομική ενίσχυση από τα μέτρα Αγροτικής Ανάπτυξης (Καν(ΕΚ) 1698/2005).
- Απόσταξη οίνων για την παραγωγή πόσιμης αλκοόλης: Το κράτος -μέλος μπορεί να δώσει συνδεδεμένη ενίσχυση για τους παραγωγούς εκείνους που οδηγούν το κρασί προς απόσταξη.

- Ενίσχυση για τη χρήση γλευκών: Επιτρέπεται να χορηγούνται ενισχύσεις για τη χρήση γλευκών για μια μεταβατική περίοδο τεσσάρων ετών, μετά δε από την περίοδο αυτή οι ενισχύσεις θα μετατραπούν σε αποσυνδεδεμένες ενισχύσεις προς τους αμπελουργούς.

Πέρα των παραπάνω, σημαντικό μέτρο της νέας Κ.Ο.Α. αποτελεί η εφαρμογή του καθεστώτος της εκρίζωσης των αμπελώνων, ως οριζόντιου μέτρου. Με το μέτρο αυτό, δίνεται η δυνατότητα στους μη ανταγωνιστικούς αμπελοκαλλιεργητές που επιθυμούν να αποχωρήσουν από τον τομέα να αποχωρήσουν με οικονομική ενίσχυση. Το καθεστώς της εκρίζωσης θα λειτουργήσει για μια τριετία, με στόχο την εκρίζωση συνολικά 175.000 εκταρίων σε κοινοτικό επίπεδο, αντί των 400.000 εκταρίων που είχε προτείνει αρχικά η Επιτροπή και με πριμοδότηση που μειώνεται προοδευτικά κατά την διάρκεια της τριετίας.

Τα κράτη- μέλη θα μπορούν να παύουν την εκρίζωση, εάν η προς εκρίζωση έκταση υπερβαίνει το 8% της συνολικής έκτασης των αμπελώνων της χώρας ή το 10% της συνολικής έκτασης μιας περιφέρειας. Η Επιτροπή θα μπορεί να παύει την εκρίζωση, όταν η έκταση φθάνει το 15% της συνολικής έκτασης των αμπελοκαλλιεργειών κάθε χώρας. Τα κράτη-μέλη μπορούν να εξαιρέσουν από το καθεστώς της εκρίζωσης τις ορεινές περιοχές και τις περιοχές με μεγάλη κλίση, καθώς και περιοχές με περιβαλλοντικά προβλήματα. Η χώρα μας στο πακέτο των εξαιρέσεων, πέτυχε να μπορούν να ενταχθούν και τα νησιά του Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους(εκτός Κρήτης και Ευβοίας) για λόγους περιβαλλοντικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς.

Ένα ακόμη σημαντικό μέτρο της Κ.Ο.Α σχετικά με την επισήμανση και τη γεωγραφική ένδειξη είναι ότι δίνεται η δυνατότητα αναγραφής της ποικιλίας και του έτους συγκομιδής στην ετικέτα των οίνων χωρίς Γεωγραφική Ένδειξη.

Θα πρέπει να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι στη χώρα μας, το 80% περίπου της συνολικής παραγωγής οίνου είναι επιτραπέζιοι οίνοι χωρίς Γεωγραφική Ένδειξη και μόλις το 20% οίνοι Ονομασίας προέλευσης ή οίνοι με Γεωγραφική Ένδειξη(Τοπικοί Οίνοι). Το νέο λοιπόν καθεστώς στη σήμανση, προσδίδει μεγάλη εμπορική αξία στα προϊόντα μας, δεδομένου ότι θα είμαστε σε θέση να συγκεντρώνουμε την κρίσιμη εκείνη μάζα προϊόντος και να εφοδιάζουμε τις αγορές του εξωτερικού που ζητούν οίνους με ταυτότητα. Άλλωστε, είναι σε όλους γνωστό, ότι οι καταναλωτές προτιμούν τους οίνους που έχουν αναγνωριστικότητα και επιλέγουν το προϊόν με βασικά κριτήρια την ποικιλία και το έτος συγκομιδής. Θα πρέπει να τονιστεί επίσης το γεγονός ότι, οι αντίστοιχοι οίνοι τρίτων χωρών φέρουν αυτές τις ενδείξεις στην ετικέτα και μέχρι τώρα είχαν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των κοινοτικών οίνων στους οποίους απαγορεύονταν η αναγραφή αυτών των ενδείξεων.

Με το νέο καθεστώς οι Ονομασίες Προέλευσης και οι Γεωγραφικές Ενδείξεις των οίνων αναγνωρίζονται και καταχωρούνται σε κοινοτικό επίπεδο προκειμένου να τύχουν της απαιτούμενης προστασίας, στο μοντέλο του Κανονισμού 510/2006 για τις Προστατευόμενες Γεωγραφικές Ενδείξεις(Π.Γ.Ε.) και Ονομασίες Προέλευσης (Π.Ο.Π.) των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων.

Οι οινολογικές πρακτικές αποτελούν ένα πολύ ευαίσθητο κομμάτι της Κ.Ο.Α. διότι, άπτονται της φύσης και του χαρακτήρα του οίνου ως αγροτικού προϊόντος. Πάγια θέση της χώρας μας ήταν, η αρμοδιότητα της έγκρισης των οινολογικών πρακτικών να παραμείνει στο Συμβούλιο, διότι το θέμα εμπεριέχει σοβαρές πολιτικές πτυχές. Είμαστε αντίθετοι σε οποιαδήποτε οινολογική πρακτική διακυβεύει την μετατροπή του οίνου από αγροτικό προϊόν σε

βιομηχανικό. Μετά από σκληρές διαπραγματεύσεις, η Επιτροπή αποδέχτηκε η έγκριση αυτών των πρακτικών να γίνεται υπό μια ενισχυμένη διαδικασία Επιτροπολογίας και υπό τον έλεγχο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου(Κανονιστική Επιτροπή).

Δεν θα πρέπει επίσης να παραγνωριστεί το γεγονός ότι έπειτα από εμπειστατωμένο αίτημα της χώρας μας έγινε αποδεκτή ως νέα κατηγορία προϊόντος, ο «οίνος από λιασμένα σταφύλια». Στους οίνους αυτούς, που παράγονται σε αρκετές περιοχές της χώρας (Σαντορίνη, Κρήτη, Πελοπόννησος, Μακεδονία), προσδίδεται ιδιαίτερη εμπορική αξία αφού αίρονται οι δυσκολίες που υπήρχαν στον προηγούμενο Κανονισμό, για την παραγωγή τους και δίνεται η δυνατότητα να φέρουν Γεωγραφική Ένδειξη ακόμα και αν δεν παράγονται εντός ζώνης Ονομασίας Προέλευσης.

Η ΚΟΑ του οίνου, είχε ως στόχους να διατηρήσει στην κοινοτική αγορά μια καλύτερη ισορροπία μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης, παρέχοντας στους παραγωγούς τη δυνατότητα να εκμεταλλεύονται τις αναπτυσσόμενες αγορές και στοχεύοντας ο τομέας να καταστεί μονίμως ανταγωνιστικός.

Τα μέτρα αποσκοπούσαν και στο να καταργήσουν την παρέμβαση ως τεχνητό μέσο διαθέσεως της πλεονασματικής παραγωγής, να διατηρήσουν το σύνολο των παραδοσιακών διαθέσεων της πόσιμης αλκοόλης και των προϊόντων της αμπέλου, να λάβουν υπόψη την περιφερειακή διαφοροποίηση και να αναγνωρίσουν το ρόλο των ομάδων παραγωγών και των οργανώσεων του αμπελοοινικού κυκλώματος.

Τέλος, αποσκοπούσαν στο να απλουστεύσουν σημαντικά τη νομοθεσία στον τομέα αυτό, εντάσσοντας την με τον τρόπο αυτό στο γενικό πλαίσιο της απλουστεύσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ICAP, 2008).

Κεφάλαιο 3

Ζήτηση των προϊόντων Οίνου

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται στοιχεία σχετικά με τη ζήτηση των προϊόντων οίνου. Στην πρώτη υποενότητα παρουσιάζονται αναλυτικά οι παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση ενώ στη δεύτερη υποενότητα παρουσιάζονται ορισμένα από τα αποτελέσματα της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών που πραγματοποίησε η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία κατά την περίοδο 2012 - 2016, σχετικά με τις μηνιαίες δαπάνες των ελληνικών νοικοκυριών σε κρασί.

3.1 Προσδιοριστικοί παράγοντες ζήτησης

Ορισμένοι από τους κυριότερους παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση των προϊόντων οίνου είναι οι εξής παρακάτω:

- εποχικότητα
- η τιμή του σε συνδυασμό με το διαθέσιμο εισόδημα
- οι διατροφικές συνήθειες των καταναλωτών

- τουρισμός
- διαφήμιση

3.1.1 Ανάλυση προσδιοριστικών παραγόντων ζήτησης

Εποχικότητα: Η περίοδος υψηλής κατανάλωσης ξεκινά τον Οκτώβριο κάθε έτους και διαρκεί περίπου 7 μήνες μέχρι το Μάιο. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι, τους καλοκαιρινούς μήνες εξαιτίας της αύξησης της θερμοκρασίας οι καταναλωτές στρέφονται σε υποκατάστατα προϊόντα και κυρίως τη μπύρα ή τα αναψυκτικά. Η εποχικότητα επηρεάζει και τη ζήτηση σε συγκεκριμένες κατηγορίες του κρασιού μιας και το καλοκαίρι προτιμάται ο λευκός οίνος από τον κόκκινο. Ακόμα η εποχικότητα του κρασιού γίνεται ορατή και από την αύξηση της ζήτησης του κρασιού ιδίως κατά την περίοδο των εορτών ένα μέρος της οποίας καλύπτεται από την επιλογή κρασιού ως δώρο (ICAP, 2010).

Η τιμή του σε συνδυασμό με το διαθέσιμο εισόδημα: Η τιμή του κρασιού σε συνδυασμό με το διαθέσιμο εισόδημα λειτουργεί θετικά ή αρνητικά ως προς τη ζήτηση του οίνου. Όσο αφορά την τιμή, λόγω του ότι το κρασί είναι ευρέως διαδεδομένο σε όλα τα εισοδηματικά στρώματα αλλά και δεδομένου ότι διατίθενται πολλοί τύποι κρασιών σε μία ευρεία ποικιλία τιμών, ενδεχόμενες μεταβολές των τιμών δεν επιφέρουν μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας συνολικά, αλλά μετακίνηση των καταναλωτών σε φθηνότερα προϊόντα, ή μετακύλιση από εμφιαλωμένο νερό σε χύμα κρασί. Επίσης, σε συνθήκες μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος, μειώνεται η κατανάλωση κρασιού σε χώρους ψυχαγωγίας / εστίασης, είτε λόγω περιορισμού των εξόδων εκτός οικίας, είτε λόγω υποκατάστασης με άλλα φθηνότερα προϊόντα. Κατά κοινή εκτίμηση των

εμπλεκόμενων παραγόντων στη συγκεκριμένη αγορά σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της ζήτησης στους χώρους εστίασης διαδραματίζει το ύψος της τιμής η οποία σε πολλές περιπτώσεις λειτουργεί ανασταλτικά, ιδιαίτερα στα εμφιαλωμένα κρασιά (ICAP, 2010).

Οι διατροφικές συνήθειες των καταναλωτών: Σημαντική επίδραση στην κατανάλωση οίνου έχουν τα καταναλωτικά πρότυπα και οι διατροφικές συνήθειες. Τα τελευταία έτη πληθαίνουν τα αποτελέσματα ερευνών που αποδεικνύουν τις ευεργετικές επιδράσεις τόσο του κόκκινου όσο και του λευκού κρασιού στην υγεία. Το παραπάνω σε συνδυασμό με τη στροφή των καταναλωτών προς την υγιεινή διατροφή και ιδιαίτερα τη μεσογειακή δίαιτα, στοιχείο της οποίας είναι το κρασί, έχουν ως αποτέλεσμα τη θετική προδιάθεση του καταναλωτή απέναντι στο κρασί και την αύξηση της κατανάλωσης. κατανάλωση κρασιού. Από την άλλη πλευρά, η γρήγορη επέκταση στον τομέα των εστιατορίων γρήγορης εξυπηρέτησης σε συνδυασμό με τον έντονο τρόπο ζωής των ανθρώπων, περιορίζοντας τον ελεύθερο χρόνο μειώνει σημαντικά τη ζήτηση του κρασιού, το οποίο χρειάζεται χρόνο για να το απολαύσει κανείς και ευνοεί τα υποκατάστατα προϊόντα του κρασιού, τα οποία βρίσκονται οπουδήποτε και καταναλώνονται γρήγορα, χωρίς να χαθεί κάτι από τη γευστική τους ιδιότητα (Δημίδη, Ροσίδου, 2011).

Τουρισμός: Ένας άλλος παράγοντας που επηρεάζει τη ζήτηση του οίνου είναι ο εισερχόμενος τουρισμός στην χώρα μας. Σύμφωνα με την κλαδική μελέτη της ICAP που εκπονήθηκε το 2007 ο αριθμός των αφίξεων των αλλοδαπών τουριστών στη χώρα μας παρουσίασε αύξηση το 2006 σε σχέση με το 2005. Ειδικότερα, το 2006 αφίχθησαν στην Ελλάδα συνολικά 17.283.910 αλλοδαποί τουρίστες έναντι 15.449.133 το 2005 (αύξηση 11,9% την περίοδο 2006/05) και

14.267.420 το 2004 (αύξηση 8,3% την περίοδο 2005/04). Οι αφίξεις αλλοδαπών τουριστών κατέγραψαν αύξηση κατά την περίοδο 1999-2006, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 4,6%. Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι, ο τουρισμός συμβάλει επίσης και στη διάδοση ορισμένων χαρακτηριστικών εγχώριων προϊόντων (π.χ. ρετσίνα) στο εξωτερικό.

Διαφήμιση: Η διαφήμιση επίσης αποτελεί ακόμα έναν προσδιοριστικό παράγοντα της ζήτησης, κυρίως κατευθύνοντας την προς συγκεκριμένα εμπορικά σήματα. Τα περιοδικά αποτελούν το κυριότερο μέσο προβολής των προϊόντων κρασιού καθώς και οι στοχευμένες δράσεις προβολής των ελληνικών κρασιών μέσω συμμετοχής των εταιρειών σε εκθέσεις (π.χ Οινόραμα, Oenotelia, Foodexpo).

3.2 Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών (2012- 2016)

Σύμφωνα με τα στοιχεία των Ερευνών Οικογενειακών Προϋπολογισμών της ΕΛΣΤΑΤ για τα έτη 2012 έως και 2016 για την αγορά του εγχώριου οίνου (χύμα και εμφιαλωμένο) διαπιστώνονται μικρές διακυμάνσεις σε ετήσια βάση τα τελευταία χρόνια, με εξαίρεση την περίοδο 2013 - 2014 όπου η μεταβολή ήταν εντονότερη και επηρέασε σημαντικά το ποσοστό μέσης καταναλωτικής δαπάνης της περιόδου. Συγκρίνοντας τη μέση μηνιαία καταναλωτική δαπάνη για τα έτη 2012 έως 2016 (Πίνακας 9, Γράφημα 1), προκύπτει μια κορύφωση της κατανάλωσης το έτος 2014 στα 6,52 ευρώ ποσοστό 0,45% του συνόλου των αγορών σε κάθε νοικοκυριό για προϊόντα οίνου. Το έτος 2014 παρατηρείται επίσης το εξής περίεργο ενώ η μέση μηνιαία αγοραστική δύναμη ανά νοικοκυριό μειώθηκε στα 1458.54 ευρώ από τα 1509.39 ευρώ για το 2013 η μέση μηνιαία δαπάνη

για το κρασί αυξήθηκε στα 6,52 ευρώ από τα 6,11 ευρώ για το 2013. Με την μείωση της αγοραστικής δύναμης τα νοικοκυριά στράφηκαν σε πιο φθηνά προϊόντα γεγονός που ευνόησε τα προϊόντα οίνου όπως είναι το χύμα κρασί. Σύμφωνα με το Πίνακα 9 , Γράφημα 2 παρατηρείται επίσης ότι ενώ στη μέση μηνιαία καταναλωτική δαπάνη δεν υπήρχαν μεγάλες αυξομειώσεις τη τελευταία πενταετία στον μέσο όρο μηνιαίων ποσοτήτων κρασιού που αποκτήθηκαν υπήρχε μια συνεχής αύξηση. Για το έτος 2012 ο μέσος όρος μηνιαίων ποσοτήτων κρασιού για το σύνολο των νοικοκυριών ήταν τα 1302,07 λίτρα για τα επόμενα έτη παρατηρήθηκε συνεχή αύξηση της κατανάλωσης και το έτος 2016 η κατανάλωση ανήλθε στα 1568,96 λίτρα μηνιαίως.

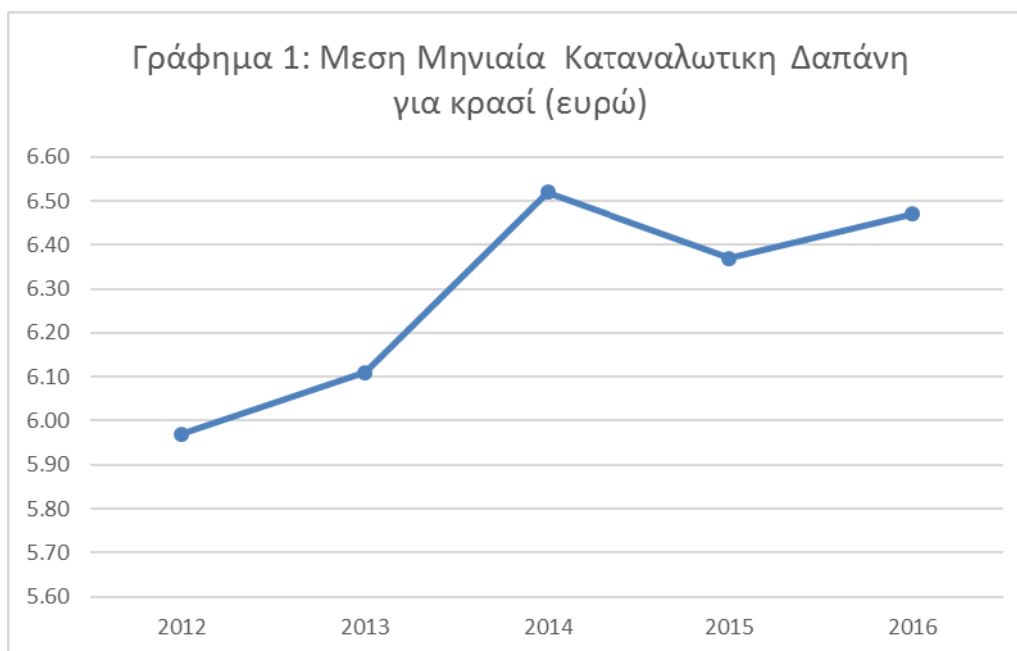
Πίνακας 9: Έρευνα Οικογενειακών Προυπολογισμών 2012 - 2016

Έτος	Συνολικός αριθμός νοικοκυριών	Μέσος όρος μηνιαίων ποσοτήτων κρασιού που αποκτήθηκαν (Λίτρα)	Σύνολο αγορών (ευρώ)	Μεση Μηνιαία Καταναλωτική Δαπάνη για κρασί (ευρώ)	Ποσοστό μέσης καταναλωτικής δαπάνης για κρασί (%)	Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος (%)
2012	4163236.0	1302.07	1637.10	5.97	0.36	
2013	4178116.0	1399.74	1509.39	6.11	0.40	0.04
2014	4152372.0	1460.53	1458.54	6.52	0.45	0.04
2015	4124095.0	1556.50	1421.00	6.37	0.45	0.00
2016	4104187.0	1568.96	1392.03	6.47	0.46	0.02

Πίνακας 9: Έρευνα Οικογενειακών Προυπολογισμών 2012 - 2016

Έτος	Συνολικός αριθμός νοικοκυριών	Μέσος όρος μηνιαίων ποσοτήτων κρασιού που αποκτήθηκαν (Λίτρα)	Σύνολο αγορών (ευρώ)	Μεση Μηνιαία Καταναλωτική Δαπάνη για κρασί (ευρώ)	Ποσοστό μέσης καταναλωτικής δαπάνης για κρασί (%)	Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος (%)
	0					

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ

Πιο συγκεκριμένα και όσο αναφορά τη μέση καταναλωτική δαπάνη για το κρασί προκύπτει από τα στοιχεία της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) για το έτος 2016 ότι ο μέσος όρος μηνιαίων δαπανών ανά νοικοκυριό για το κρασί έφτασε τα €6,47 (Πίνακας 10). Στις αγροτικές περιοχές παρατηρείται μεγάλη διαφορά στη μέση καταναλωτική δαπάνη η οποία βρίσκεται στα 4,31 ευρώ ενώ για τις αστικές περιοχές τα νοικοκυριά κατά μέσο όρο σπαταλούν 6,98 ευρώ για την αγορά κρασιού. Η διαφορά αυτή είναι φυσιολογική καθώς στις αγροτικές περιοχές πολλά νοικοκυριά φτιάχνουν το δικό τους κρασί και αυτό έχει ως συνέπεια να μην ξοδεύουν για την αγορά κρασιού.

Πίνακας 10: Μέσος όρος μηνιαίων αγορών και σε είδος απολαβών των νοικοκυριών όλες Αστικές και Αγροτικές περιοχές και κατά τρόπο κτήσεως. Σύνολο χώρας (Έτος 2016)

	Όλες οι περιοχές	Αστικές περιοχές	Αγροτικές περιοχές
Συνολικός αριθμός νοικοκυριών	4104187	3325948	778239
Αγαθά και Υπηρεσίες	Αξία σε €		
Κρασί από σταφύλια (χύμα ή εμφιαλωμένο)	6.47	6.98	4.31

Πηγή: <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA05/2016>

Συγκριτικά με το έτος 2015 (Πίνακας 11) υπάρχει μια μικρή αύξηση των 0,23 ευρώ σε σχέση με την μέση καταναλωτική δαπάνη για το κρασί το 2016.

Πίνακας 11: Μέσος όρος μηνιαίων αγορών και σε είδος απολαβών των νοικοκυριών κατά Αστικές και Αγροτικές περιοχές και κατά τρόπο κτήσεως. Σύνολο χώρας (Έτος 2015)

	Όλες οι περιοχές	Αστικές περιοχές	Αγροτικές περιοχές
Συνολικός αριθμός νοικοκυριών	4124095	3302874	821221
Αγαθά και Υπηρεσίες	Αξία σε €		
Κρασί από σταφύλια (χύμα ή εμφιαλωμένο)	6.24	6.71	4.33

Πηγή: <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA05/2016>

Τα εμφιαλωμένα κρασιά σε όρους ποσότητας εκτιμάται ότι καλύπτουν ποσοστό μεταξύ του 36%-40% στην παρούσα φάση. Αναφορικά με το μέγεθος της εγχώριας αγοράς σε αξία, για το εμφιαλωμένο κρασί εκτιμάται ότι κάλυψε το 58% της αξίας και το υπόλοιπο 42% αφορά το χύμα κρασί.

Όσον αφορά την κατηγοριοποίηση του οίνου, το μεγαλύτερο ποσοστό κατέχουν τα κρασιά που ανήκουν στην κατηγορία «Χωρίς ένδειξη ΠΟΠ/ΠΓΕ» (63%), ενώ με βάση το χρώμα, εκτιμάται ότι τα λευκά κρασιά υπερτερούν με μερίδιο 68%-70%⁵.

⁵ Πηγή: Οι Έλληνες έκοψαν και το κρασί λόγω της κρίσης- Πτώση στην κατανάλωση και στροφή στο χύμα | iefimerida.gr

Κεφάλαιο 4

Προσφορά των προϊόντων Οίνου

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται στοιχεία σχετικά με τη προσφορά των προϊόντων οίνου. Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζεται αναλυτικά η διάρθρωση της αγοράς του Οίνου, στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται τα δίκτυα διανομής του κλάδου, στη τρίτη ενότητα παρουσιάζονται οι κυριότερες οινοποιητικές επιχειρήσεις και οι κυριότεροι συνεταιρισμοί αμπελοοινικών προϊόντων αντίστοιχα ενώ στη τέταρτη ενότητα γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας των ελληνικών κρασιών.

4.1 Διάρθρωση Αγοράς Οίνου

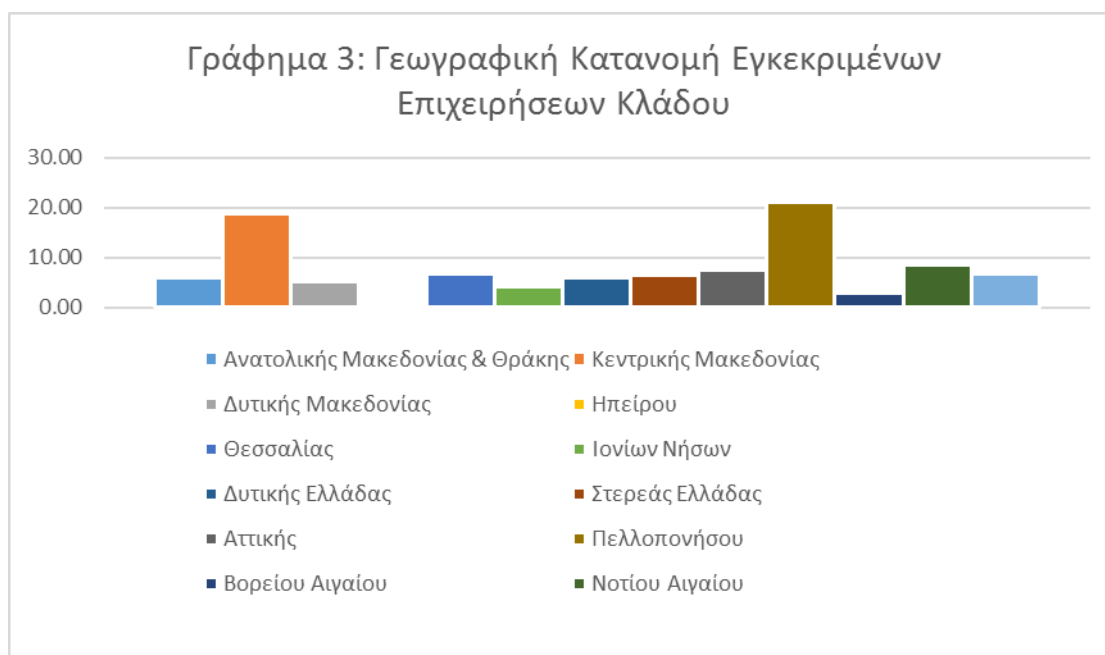
Ο κλάδος του οίνου αποτελείται κυρίως από παραγωγικές επιχειρήσεις, οι οποίες διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το μέγεθος αλλά και ως προς τις ποικιλίες οίνων που παράγουν. Σύμφωνα με το Μητρώο Εγκεκριμένων Επιχειρήσεων ΠΟΠ,ΠΓΕ και Ποικιλιακών Οίνων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης το 2017 οι καταγεγραμμένες επιχειρήσεις οινοποιίας ανήλθαν στις 652. Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων βρίσκεται στη Περιφέρεια

Πελοποννήσου ποσοστό 21,01% ενώ ακολουθεί η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 18,87% και στη τρίτη θέση βρίσκεται η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου στην οποία συγκεντρώνεται το 8,59% των εγκεκριμένων επιχειρήσεων του κλάδου (Πίνακας 11, Γράφημα 1).

Πίνακας 12: Γεωγραφική κατανομή εγκεκριμένων επιχειρήσεων του κλάδου ανά Περιφέρεια			
A/A	Περιφέρεια	Αριθμός Εγκεκριμένων Επιχειρήσεων ⁶	Ποσοστό επι συνόλου Χώρας (%)
1	Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	38	5.83
2	Κεντρικής Μακεδονίας	123	18.87
3	Δυτικής Μακεδονίας	33	5.06
4	Ηπείρου	4	0.61
5	Θεσσαλίας	43	6.60
6	Ιονίων Νήσων	27	4.14
7	Δυτικής Ελλάδας	39	5.98
8	Στερεάς Ελλάδας	42	6.44
9	Αττικής	48	7.36
10	Πελοποννήσου	137	21.01
11	Βορείου Αιγαίου	19	2.91
12	Νοτίου Αιγαίου	56	8.59
13	Κρήτης	43	6.60
		652	100.00

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης

⁶ Σύμφωνα με το Μητρώο Εγκεκριμένων Επιχειρήσεων ΠΟΠ,ΠΓΕ και Ποικιλιακών Οίνων, τελευταία επικαιροποίηση 05/10./2017

Αρκετά καλό μερίδιο του κλάδου της οινοποιίας ανήκει και στις ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών (Ρούσου, 2008). Τα μερίδια των συνεταιρισμών στην αγορά οίνου αυξάνονται, αφού η ιδέα του συνεταιρισμού αποτελεί τη μοναδική δικλείδα ασφαλείας ώστε ο αμπελουργός να διεκδικεί την υπεραξία του προϊόντος που παράγει. Οι εισαγωγικές επιχειρήσεις κατέχουν μικρό μερίδιο στην αγορά και σε αρκετές περιπτώσεις δραστηριοποιούνται παράλληλα με την εισαγωγή και άλλων αλκοολούχων ποτών, όπως είναι η σαμπάνια και άλλα αφρώδη κρασιά, τα οποία εισάγονται κατά κύριο λόγο από τις χώρες της Ε.Ε.

Στην εγχώρια παραγωγή υπάρχει πολύ μικρός αριθμός βιομηχανιών παραγωγής οίνου με μεγάλο μέγεθος. Οι επιχειρήσεις αυτές βρίσκονται αρκετά χρόνια στον κλάδο, με αποτέλεσμα να έχουν σύγχρονες εγκαταστάσεις παραγωγής οίνου και δυνατά εμπορικά σήματα. Βέβαια, σημαντικά μερίδια αγοράς εμφιαλωμένου κρασιού έχουν καταφέρει να κερδίσουν και οι μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, στρέφοντας το ενδιαφέρον τους σε ποιοτικά προϊόντα και ιδιαίτερες ποικιλίες. Το μεγαλύτερο μέρος χύμα κρασί παράγεται από μικρομεσαίες μονάδες, οι οποίες το διανέμουν συνήθως στις τοπικές αγορές. Γενικά, η ποιότητα της παραγωγής κρασιού τόσο στην εγχώρια όσο και στην αγορά της Ευρώπης θεωρείται αρκετά υψηλού επιπέδου.

Την τελευταία πενταετία η ελληνική παραγωγή κρασιού μειώθηκε κατά 20% σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης καθώς η οικονομική κρίση στη χώρα μας και ο νέος φόρος για το κρασί άσκησαν μεγάλες πιέσεις στην αγορά και την παραγωγή οίνου. Σύμφωνα με τη Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Αμπελοοινικών Προϊόντων φέτος λόγω της ξηρασίας και των καλοκαιρινών χαλαζοπτώσεων ο όγκος της παραγωγής μειώθηκε όπως και η ποιότητα της σταφυλικής παραγωγής γεγονός που δημιουργεί ένα αρνητικό περιβάλλον για το 2018.

Συμπερασματικά, σήμερα ο κλάδος της Οινοποιίας παρόλα τα υψηλά ποσοστά εξωστρέφειας και τη σημαντική συμβολή στην Ελληνική οικονομία φαίνεται να συρρικνώνεται και να συμπαρασύρεται από το γενικότερο οικονομικό κλίμα της χώρας μας.

4.2 Κυριότερες επιχειρήσεις του κλάδου

4.2.1 Εισηγμένες στο χρηματιστήριο

Στον κατάλογο των εισηγμένων εταιρειών του Χρηματιστηρίου Αθηνών για τον κλάδο της οινοποιίας βρίσκονται οι εταιρείες α) Κτήμα Κώστα Λαζαρίδη Α.Ε και β) Ι. ΜΠΟΥΤΑΡΗΣ & ΥΙΟΣ HOLDING Α.Ε. . Στους πίνακες 13 και 14 παρουσιάζονται σημαντικά στοιχεία των εταιρειών σύμφωνα με το Χρηματιστήριο Αθηνών.

Πίνακας 13: Κτήμα Κώστα Λαζαρίδη Α.Ε	
Δραστηριότητα	Παραγωγή κρασιών, τσίπουρου αλλά και συναφών οινοπνευματωδών ποτών από σταφύλι.
Έτος Ίδρυσης	1992
Διεύθυνση	ΑΔΡΙΑΝΗ ΔΡΑΜΑ, Τ.Θ. 157 - Ταχ Κωδ:66100 ΔΡΑΜΑ
Τηλέφωνο	(25210)-82231 , (25210)-82348
Telefax	(25210)-82320
Ιστοσελίδα	http://www.domaine-lazaridi.gr
Email	amethystos@otenet.gr
Διοικητικό Συμβούλιο	ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ ΙΟΥΛΙΑ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ/ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ) ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ/ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ) ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ (Β ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ) ΟΕΥΖΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ)

Πίνακας 13: Κτήμα Κώστα Λαζαρίδη Α.Ε

	ΓΙΑΗΛΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ) ΝΤΙΝΑΚΗΣ ΠΕΤΡΟΣ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ) ΠΑΠΠΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ)
Δικαιώματα Ψήφου (≥5%)	ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ (37,6%) ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ (16,83%) ΛΑΖΑΡΙΔΗ ΙΟΥΛΙΑ (14,64%) ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (10,51%)
Προσωπικό Εταιρείας	
Προσωπικό Ομίλου	117
Εταιρική παρουσίαση	
Υπεύθυνος εξυπηρέτησης μετόχων	Μαρονικολάκης Χαρίτων, Γιαηλίδου Δέσποινα
Υπεύθυνος ενημέρωσης κοινού	Γιαηλίδου Δέσποινα
Εισαγωγή στο Χ.Α.	14 Ιαν 2000
Κλάδος / Υποκλάδος	Τρόφιμα & Ποτά / Απόσταξη & Οινοπαραγωγή (2 Ιαν 2006)
Συμμετοχή σε δείκτες	<u>ΔΟΜ FTSEGT</u>
Αγορά	ΑΓΟΡΑ ΑΞΙΩΝ (10 Οκτ 2011)
Κατηγορία διαπραγμάτευσης	ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ (10 Οκτ 2011)
Σχετικά σύμβολα	<u>ΚΤΗΛΑ</u>
Εισαγωγή σε άλλα χρηματιστήρια	

Πίνακας 13: Κτήμα Κώστα Λαζαρίδη Α.Ε

Χρηματιστηριακή αξία (€)	7.747.512,96
-----------------------------	--------------

Πηγή: Χρηματιστήριο Αθηνών

Πίνακας 14: Ι. ΜΠΟΥΤΑΡΗΣ & ΥΙΟΣ HOLDING Α.Ε

Δραστηριότητα	Εταιρία συμμετοχών και επενδύσεων.
Έτος Ίδρυσης	1879
Διεύθυνση	ΝΕΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ 134 Ταχ Κωδ:563 34 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Τηλέφωνο	(2310)-706400 , (210)-6605200
Telefax	(2310)-770124 , (210)-6037952
Ιστοσελίδα	http://www.boutarigroup.gr
Email	cleopatra.christou@boytarigroup.gr
Διοικητικό Συμβούλιο	ΜΠΟΥΤΑΡΗΣ Σ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ/ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ) ΜΠΟΥΤΑΡΗ Κ ΧΡΙΣΤΙΝΑ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ/ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ) ΜΠΟΥΤΑΡΗ Κ ΕΛΕΝΗ (ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ) ΛΕΚΑΚΗΣ Ν ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ) ΑΡΤΟΠΟΥΛΟΣ Α ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ)
Δικαιώματα Ψήφου (≥5%)	ΜΠΟΥΤΑΡΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ (25,113%) ΜΠΟΥΤΑΡΗ ΜΑΡΙΝΑ (9,679%) ΜΠΟΥΤΑΡΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ (9,447%)

Πίνακας 14: Ι. ΜΠΟΥΤΑΡΗΣ & ΥΙΟΣ HOLDING Α.Ε	
	ΜΠΟΥΤΑΡΗ ΕΛΕΝΗ (5,029%)
Προσωπικό Εταιρείας	
Προσωπικό Ομίλου	112
Εταιρική παρουσίαση	
Υπεύθυνος εξυπηρέτησης μετόχων	Χρίστου Κλεοπάτρα
Υπεύθυνος ενημέρωσης κοινού	Χρίστου Κλεοπάτρα
Εισαγωγή στο Χ.Α.	1 Νοε 1987
Κλάδος / Υποκλ άδος	Τρόφιμα & Ποτά / Απόσταξη & Οινοπαραγωγή (2 Ιαν 2006)
Συμμετοχή σε δείκτες	
Αγορά	ΑΓΟΡΑ ΑΞΙΩΝ (29 Μαΐ 2014)
Κατηγορία διαπραγμάτευσ ης	ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ (29 Μαΐ 2014)
Σχετικά σύμβολα	<u>ΜΠΟΚΑ</u> <u>ΜΠΟΠΑ</u>
Εισαγωγή σε	

Πίνακας 14: Ι. ΜΠΟΥΤΑΡΗΣ & ΥΙΟΣ HOLDING Α.Ε

άλλα χρηματιστήρια	
Χρηματιστηριακή αξία (€)	1.136.545,6

Πηγή: Χρηματιστήριο Αθηνών

4.2.2 Κορυφαίες οινοποιητικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα

Στην υποενότητα αυτή γίνεται αναφορά σε μερικές από τις κορυφαίες οινοποιητικές επιχειρήσεις της χώρας μας με βάση τον κύκλο εργασιών τους τη τελευταία πενταετία⁷.

1. Η Οινοποιία – Ποτοποιία Ε. Τσάνταλης ΑΕ κρατάει για μια ακόμα χρονιά την πρώτη θέση της Ελληνικής αγοράς διατηρώντας σταθερά την μεγάλη εξαγωγική της παράδοση. Το 2014 εξήγαγε σε δεκάδες χώρες του κόσμου το 42% της συνολικής της παραγωγής, ενώ η μεγαλύτερη αγορά της παραμένει η Γερμανία (64% των εξαγωγών) και ακολουθούν ο Καναδάς (7,5% των εξαγωγών), η Ολλανδία (5% των εξαγωγών) και η Ρωσία (3,6% των εξαγωγών). Είναι χαρακτηριστικό ότι η Οινοποιία – Ποτοποιία Ε. Τσάνταλης ΑΕ κατέχει μερίδιο στην Γερμανική αγορά (την μεγαλύτερη των Ελληνικών κρασιών) 42% σε αξία και 38% σε ποσότητα. Αντιστρόφως ανάλογη με τις εξαγωγικές επιδόσεις ήταν η πορεία της εταιρίας στην Ελληνική αγορά, επηρεασμένη προφανώς από την συνεχιζόμενη οικονομική κρίση αλλά και

⁷ Οι μεγαλύτερες Οινοποιίες της χώρας μας το 2014/2015, www.krasiagr.com, Λ. Κουμάκης, 2015
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

την σημαντική μείωση των πωλήσεων αποσταγμάτων μετά την μεγάλη αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στην χώρα μας.

Πίνακας 15: Οικονομικά στοιχεία Ε. Τσάνταλης Α.Ε				
Έτος	Κύκλος Εργασιών €	Μικτά κέρδη €	Καθαρά κέρδη προ φόρων €	Σύνολο υποχρεώσεων
2009	37.788.234	16.373.757	396.802	49.361.532
2010	35.980.887	14.852.301	-585.510	52.027.998
2011	35.901.076	14.343.193	-1.697.531	54.027.998
2012	34.470.180	12.433.087	-2.183.279	57.767.927
2013	35.709.500	12.490.912	-2.331.092	58.437.225
2014	31.257.231	9.891.872	-1.309.825	58.464.921

Πηγή: www.krasiagr.com, Λ. Κουμάκης

2. Η «Ελληνικά Κελάρια – Δ. Κουρτάκης ΑΕ» παραμένει στην δεύτερη θέση της Ελληνικής αγοράς. Η ισχυρή αντοχή της παραδοσιακής Ελληνικής οινοποιίας απέναντι στην οικονομική κρίση οφείλεται στην εξαγωγική παράδοση που δημιούργησε από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, στις επιλεγμένες συνεργασίες με αξιόπιστα σήματα της Ελληνικής αγοράς, στην πραγματοποίηση σημαντικών πωλήσεων του παραδοσιακού σήματος «Ρετσίνα Κουρτάκη» με ιδιαίτερα προσιτή τιμή για τον τελικό καταναλωτή, γεγονός πολύ σημαντικό εν μέσω οικονομικής κρίσης και στην εξαιρετική σχέση κύκλου εργασιών προς συνόλου υποχρεώσεων που διατηρεί σταθερά.

Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά σημείωσε αύξηση του κύκλου των εργασιών της για το 2013 στο +6,8% και για το 2014 στο +2,6%.

Πίνακας 16: Οικονομικά στοιχεία Ελληνικά Κελάρια – Δ. Κουρτάκης ΑΕ

Έτος	Κύκλος Εργασιών €	Μικτά κέρδη €	Καθαρά κέρδη προ φόρων €	Σύνολο υποχρεώσεων
2009	24.229.091	8.555.503	100.299	19.722.015
2010	24.765.368	9.094.961	140.716	17.640.465
2011	24.089.607	8.450.398	-433.383	16.604.519
2012	24.050.721	8.329.941	-339.784	17.663.709
2013	25.681.906	7.830.663	-733.023	18.445.364
2014	26.348.455	8.318.662	-266.525	19.276.911

Πηγή: www.krasiagr.com, Λ. Κουμάκης

3. Η Ε. Μαλαματίνας & Υίος ΑΕ έχει έδρα στη Θεσσαλονίκη και εμφιαλωτήριο στο Καλοχώρι αλλά τα οινοποιεία της βρίσκονται κοντά στην πρώτη ύλη, εκεί δηλαδή που παράγονται οι μεγαλύτερες ποσότητες των ποικιλιών που παραδοσιακά δίνουν την ρετσίνα, το Σαββατιανό και ο Ροδίτης. Έχει τρία μεγάλα οινοποιεία, που διαθέτουν πνευματικά πιεστήρια, τα δύο είναι στην Εύβοια, στο Φάρο και την Ριτσώνα και, το τρίτο στην Ασωπία Βοιωτίας. Η Μαλαματίνα ήταν και παραμένει η ρετσίνα που αγαπήθηκε από τους Έλληνες του εξωτερικού, ενώ αποδεικνύει ότι η ρετσίνα, ένα παραδοσιακό ελληνικό κρασί, μπορεί να κερδίσει και πολλούς ξένους φίλους. Η οινοποιία

που από το 1992 εξάγει αδιάλειπτα στον Καναδά, το 2016 αύξησε τις εξαγωγές στο 13% των συνολικών πωλήσεών της. Πρώτη σε μέγεθος αγορά εκτός Ελλάδος είναι η γερμανική, με πωλήσεις 1,5 εκατ. ευρώ, ενώ μεταξύ των 30 και πλέον χωρών στις οποίες ταξιδεύει η Ρετσίνα Μαλαματίνα, σημαντικές ιδιαίτερα είναι αυτές των ΗΠΑ, του Βελγίου, της Αυστραλίας⁸.

Πίνακας 17: Οικονομικά στοιχεία Ε. Μαλαματίνας & Υιός Α.Ε

Έτος	Κύκλος Εργασιών €	Μικτά κέρδη €	Καθαρά κέρδη προ φόρων €	Σύνολο υποχρεώσεων
2009	24.183.800	11.149.906	1.193.282	38.479.405
2010	26.673.000	14.543.000	1.260.847	46.264.000
2011	24.697.622	13.365.022	1.072.180	41.414.317
2012	22.486.675	11.581.144	-986.883	46.260.014
2013	21.993.379	9.672.423	-837.320	45.415.453

Πηγή: www.krasiagr.com, Α. Κουμάκης

4. Η εταιρεία Cavino Α.Ε εξήγαγε το 99% της παραγωγής της για πολλές δεκαετίες και σήμερα εξάγει σε ολόκληρο τον κόσμο το 70% περίπου της συνολικής της παραγωγής. Στον πίνακα 18 παρουσιάζονται σημαντικά οικονομικά στοιχεία της εταιρείας.

Πίνακας 18: Οικονομικά στοιχεία Cavino Α.Ε

Έτος	Κύκλος Εργασιών€	Μικτά κέρδη €	Καθαρά κέρδη προ φόρων €	Σύνολο υποχρεώσεων
2012	16.554.000	1.422.000	-255.000	17.067.000

⁸ <http://voria.gr/article/malamatinas-come-back-me-roze-retsina-alla-ke-krasia-aretsinota>

Πίνακας 18: Οικονομικά στοιχεία Cavino A.E

Έτος	Κύκλος Εργασιών€	Μικτά κέρδη €	Καθαρά κέρδη προ φόρων €	Σύνολο υποχρεώσεων
2013	16.933.000	2.044.000	25.000	15.644.000
2014	17.123.000	2.211.000	153.000	16.037.000

Πηγή: www.krasiagr.com, Α. Κουμάκης

5. Η Ένωση Οινοποιητικών Συνεταιρισμών Σάμου (ΕΟΣΣ) ιδρύθηκε το 1934 και αποτελεί αναγκαστικό συνεταιρισμό ο οποίος συγκεντρώνει, οινοποιεί και εμπορεύεται κατ' αποκλειστικότητα, για λογαριασμό των αμπελουργών της Σάμου, το σύνολο της παραγωγής τους. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της ΕΟΣΣ ο κύκλος εργασιών του 2014 ανέρχεται σε 11.179.000 Ευρώ, εντάσσοντας την Ένωση Οινοποιητικών Συνεταιρισμών Σάμου (ΕΟΣΣ) ανάμεσα στις κορυφαίες οινοποιητικές επιχειρήσεις της χώρας μας.
6. Ο Αγροτικός Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Τυρνάβου ο οποίος ιδρύθηκε το 1961 από αγρότες – αμπελοκαλλιεργητές της περιοχής επιδεικνύει σταθερά μια από τις περιπτώσεις επιτυχημένης πορείας Συνεταιρισμού στην χώρα μας. Στον Πίνακα 19 παρατίθενται οικονομικά στοιχεία της τελευταίας εξαετίας.

Πίνακας 19: Οικονομικά Στοιχεία Αγροτικός Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Τυρνάβου

Έτος	Κύκλος Εργασιών €	Μικτά κέρδη €	Καθαρά κέρδη προ φόρων €	Σύνολο υποχρεώσεων
2009	10.042.860	1.450.271	336.754	7.906.239
2010	9.871.056	1.472.898	22.951	8.423.284

**Πίνακας 19: Οικονομικά Στοιχεία Αγροτικός Οινοποιητικός Συνεταιρισμός
Τυρνάβου**

Έτος	Κύκλος Εργασιών €	Μικτά κέρδη €	Καθαρά κέρδη προ φόρων €	Σύνολο υποχρεώσεων
2011	9.415.147	1.164.386	31.220	7.242.052
2012	9.021.221	1.404.137	-55.957	8.882.709
2013	9.369.131	1.308.412,04	-46.520	6.967.925
2014	10.000.000*	1.400.000	200.000	6.500.000

Πηγή: ΑΟΣ Τυρνάβου

7. Η «Γ.Α. Κουτσοδήμος ΑΕ» στις πλήρως εξοπλισμένες, σύγχρονες εγκαταστάσεις της οινοποιεί και εμφιαλώνει σειρά προϊόντων (ΟΠΑΠ, Τοπικούς και Επιτραπέζιους) σε διάφορες συσκευασίες με σημαντική εμπορική επιτυχία όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα 20.

Πίνακας 20: Οικονομικά στοιχεία Γ.Α Κουτσοδήμος Α.Ε

Έτος	Κύκλος Εργασιών €	Μικτά κέρδη €	Καθαρά κέρδη προ φόρων €	Σύνολο υποχρεώσεων
2011	3.982.857	866.327	24.655	3.122.147
2012	4.767.033	830.147	68.330	3.240.115
2013	6.337.788	1.011.463	82.456	3.373.652
2014	6.961.887	1.146.366	228.257	3.602.577

Πηγή: www.krasiagr.com, Λ. Κουμάκης

8. Το «Κτήμα Βιβλία Χώρα» («ΤΣΑΚΤΣΑΡΛΗΣ Β – Ε ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΟΙΝΟΠΟΙΑ ΑΕ») αποτελεί την μεγάλη έκπληξη των κορυφαίων οινοποιητικών εταιριών του κλάδου και την μοναδική που παρουσιάζει συνεχώς σημαντικά κέρδη καθ' όλη την διάρκεια της οικονομικής κρίσης.

Πίνακας 21: Οικονομικά Στοιχεία ΤΣΑΚΤΣΑΡΛΗΣ Β – Ε ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΟΙΝΟΠΟΙΑ ΑΕ

Έτος	Κύκλος Εργασιών €	Μικτά κέρδη €	Καθαρά κέρδη προ φόρων €	Σύνολο υποχρεώσεων
2009	5.928.235	2.910.307	1.448.523	5.733.477
2010	5.491.908	2.082.547	797.638	5.397.619
2011	5.515.652	2.001.705	696.829	6.165.196
2012	5.197.484	1.322.626	69.203	5.099.018
2013	6.154.996	1.821.177	539.548	3.713.644
2014	6.773.900	2.484.153	815.595	3.159.383

Πηγή: www.krasiagr.com, Α. Κουμάκης

4.3 Δίκτυο διανομής και Πιστωτική πολιτική του κρασιού

Ο έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο της οινοποιίας, λόγω του μεγάλου αριθμού των επιχειρήσεων, καθιστά το δίκτυο διανομής έναν σημαντικό παράγοντα απόκτησης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Οι εταιρείες προσπαθούν να διευρύνουν το δίκτυο τους, επιδιώκοντας να κάνουν έντονη την παρουσία τους σε νέα σημεία πώλησης, καλύπτοντας έτσι σε μεγαλύτερο βαθμό την αγορά. Η διάρθρωση του δικτύου διανομής αλλάζει ανάλογα με το μέγεθος των

επιχειρήσεων. Οι μεγάλες επιχειρήσεις του κλάδου, έχουν αναπτύξει δικά τους δίκτυα και προμηθεύουν απευθείας τα σημαντικότερα σημεία της αγοράς και μεγάλες αλυσίδες υπεραγορών. Οι χονδρέμποροι θεωρούνται το σημαντικότερο κανάλι διανομής, ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθώς καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς σε αγροτικές περιοχές και ιδιαίτερα στα νησιά. Ακόμη, ορισμένες από τις εισαγωγικές επιχειρήσεις του κλάδου διαθέτουν μεγάλο δίκτυο διανομής και αναλαμβάνουν και τη διανομή κρασιών ελληνικών εταιρειών. Τέλος, στον κλάδο υπάρχουν και επιχειρήσεις που εξειδικεύονται στην διακίνηση ποιοτικών ελληνικών κρασιών από το χώρο των μικρο παραγωγών, διαδίδοντας με αυτόν τον τρόπο και αυτή την κατηγορία προϊόντων. Οι χονδρέμποροι διακινούν το μεγαλύτερο μέρος των κρασιών στα εστιατόρια, ξενοδοχεία κλπ., ιδιαίτερα σε περιοχές εκτός μεγάλων αστικών κέντρων.

Ωστόσο, το δίκτυο που σημειώνει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, είναι οι υπεραγορές. Η διευρυμένη γκάμα προϊόντων που προσφέρουν, οι καλύτερες τιμές και προσφορές τους, καθώς και οι ενέργειες προώθησης που πραγματοποιούν, σε συνδυασμό με την τάση που επικρατεί για αύξηση της κατ' οίκον κατανάλωσης, οδηγεί στην ολοένα και μεγαλύτερη συγκέντρωση μέρους της συνολικής αγοράς του κλάδου στα σούπερ μάρκετ. Την εικόνα των σημείων πώλησης οίνου συμπληρώνουν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι πωλούν παράλληλα και άλλα αγροτικά προϊόντα αλλά κατέχουν και ένα μικρό μερίδιο επί της συνολικής αγοράς. Σημαντικό ρόλο στη πώληση του κρασιού έχει παίζει και η ανάπτυξη του οινοτουρισμού καθώς τα επισκέψιμα οινοποιεία λειτουργούν ως σημεία διάθεσης των προϊόντων τους. Παρά όμως, το έντονο

ενδιαφέρον, στις περισσότερες περιπτώσεις, η συγκεκριμένη δραστηριότητα εξυπηρετεί κυρίως προωθητικούς σκοπούς και τη γενικότερη εικόνα της εταιρείας.

Οι όροι εμπορίου που επικρατούν στον κλάδο μεταβάλλονται ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης, το προϊόν, την ποσότητα παραγγελίας, τις συνθήκες που επικρατούν στην τοπική αγορά και το είδος της συμφωνίας μεταξύ των μερών (ICAP, 2010). Σήμερα σε περίοδο κρίσης φαίνεται ότι τα πράγματα έχουν γίνει πιο δύσκολα για τους παραγωγούς. Πιο συνηθισμένες πρακτικές που εφαρμόζονται είναι οι εκπτώσεις επί του αρχικού τιμοκαταλόγου, οι οποίες γίνονται ανάλογα με το ύψος των παραγγελιών, καθώς και οι πιστώσεις οι οποίες μέχρι τώρα γίνονταν από 4 έως 6 μήνες, πλέον τείνουν να έχουν διάρκεια τουλάχιστον 6 μήνες. Άλλη μορφή πρακτικής αποτελούν οι παροχές σε κιβώτια, δηλαδή η προσφορά στον λιανέμπορο δωρεάν μιας επιπλέον ποσότητας προϊόντος, ανάλογα με το μέγεθος της παραγγελίας.

4.4 Ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας των ελληνικών κρασιών

4.4.1 Η έρευνα για το κρασί στην Ελλάδα

Η έρευνα για το κρασί στην Ελλάδα προηγήθηκε, έτρεξε παράλληλα και ακολούθησε την πορεία του ελληνικού οίνου⁹. Έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξή του, ώστε να φτάσει στη σημερινή εικόνα, που χαρακτηρίζεται από διαφορετικότητα, βασισμένη στις γηγενείς ελληνικές ποικιλίες, σύγχρονο χαρακτήρα, άρρηκτα δεμένο με τη μακρά και εξέχουσα παράδοση και ιστορία

⁹ Η Έρευνα για το κρασί, Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

του και βέβαια, κρασιά εξαιρετικής ποιότητας, συνδεδεμένα με τους τόπους προέλευσής τους και τους οινοπαραγωγούς τους.

Σήμερα, η έρευνα έχει θέσει ιδιαίτερα φιλόδοξους στόχους, ώστε να συμβάλει στη μεγιστοποίηση της ποιότητας, τόσο της σταφυλικής παραγωγής των ελληνικών αμπελώνων, όσο και της οινοπαραγωγής της Ελλάδας. Οι πρώτες έρευνες για τους ελληνικούς οίνους διεξήχθησαν από το Ελληνικό Ινστιτούτο Οίνου. Ξεκίνησαν στη δεκαετία του 1970 και είχαν στόχο τη διερεύνηση των οινικών δυνατοτήτων των γηγενών ποικιλιών της Ελλάδας. Τότε άρχισαν να ερευνώνται οι ποικιλίες ασύρτικο, αγιωργίτικο και ξινόμαυρο, αλλά και άλλες ελληνικές ποικιλίες, όπως το σαββατιανό και ο ροδίτης. Παράλληλα, την περίοδο εκείνη ξεκινάει μια πολύ σημαντική έρευνα για την προσαρμοστικότητα ξένων ποικιλιών αμπέλου και την πιθανή χρήση τους ως βελτιωτικών ποικιλιών για τα ελληνικά κρασιά. Οι έρευνες αυτές ήταν πολύ σημαντικές και κατέληξαν στο συμπέρασμα πως πολλές εξ αυτών θα μπορούσαν να δώσουν οίνους εφάμιλλους με αυτούς που παράγονται στις χώρες προέλευσης των ποικιλιών αυτών.

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Οίνου, πραγματοποιεί έρευνα στην τεχνολογία παραγωγής οίνου. Πιο συγκεκριμένα, στην αντιοξειδωτική προστασία των λευκών οίνων και στις βέλτιστες συνθήκες εκχύλισης, που θα έπρεπε να εφαρμόζονται στις ελληνικές ερυθρές ποικιλίες. Στο Ελληνικό Ινστιτούτο Οίνου δημιουργείται πειραματικό οινοποιείο, έτσι ώστε να επιτελούνται όλες οι απαραίτητες διεργασίες για την παραγωγή οίνων. Η πρώτη ύλη προέρχεται από τους αμπελώνες του Ινστιτούτου Αμπέλου, αλλά και από συνεργαζόμενους ερευνητικούς αμπελώνες από όλη την Ελλάδα. Το ερευνητικό έργο του Ελληνικού Ινστιτούτου Οίνου, που συνεχίζεται ακόμα και σήμερα, σε συνδυασμό με άλλα γεγονότα, έπαιξε σημαντικότατο ρόλο στην επανάσταση του ελληνικού

κρασιού, που συντελέστηκε κατά τις δεκαετίες 1980 και 1990. Η οινική επανάσταση όμως των '80-'90 έφερε στο προσκήνιο την ανάγκη για κλωνική επιλογή και ταυτοποίηση των γηγενών ποικιλιών, με καλύτερα τεχνολογικά χαρακτηριστικά¹⁰. Παρόλο που τα χρόνια εκείνα η Ελλάδα βίωνε την εμπειρία του σαρντονέ, του καμπερνέ σοβινιόν και του μερλό, πολλοί άρχισαν να αντιλαμβάνονται ότι το μέλλον θα βασιστεί στη διαφορετικότητα των ελληνικών ποικιλιών. Τα χρόνια αυτά, και πιο συγκεκριμένα τη δεκαετία του 1990, αρχίζει η χρηματοδότηση ερευνητικών προσπαθειών από την Ε.Ε., με αποτέλεσμα η αμπελοοινική έρευνα στην Ελλάδα να επεκταθεί. Σε αυτά τα ερευνητικά προγράμματα συμμετέχουν και οινοποιεία, ιδιωτικά ή συνεταιριστικά, αλλά συχνά και φορείς, όπως η Κεντρική Ένωση Οινοποιητικών Συνεταιρισμών (ΚΕΟΣΟΕ). Τα οινοποιεία έχουν το ρόλο του τελικού εφαρμοστή, όπως προβλέπουν οι πολιτικές της Ε.Ε. για την έρευνα. Σήμερα η ελληνική αμπελοοινική έρευνα θέτει ως στόχο τον καθορισμό της καταλληλότερης ποικιλιακής σύνθεσης για την παραγωγή οίνων με ευρεία εμπορική επιτυχία. Για το σκοπό αυτό θα αναπτύσσεται συνεργασία μεταξύ των ειδικών αμπελουργίας, των οινολόγων και των χημικών-τεχνολόγων γεύσης. Η καλύτερη γνώση της χημικής σύνθεσης των σταφυλιών και των οίνων θα αποτελέσει το δρόμο πάνω στον οποίο θα κινηθεί αυτός ο άξονας. Στη συνέχεια, οι βέλτιστες ωριμάσεις, καθώς και οι κατάλληλες αμπελοκομικές πρακτικές θα ελεγχθούν ανά ποικιλία και ανάλογα με τα επιθυμητά προς παραγωγή προϊόντα. Η περαιτέρω ανάπτυξη της βιολογικής αμπελουργίας και η μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, θα είναι ένα άλλο βήμα της ελληνικής αμπελοοινικής έρευνας. Γενικότερα, τα κρασιά εναλλακτικών πρακτικών θα

¹⁰ Αμπελοοινική έρευνα στην Ελλάδα, Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

απασχολήσουν περισσότερο τους ερευνητικούς, αλλά και τους παραγωγικούς φορείς στο άμεσο μέλλον. Στόχος της έρευνας είναι και η ανάπτυξη της «πράσινης οινοποιίας». Η αξιοποίηση δηλαδή των παραπροϊόντων των οινοποιείων, καθώς και η χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

4.4.2 Καινοτομία των ελληνικών κρασιών

Η ελληνική οινοπαραγωγή, επιδεικνύει τη καινοτομία σε κάθε στάδιό της. Ανάμεσα στις καινοτομίες των ελληνικών κρασιών είναι και η μοναδική συνύπαρξη της παράδοσης και της εφαρμογής των νέων με σκοπό την ανάδειξη, της μοναδικής φυσιογνωμίας του ελληνικού αμπελώνα και των κρασιών του.

Τα σύγχρονα ελληνικά κρασιά έχουν κληρονομιά μοναδικές αμπελουργικές πρακτικές και τις γηγενείς ποικιλίες αμπέλου. Όλα αυτά, μαζί με τη συνεισφορά των ενθουσιωδών παραγωγών, που εφαρμόζουν σύγχρονη οινοπαραγωγή ανθρώπινης κλίμακας, τα καθιστούν διαφορετικά και μοναδικά. Παρ' όλα αυτά, τα σύγχρονα κρασιά της Ελλάδας δεν μένουν εκεί, γιατί η συνεχής εξέλιξη είναι πολύ σημαντικός παράγοντας για το κρασί. Εδώ και αρκετές δεκαετίες, οι καινοτομίες των ελληνικών κρασιών είναι πολλές. Ξεκινούν από το αμπέλι και φτάνουν έως τα ποτήρια, νέων και βετεράνων οινόφιλων, γοητεύοντάς τους¹¹. Η ανάδειξη της ποιότητας και του χαρακτήρα των ελληνικών κρασιών, με σκοπό την ενίσχυση της εικόνας τους στη διεθνή αγορά απαιτούν καινοτόμες ενέργειες. Οι καινοτομίες των ελληνικών κρασιών αποδεικνύουν και εδραιώνουν την περίοπτη θέση τους παγκοσμίως με αποτέλεσμα διεθνείς διακρίσεις σε

¹¹ Καινοτομίες των ελληνικών κρασιών, Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

διαγωνισμούς (π.χ Decanter World Wine Awards 2016, 2 πλατινένια 1 Χρυσό, 38 Ασημένια και 105 Χάλκινα μετάλλια για τα ελληνικά κρασιά¹²).

Πριν από χρόνια, το έδαφος ήταν ένας απροσδιόριστος παράγοντας στη παραγωγή των ελληνικών κρασιών. Εδώ και πολλά χρόνια η σύστασή του έχει μελετηθεί συνεχίζει να ερευνάται γεγονός που επιτρέπει στους παραγωγούς να επεμβαίνουν όταν και όπου χρειάζεται. Το έδαφος αποτελεί πλέον ένα ζωντανό οργανισμό ικανό να δώσει διαφορετικά χαρακτηριστικά σε κάθε κρασί. Εξίσου όμως σημαντικό με το έδαφος, είναι και η ποικιλία του σταφυλιού. Φορείς, παραγωγοί, εργαστήρια και πανεπιστημιακά ιδρύματα κάνουν μια πολύ σημαντική δουλειά έρευνας, πάνω στον τομέα του προσδιορισμού και της επιλογής των πλέον κατάλληλων κλώνων, για πολλές γηγενείς ποικιλίες.

Στις καινοτομίες των ελληνικών κρασιών προστίθενται και οι νέοι τρόποι διαμόρφωσης πολλών αμπελώνων. Λαμβάνοντας υπόψη τις κλιματικές αλλαγές, οι γραμμικές φυτεύσεις δοκιμάζονται και όπου αποδειχθούν πιο κατάλληλες αντικαθιστούν άλλα είδη διαμόρφωσης. Παράλληλα, αυξάνεται και η πυκνότητα φύτευσης σε πολλούς ελληνικούς αμπελώνες, οδηγώντας σε χαμηλές αποδόσεις ανά πρέμνο, αναγκαία προϋπόθεση για την παραγωγή κρασιών υψηλής ποιότητας. Στην Ελλάδα, οι ανάγκες του αμπελιού για νερό είναι αυξημένες, σε σχέση με βορειότερα ή υγρότερα κλίματα. Έτσι, τα συστήματα άρδευσης είναι κοινός τόπος σε πολλούς αμπελώνες καλής ποιότητας, ιδίως όταν βρίσκονται σε περιοχές με λίγες βροχοπτώσεις και υγρασία. Οι καινοτομίες αμπελοκαλλιέργειας που εστιάζουν στην άρδευση βρίσκουν μάλιστα την Ελλάδα

¹² Ανακοινώθηκαν τα βραβεία του Decanter World Wine Awards 2016 ΌΛΕΣ ΟΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΡΑΣΙΩΝ, Ηλεκτρονικό περιοδικό «Oinos and more»

πραγματική πρωτοπόρο, αφού σε δικά της εδάφη εγκαταστάθηκαν τα πρώτα υπόγεια αρδευτικά συστήματα σε αμπελώννα της Ευρώπης¹³.

Στις καινοτομίες αμπελοκαλλιέργειας εντάσσεται και ο έλεγχος που παρέχει η χρήση μετεωρολογικών σταθμών, οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι σε πολλούς ελληνικούς αμπελώνες και τροφοδοτούν τα οινοποιεία με πολύτιμα δεδομένα για την πορεία της χρονιάς. Εξίσου πολύτιμος σύμμαχος αποδεικνύονται και τα σύγχρονα εργαστήρια φυλλοδιαγνωστικής, που επιτρέπουν στον παραγωγό να διαγνώσει και να αντιμετωπίσει κάθε πρόβλημα του αμπελιού.

Ο τρύγος, το μάζεμα δηλαδή των σταφυλιών, είναι σίγουρα μια από τις πιο σημαντικές στιγμές της ετήσιας οινοπαραγωγικής δραστηριότητας. Έτσι, ένας τρύγος με καινοτομίες είναι κάτι παραπάνω από απαραίτητος, για τα σύγχρονα κρασιά της Ελλάδας, προκειμένου να έχουν τη θέση που τους αξίζει στο παγκόσμιο οινικό στερέωμα. Τρύγος με καινοτομίες σημαίνει ενδεδειγμένη χρήση των πλέον προηγμένων διαθλασίμετρων, πλήθος αναλύσεων (που γίνονται στα υποδειγματικά εξοπλισμένα εργαστήρια ελληνικών οινοποιείων) και ακριβείς προγνώσεις καιρού. Είναι τα όπλα που επιτρέπουν όχι απλώς τη συλλογή τεχνολογικά ώριμων, αλλά και φαινορικά ώριμων σταφυλιών. Κάτι που άλλες οινοπαραγωγές χώρες προβάλλουν ως τρύγο με καινοτομίες, με εφαρμογή από τους κορυφαίους οινοπαραγωγούς και κάποιες φορές για πολύ συγκεκριμένα κρασιά, στην Ελλάδα αποτελεί κανόνα. Πρόκειται για το χειρωνακτικό τρύγο. Σχεδόν αποκλειστικά, η συλλογή των ελληνικών σταφυλιών οινοποιίας γίνεται χειρωνακτικά στο ελληνικό έδαφος, διασφαλίζοντας την καλύτερη κατάσταση των τσαμπιών, αλλά και τη διαλογή πάνω στο αμπέλι. Από την άλλη μεριά, η γρήγορη μεταφορά προς το οινοποιείο

¹³ Καινοτομίες αμπελοκαλλιέργειας, Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

είναι ιδιαίτερα σημαντική, γεγονός που εξηγεί τη συχνή παρουσία αυτοκινήτων ψυγείων μέσα στους ελληνικούς αμπελώνες. Ωστόσο, ολοένα και συχνότερη είναι η επιλογή της κατασκευής οινοποιείων μέσα στους αμπελώνες, που μεγιστοποιεί τα οφέλη από τη γρήγορη μεταφορά της πρώτης ύλης. Όσο για τη διαλογή, πολύ συχνά εντείνεται σε ειδικές τράπεζες διαλογής, ακόμα και διπλές, σε πολλά ελληνικά οινοποιεία¹⁴.

Η Ελλάδα καινοτομεί και στο στάδιο της οινοποίησης η οποία ξεκινά από τα σύγχρονα πιεστήρια, που επιτρέπουν την εξαγωγή του γλεύκους σε συνθήκες απουσίας οξυγόνου. Από την άλλη μεριά, σε μια χώρα σαν την Ελλάδα, που οι θερμοκρασίες κατά την περίοδο των ζυμώσεων είναι ιδιαίτερα υψηλές, η χρήση ανοξείδωτων δεξαμενών με πολλαπλά τοιχώματα, όπου μέσα τους κυκλοφορεί ψυκτικό υγρό, είναι εκ των ων ουκ άνευ, ενώ δεν λείπουν και οι εναλλάκτες θερμότητας, όπου μπορούν σε χρόνο ρεκόρ να κρυώσουν το μούστο. Οι επενδύσεις προς χάρη της καινοτόμου οινοποίησης δεν σταματούν όμως εδώ, αφού ερυθροί οινοποιητές, πολλοί εκ των οποίων εξαιρετικά προηγμένοι αναλαμβάνουν σε πολλές περιπτώσεις να εξάγουν όλο το χρώμα και τη δύναμη, αλλά όχι και την επιθετικότητα από τις φλούδες των ερυθρών σταφυλιών. Από την άλλη μεριά, τα βαρέλια και οι ξύλινες δεξαμενές που αναλαμβάνουν πολλές φορές τις ωριμάσεις και τις οινοποιήσεις λευκών και ερυθρών κρασιών, όχι μόνο είναι κορυφαίας ποιότητας, αλλά ανανεώνονται αρκετά συχνά προκειμένου να εξασφαλίζουν την υγιεινή στα ευαίσθητα κρασιά. Σημαντικό στάδιο της οινοποίησης είναι η σταθεροποίηση των κρασιών, αλλά και στο φιλτράρισμα, που όποτε εφαρμόζεται, γίνεται με τη χρήση σύγχρονων μεθόδων (π.χ. διαμέσου φίλτρων γης διατόμων)¹⁵.

¹⁴ Καινοτομίες τρύγου, Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου

¹⁵ Καινοτομίες οινοποίησης, Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ολοκληρώνοντας τις αναφορές στις καινοτομίες που αφορούν τα στάδια της παραγωγής κρασιού κρίνεται αναγκαίο να αναφερθεί και το στάδιο της εμφιάλωσης καθώς ακόμα και αν το κρασί είναι εξαιρετικό, η εμφιάλωση είναι αυτή που διασφαλίζει ότι θα παραμείνει ποιοτικό για καιρό. Το θερμό κλίμα της Ελλάδας απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή κατά την εμφιάλωση. Στα ελληνικά οινοποιεία υπάρχουν σύγχρονες εμφιαλωτικές γραμμές μεγάλης δυναμικότητας οι οποίες φροντίζουν για την υγιεινή των μπουκαλιών και την πλήρη απουσία οξυγόνου από το τελικό προϊόν. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζουν όσο είναι δυνατόν, όμοια και σταθερά χαρακτηριστικά για κάθε φιάλη με το ίδιο κρασί.

Κεφάλαιο 5

Η αγορά των προϊόντων Οίνου

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν την αγορά των προϊόντων του κρασιού. Πιο συγκεκριμένα στη πρώτη ενότητα παρουσιάζεται η εγχώρια παραγωγή οίνου με βάση τα ετήσια στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, ενώ στη δεύτερη ενότητα εξετάζεται το εξωτερικό εμπόριο οίνου με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ.

5.1 Εγχώρια παραγωγή κρασιού

Η καταγραφή της εγχώριας παραγωγής πραγματοποιείται στο τέλος κάθε οινικής περιόδου, η οποία διαρκεί από την 1η Σεπτεμβρίου κάθε έτους μέχρι την 31η Αυγούστου του επόμενου έτους. Η συνολική εγχώρια παραγωγή συμπεριλαμβάνει την παραγωγή από οργανωμένα οινοποιεία και την οινοποίηση που προορίζεται για ιδιοκατανάλωση. Σημειώνεται ότι δεν υπάρχουν ακριβείς καταμετρήσεις για το μέγεθος της οινοποίησης που προορίζεται για την ιδιοκατανάλωση και ως εκ τούτου τα μεγέθη που

αναφέρονται προέρχονται από εκτιμήσεις των αρμοδίων υπηρεσιών. Το γεγονός αυτό δικαιολογεί και τις διακυμάνσεις της συνολικής παραγωγής οίνου που εμφανίζονται ανά έτος. Στον πίνακα 22 παρουσιάζονται στοιχεία της εγχώριας οινοπαραγωγής για την τελευταία δεκαετία. Παρατηρώντας το γράφημα 4 παρατηρείται ότι η εξέλιξη της παραγωγής οίνου δεν ακολουθεί μια σταθερή πορεία. Γεγονός που εξηγείται εύκολα καθώς η παραγωγή οίνου είναι άρρηκτα δεμένη με την καλλιέργεια των αμπελώνων και κατ' επέκταση επηρεάζεται από απρόβλεπτους παράγοντες όπως οι καιρικές συνθήκες για το λόγο αυτό παρατηρούνται ορισμένες φορές σημαντικές διακυμάνσεις των μεγεθών.

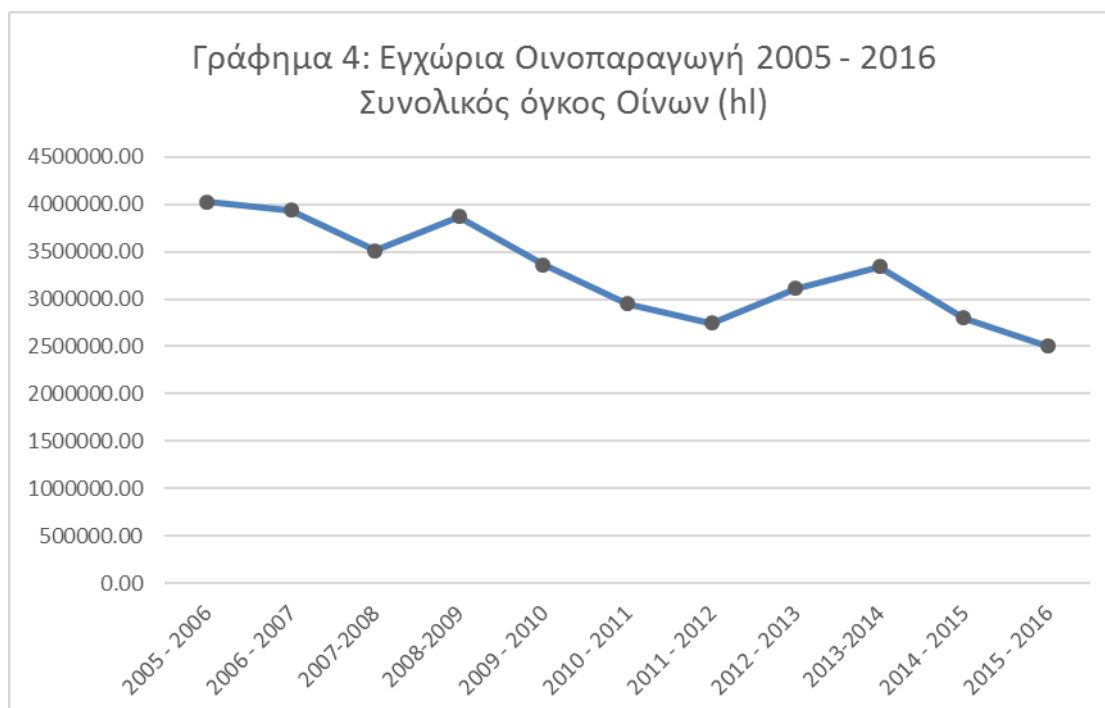
Οι μεταβολές των καιρικών συνθηκών καθορίζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την ποσότητα καθώς και την ποιότητα της οινοπαραγωγής. Σύμφωνα με δημοσίευμα της ηλεκτρονικής εφημερίδας «Ελληνική Γνώμη», ανησυχητικές είναι οι προβλέψεις των ειδικών επιστημόνων για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην αμπελοκαλλιέργεια και την παραγωγή κρασιών των χωρών του Νότου, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας. Σύμφωνα με τις προβλέψεις αυτές, σε μερικές δεκαετίες τα ράφια με τα κρασιά στα σούπερ-μάρκετ και τις κάβες θα έχουν ετικέτες από πολύ διαφορετικές περιοχές, μερικές ανύπαρκτες σήμερα στον παγκόσμιο «χάρτη» της οινοπαραγωγής. Οι οινοπαραγωγικές χώρες, ιδίως της Νότιας Ευρώπης, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, απειλούνται από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής με μείωση παραγωγής έως 85%, σύμφωνα με μία νέα διεθνή επιστημονική έρευνα, που γενικά προβλέπει η αμπελοκαλλιέργεια να μετακινείται από τον Νότο προς τον Βορρά¹⁶.

¹⁶ Η κλιματική αλλαγή θα απειλήσει σοβαρά την ελληνική αμπελοκαλλιέργεια και οινοπαραγωγή τις επρχόμενες δεκαετίες, Ελληνική Γνώμη

Ειδικότερα η παραγωγή κρασιού στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του ΟΙΥ, ανήλθε το 2016 σε 2,6 εκατ. εκατόλιτρα, αυξημένη ελαφρώς (+4%) σε σχέση με 2,5 εκατ. εκατόλιτρα το 2015. Ωστόσο, η παραγωγή οίνου στη χώρα μας μειώθηκε κατά 21,2% από το 2013, οπότε και ανέρχονταν σε 3,3 εκατ. εκατόλιτρα.

Πίνακας 22: Εγχώρια Οινοπαραγωγή 2005 - 2016	
Αμπελοοινικοί Περίοδοι	Συνολικός όγκος Οίνων (Ερυθροί - Ερυθρωποί - Λευκοί) /Γλεύκης (Ερυθρή-Ερυθρωπή - Λευκή) (hl)
2005 - 2006	4026550.00
2006 - 2007	3938024.00
2007-2008	3511050.00
2008-2009	3868953.00
2009 - 2010	3365500.00
2010 - 2011	2950000.00
2011 - 2012	2750000.00
2012 - 2013	3115300.00
2013-2014	3343300.00
2014 - 2015	2800000.00
2015 - 2016	2501100.00

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης - Επεξεργασία Δ. Καρακατσάνη

5.2 Εξωτερικό εμπόριο

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται στοιχεία τα οποία αφορούν την εξέλιξη των εισαγωγών και εξαγωγών οίνου στην Ελλάδα. Η κατηγοριοποίηση των προϊόντων οίνου ως προς το είδος και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά έχει ως εξής:

- Σαμπάνια
- Λοιπά αφρώδη κρασιά
- Λευκά VQPRD (Vins de Qualite Produits dans des Regions Determinies) ή λευκά κρασιά ονομασίας προελεύσεως
- Λοιπά λευκά κρασιά
- Ερυθρά VQPRD
- Λοιπά ερυθρά κρασιά

- Κρασιά με αλκοολικό τίτλο >15% vol

5.2.1 Εισαγωγές Οίνου – Κυριότερες Χώρες Προέλευσης

Η Ελλάδα είναι οινοπαραγωγική χώρα με μακρά παράδοση, ως εκ τούτου όμως αν και η ανάπτυξη του κλάδου της οινοποιίας στην Ελλάδα είναι σημαντική, υπάρχει ανάγκη στην αγορά για εισαγωγές οίνου. Κατά την διάρκεια του έτους 2015 σύμφωνα με στοιχεία που εξέδωσε η ΕΛΣΤΑΤ η Ελλάδα βελτίωσε τις εξαγωγές της και μείωσε τις εισαγωγές της για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, κλείνοντας ακόμα περισσότερο το άνοιγμα του εμπορικού της ισοζυγίου.

Πιο συγκεκριμένα όμως, αν και οι εξαγωγές αυξήθηκαν και οι εισαγωγές ξένων κρασιών στην Ελλάδα αυξήθηκαν το 2016 κατά 65,68% σε ποσότητα όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 23, σε σχέση με το 2015, ενώ αύξηση 14,33% καταγράφηκε και στην αξία τους, όπως προκύπτει από τον Πίνακα 24 που επεξεργάστηκε η Κεντρική συνεταιριστική ένωση Αμπελοοινικών Προϊόντων – ΚΕΟΣΟΕ με βάση αντίστοιχα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ.

Πίνακας 23: Εισαγωγές Οίνου 2000 – 2016 (HL)			
Έτος	Χώρες ΕΕ	Τρίτες χώρες	Σύνολο
2000	179.756	2.874	182.630
2001	497.060	1.205	498.265
2002	123.866	1.443	125.309
2003	320.989	5.716	326.705
2004	241.922	4.024	245.946
2005	133.435	2.965	136.400
2006	146.048	3.088	149.136
2007	186.081	4.450	190.531
2008	229.664	4.766	234.430
2009	158.040	4.879	162.919
2010	101.950	5.408	107.358

Πίνακας 23: Εισαγωγές Οίνου 2000 - 2016 (ΗΛ)			
Έτος	Χώρες ΕΕ	Τρίτες χώρες	Σύνολο
2011	199.837	3.102	202.939
2012	170.150	7.741	177.891
2013	183.144	4.708	187.852
2014	146.982	2.282	149.264
2015	123.104	1.800	124.904
2016	204.742	2.194	206.936
Μεταβολή από 2015 σε 2016	66,32%	21,89%	65,68%
ΜΟ 5ετίας	164.643	3.927	168.973
% Μεταβολή	24,35%	-44,12%	23,66%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία: ΚΕΟΣΟΕ

Πίνακας 24: Αξία εισαγωγών οίνου 2000 - 2016 σε (€)			
Έτος	Χώρες ΕΕ	Τρίτες χώρες	Σύνολο
2000	20.223.030	195.802	20.418.832
2001	27.968.464	253.513	28.221.977
2002	43.762.962	401.341	44.164.303
2003	22.670.144	1.039.983	23.710.127
2004	23.719.135	1.250.104	24.969.239
2005	22.462.599	1.018.510	23.481.109
2006	24.155.788	934.199	25.089.987
2007	31.371.255	1.469.208	32.840.463
2008	35.119.765	1.578.868	36.698.633
2009	27.511.141	2.185.903	29.697.044
2010	22.554.745	1.911.486	24.466.231
2011	24.788.713	1.790.492	25.977.205
2012	24.698.822	1.273.844	25.972.666
2013	26.852.604	822.049	27.674.653
2014	28.540.996	866.010	29.407.006
2015	28.721.225	896.655	29.619.895

Πίνακας 24: Αξία εισαγωγών οίνου 2000 - 2016 σε (€)

Έτος	Χώρες ΕΕ	Τρίτες χώρες	Σύνολο
2016	32.728.603	1.134.404	33.863.007
Μεταβολή από 2015 σε 2016	13,95%	26,52%	14,33%
ΜΟ 5ετίας	26.600.072	1.129.810	27.730.285
% Μεταβολή	23,04%	0,41%	22,12%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία: ΚΕΟΣΟΕ

Το σύνολο σχεδόν των εισαγωγών για το έτος 2014, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα 25 και του πίνακα 26 του παραρτήματος, προήλθε από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (περίπου 98,67% των συνολικών εισαγωγών). Συγκεκριμένα, η ποσότητα οίνου που προήλθε από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήλθε σε 16.106.237 λίτρα το 2014. Η αντίστοιχη αξία διαμορφώθηκε σε €29.546.188 το 2014.

Ειδικότερα η Ιταλία υπήρξε ο σημαντικότερος προμηθευτής οίνου για την Ελλάδα το 2014, καλύπτοντας το 56,86% (9.158.331 λίτρα) των εισαγωγών από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το 56,1% του συνόλου των εισαγωγών το 2014. Ακολούθησε η Ισπανία με ποσοστό εισαγωγών 23,11% (3.722.611 λίτρα) επί των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 22,8% επί του συνόλου των εισαγωγών και η Γερμανία με μερίδιο 7,77% και 7,6% αντίστοιχα.

Οι τρίτες χώρες σύμφωνα με τον Πίνακα 26 κάλυψαν μικρό ποσοστό των συνολικών εισαγομένων ποσοτήτων το έτος 2014. Η συνολική ποσότητα των εισαγωγών από τις χώρες αυτές διαμορφώθηκε το 2014 στα 215.910 λίτρα ενώ η αντίστοιχη αξία ανήλθε σε €845.406. Η κυριότερη χώρα προέλευσης μεταξύ

αυτών ήταν η Χιλή το 2014, καταλαμβάνοντας μερίδιο 29,38% επί των εισαγωγών από Τρίτες Χώρες (215.910 λίτρα).

Πίνακας 25: Εισαγωγές Οίνου στην Ελλάδα από κράτη - μέλη της Ε.Ε				
Ιανουάριος - Δεκέμβριος 2014				
ΚΡΑΤΟΣ - ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ Ε.Ε.	ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΑΛ. ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΛΙΤΡΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ	
ΙΤΑΛΙΑ	10.954.403	9.158.331	1,20	
ΙΣΠΑΝΙΑ	2.247.701	3.722.611	0,60	
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	4.108.672	1.252.193	3,28	
ΓΑΛΛΙΑ	9.698.862	1.029.986	9,42	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	268.659	463.077	0,58	
ΒΕΛΓΙΟ	543.473	195.022	2,79	
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	924.653	93.215	9,92	
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	298.698	58.076	5,14	
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	195.853	49.987	3,92	
ΣΟΥΗΔΙΑ	141.937	28.357	5,01	
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	20.058	22.248	0,90	
ΚΥΠΡΟΣ	52.441	9.500	5,52	
ΑΥΣΤΡΙΑ	50.496	8.462	5,97	
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	16.065	7.274	2,21	
ΔΑΝΙΑ	14.850	7.200	2,06	
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	4.200	450	9,33	
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	5.167	248	20,83	
ΣΥΝΟΛΟ	29.546.188	16.106.237	1,83	

Πηγή: ΚΕΟΣΟΕ

Πίνακας 26: Εισαγωγές Οίνου από τρίτες χώρες			
Ιανουάριος - Δεκέμβριος 2014			
ΧΩΡΑ	ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΑΛ. ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΛΙΤΡΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ
ΧΙΛΗ	221.166	63.436	3,49
ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	157.291	52.947	2,97
ΜΟΛΔΑΒΙΑ	50.584	27.720	1,82
ΔΗΜ.ΝΟΤ.ΑΦΡΙΚΗΣ	91.587	21.882	4,19
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	35.787	16.565	2,16
ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ	67.993	9.695	7,01
ΙΣΡΑΗΛ	9.423	5.000	1,88
ΚΑΝΑΔΑΣ	23.878	5.000	4,78
Η Π Α	16.140	3.821	4,22
ΙΑΠΩΝΙΑ	14.040	3.888	3,61
ΕΛΒΕΤΙΑ	120.412	2.256	53,37
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	20.551	2.129	9,65
ΤΟΥΡΚΙΑ	3.789	856	4,43
ΚΙΝΑ	11.278	648	17,40
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	1.487	67	22,19
ΣΥΝΟΛΟ	845.406	215.910	3,92

Πηγή: ΚΕΟΣΟΕ

Ένα σημαντικό πρόβλημα που απορρέει από τις εισαγωγές οίνου στη χώρα μας σήμερα, το οποίο έχει ταλαιπωρήσει και στο παρελθόν την αγορά του κρασιού και τους καταναλωτές, είναι οι εισαγωγές υποβαθμισμένης ή αβέβαιης ποιότητας κρασιών που διατίθενται στην αγορά λόγω ελλειμματικής διαθεσιμότητας ελληνικού λευκού κρασιού (Πολίτη, 2016).

Πιο συγκεκριμένα, οι αρμόδιες υπηρεσίες του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο των ελέγχων που διενεργούνται για την τήρηση της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας στον αμπελοοινικό τομέα εντόπισαν νοθευμένα χύμα

κρασιά τη χρονιά του 2013, τα οποία προέρχονταν από τη Βουλγαρία. Από δειγματοληψίες που πραγματοποιήθηκαν στις οινοποιητικές επιχειρήσεις που παρέλαβαν τα προϊόντα αυτά, διαπιστώθηκε ότι τα εν λόγω προϊόντα δεν είχαν τα χαρακτηριστικά που προβλέπονται από τις κοινοτικές διατάξεις για να χαρακτηριστούν ως οίνοι, καθότι διαπιστώθηκε προσθήκη εξωγενούς νερού και ζάχαρης.

Επιπλέον, η προστασία των ελληνικών αγροτικών προϊόντων και συγκεκριμένα του οίνου, αποτελεί σημαντική προτεραιότητα για τη χώρα μας προκειμένου να υπάρχει προστασία της αγοράς από τον αθέμιτο ανταγωνισμό και να δημιουργηθούν συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού και βιωσιμότητας του αμπελοοινικού τομέα (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης).

5.2.2 Εξαγωγές Οίνου – Κυριότερες Χώρες Προορισμού

Η Ελλάδα αποτελεί πατρίδα για κάποια από τα πλέον ενδιαφέροντα κρασιά σε παγκόσμιο επίπεδο, φτιαγμένα από αυτόχθονες κυρίως ποικιλίες και οινοποιούς αρκετά αφοσιωμένους στη δουλειά τους. Ωστόσο σε όρους παγκόσμιας παραγωγής κατέχει πολύ μικρό μερίδιο. Μέχρι πρόσφατα το 90% του κρασιού καταναλωνόταν από την εσωτερική αγορά και μόνο ένα μικρό ποσοστό προοριζόταν για εξαγωγές (Πολίτη, 2016).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ το 2015 οι συνολικές εξαγωγές οίνου σε ποσότητα παρουσίασαν ανεπαίσθητη κάμψη της τάξης του 0,51% (281.729 HL/2014 έναντι 280.298 HL/2015), με τις εξαγωγές προς χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να δείχνουν πτώση της τάξης του 2,64% (237.799 HL/2014 έναντι 231.519 HL/2015) και τις εξαγωγές προς Τρίτες Χώρες να παρουσιάζουν άνοδο με ποσοστό 6,45% (43.930 HL/2014 έναντι 46.764 HL/2015). Αντίστοιχα οι μέσες τιμές μονάδος εξαγωγής ανά λίτρο οίνου

παρουσιάζουν σταθερότητα το 2015 έναντι του 2014 και ανέρχονται στα €1,92/lit με προορισμό τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ ελαφρά κάμψη κατά 0,52% παρατηρείται στις μέσες τιμές μονάδος εξαγωγής ανά λίτρο προς Τρίτες Χώρες (3,82 €/lit/2014 έναντι 3,80 €/lit/2015)¹⁷.

Το ενδιαφέρον των στοιχείων εστιάζεται περισσότερο στην εξέλιξη των εξαγωγών ανά χώρα σε ποσότητα και αξία (Πίνακες 27 και 28).

Πίνακας 27: Εξαγωγές Οίνου από την Ελλάδα σε κράτη - μέλη της Ε.Ε			
ΧΩΡΑ	Ιανουάριος - Δεκέμβριος 2014		
	ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΑΛ. ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΛΙΤΡΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	26.363.919	13.912.431	1,89
ΓΑΛΛΙΑ	5.466.760	3.702.183	1,48
ΚΥΠΡΟΣ	3.366.082	1.140.969	2,95
ΒΕΛΓΙΟ	2.464.470	994.789	2,48
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	2.273.953	904.622	2,51
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	1.752.246	795.194	2,20
ΠΟΛΩΝΙΑ	725.300	583.232	1,24
ΑΥΣΤΡΙΑ	1.105.559	508.823	2,17
ΙΤΑΛΙΑ	431.319	428.024	1,01
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ	288.350	168.985	1,71
ΣΟΥΗΔΙΑ	412.635	154.050	2,68
ΔΑΝΙΑ	224.666	99.421	2,26
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	219.304	87.124	2,52
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	201.444	66.340	3,04
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	150.253	69.062	2,18
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	157.047	56.920	2,76

¹⁷ Αξιοσημείωτη αύξηση εξαγωγών οίνου σε προορισμούς ελληνικού ενδιαφέροντος, ΚΕΟΣΟΕ,2016

Πίνακας 27: Εξαγωγές Οίνου από την Ελλάδα σε κράτη - μέλη της Ε.Ε			
ΧΩΡΑ	Ιανουάριος - Δεκέμβριος 2014		
	ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΑΛ. ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΛΙΤΡΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ
ΙΣΠΑΝΙΑ	124.927	46.510	2,69
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	65.044	37.144	1,75
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	55.127	24.390	2,26
ΕΣΘΟΝΙΑ	17.223	5.183	3,32
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	30.662	4.531	6,77
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	8.740	3.577	2,44
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	22.213	3.350	6,63
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	5.756	2.945	1,95
ΜΑΛΤΑ	6.317	2.377	2,66
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	4.452	1.836	2,42
ΚΡΟΑΤΙΑ	3.108	687	4,52
ΣΥΝΟΛΟ	45.946.876	23.804.699	1,93

Πηγή: ΚΕΟΣΟΕ

Πίνακας 28: Εξαγωγές Οίνου από την Ελλάδα σε τρίτες χώρες			
ΧΩΡΑ	Ιανουάριος - Δεκέμβριος 2014		
	ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΑΛ. ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΛΙΤΡΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ
Η Π Α	8.244.876	1.912.506	4,31
ΚΑΝΑΔΑΣ	3.658.728	981.007	3,73
ΚΙΝΑ	1.147.872	275.604	4,16
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	847.922	263.078	3,22
ΡΩΣΙΑ	413.076	256.790	1,61
ΕΛΒΕΤΙΑ	701.650	160.755	4,36
ΜΕΞΙΚΟ	92.585	74.649	1,24
ΧΟΓΚ-ΚΟΓΚ	266.694	60.675	4,40
ΙΑΠΩΝΙΑ	191.361	47.104	4,06
ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑ	95.379	44.246	2,16

Πίνακας 28: Εξαγωγές Οίνου από την Ελλάδα σε τρίτες χώρες			
ΧΩΡΑ	Ιανουάριος - Δεκέμβριος 2014		
	ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΑΛ. ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΛΙΤΡΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ
ΣΕΡΒΙΑ	104.392	43.318	2,41
ΑΛΒΑΝΙΑ	75.723	41.904	1,81
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	163.213	28.102	5,81
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	94.792	25.484	3,72
ΕΦΟΔ.ΠΛΟΙΩΝ ΜΕ ΤΡΙΤ.ΧΩΡΕΣ.	122.349	21.857	5,60
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	49.225	19.981	2,46
ΧΩΡΕΣ ΜΗ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΕΣ	69.024	16.786	4,11
ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ	134.835	15.357	8,78
ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ	78.816	11.000	7,17
ΕΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ	31.387	8.539	3,68
ΠΑΝΑΜΑΣ	35.527	7.224	4,92
ΚΟΣΤΑ ΡΙΚΑ	16.010	6.789	2,36
ΝΙΓΗΡΙΑ	11.554	5.232	2,21
ΖΑΜΠΙΑ	9.499	3.780	2,51
ΕΦΟΔ.ΠΛΟΙΩΝ ΜΕ ΧΩΡΕΣ ΕΕ.	7.427	814	9,12
ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ	7.966	1.915	4,16
ΙΝΔΙΑ	4.100	1.531	2,68
ΤΑΙΒΑΝ	6.145	1.084	5,67
ΤΟΥΡΚΙΑ	5.850	1.080	5,42
ΙΣΡΑΗΛ	6.064	810	7,49
ΕΔΑΦ ΠΡΩΗΝ ΓΙΟΥΓΚ.ΔΗΜ ΜΑΚΕ	5.981	752	7,95
ΜΠΑΧΑΜΕΣ	1.708	538	3,17
ΔΗΜ.ΝΟΤ.ΑΦΡΙΚΗΣ	2.795	367	7,62
ΜΑΛΑΙΣΙΑ	2.686	318	8,45
ΙΟΡΔΑΝΙΑ	2.005	198	10,13
ΚΟΣΟΒΟ	1.016	45	22,58
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	144	12	12,00
ΣΥΝΟΛΟ	16.710.376	4.341.231	3,85

Πηγή: ΚΕΟΣΟΕ

Η σημαντικότερη αγορά για το ελληνικό κρασί στην ΕΕ η γερμανική, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ παρουσιάζει αύξηση κατ' αξία (26.382.092 €/2014 – 27.569.597/2015) της τάξης του 4,5% και κατά 1,3% όσον αφορά την ποσότητα. Ελαφρά αύξηση παρατηρείται και στην μέση τιμή εξαγωγής ανά λίτρο κατά 3,16% (1,89 €/lt/2014 έναντι 1,95 €/lt/2015), παρόλ' αυτά η μέση τιμή παραμένει χαμηλή στοχεύοντας τον παραδοσιακό πληθυσμό των ομογενών καταναλωτών.

Η πλέον αξιοσημείωτη αύξηση εξαγωγών παρατηρείται στην πιο ανταγωνιστική αγορά του κόσμου αυτήν της Β. Αμερικής.

Συγκεκριμένα στην αγορά των ΗΠΑ παρατηρείται σημαντική άνοδος των εξαγωγών σε αξία (8.226.408 €/2014 – 10.503.671 €/2015) της τάξης του 27,68% , ενώ αξιοσημείωτη είναι και η αύξηση των εξαγωγικών ποσοτήτων κατά 16,22% (1.909.945 lt /2014 – 2.219.653 lt /2015).

Παρόμοια εικόνα παρουσιάζει και η αγορά του Καναδά για το ελληνικό κρασί.

Κατ' αξία παρατηρείται άνοδος με 15,48% (3.641.386 €/2014 – 4.205.108 €/2015) με τις ποσότητες επίσης ν' αυξάνουν κατά 6,04% (978.532 lt /2014 – 1.037.658 lt /2015) και την μέση τιμή εξαγωγής να αυξάνει και αυτή κατά 8,9% (3,72 €/ lt /2014 – 4,05 € / lt /2015).

Η ανάπτυξη των εξαγωγών στις χώρες αυτές, οφείλεται κατά μεγάλο ποσοστό στην υλοποίηση μεγάλων προγραμμάτων προβολής προώθησης και τεκμηριώνεται από τη ρητορική που έχει αναπτυχθεί στις αγορές αυτές.

Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με δημοσίευμα του ηλεκτρονικού περιοδικού FortuneGreece το 2014 προκηρύχθηκε από το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων πρόγραμμα για την προβολή και προώθηση των ελληνικών

κρασιών σε αγορές εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως των ΗΠΑ, της Ρωσίας, της Κίνας και της Ελβετίας, συνολικού ύψους 16 εκατ. Ευρώ, ενώ αναμένεται η έγκριση άλλων 15 προγραμμάτων για την τριετία 2015- 2017, σύμφωνα με όσα γνωστοποίησε ο υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων¹⁸.

¹⁸ Πρόγραμμα 16 εκατ. ευρώ για την προώθηση του ελληνικού κρασιού, FortuneGreece, 2014

Κεφάλαιο 6

Διεθνής Αγορά Οίνου

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν τη διεθνή αγορά των προϊόντων του κρασιού. Πιο συγκεκριμένα στη πρώτη ενότητα παρουσιάζεται η παγκόσμια παραγωγή οίνου με βάση τα στοιχεία του Διεθνούς Οργανισμού Αμπέλου και Οίνου (ΟΙΥ) , στη δεύτερη ενότητα εξετάζονται οι παγκόσμιες εξαγωγές κρασιού, ενώ στην τελευταία ενότητα αναλύεται η παγκόσμια κατανάλωση κρασιού.

6.1 Παγκόσμια παραγωγή κρασιού

Σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα ο Διεθνής Οργανισμός Αμπέλου και Οίνου (ΟΙΥ), η παγκόσμια παραγωγή οίνου κατά το 2016 ανήλθε σε 267 εκατ. εκατόλιτρα, μειωμένη κατά 7,9% σε σχέση με το 2013 (290 εκατ. εκατόλιτρα) και κατά 3% σε σχέση με το 2015 (276 εκατ. εκατόλιτρα). Το συγκεκριμένο έτος χαρακτηρίστηκε από ιδιαίτερα δύσκολες κλιματολογικές συνθήκες σε αρκετές χώρες.

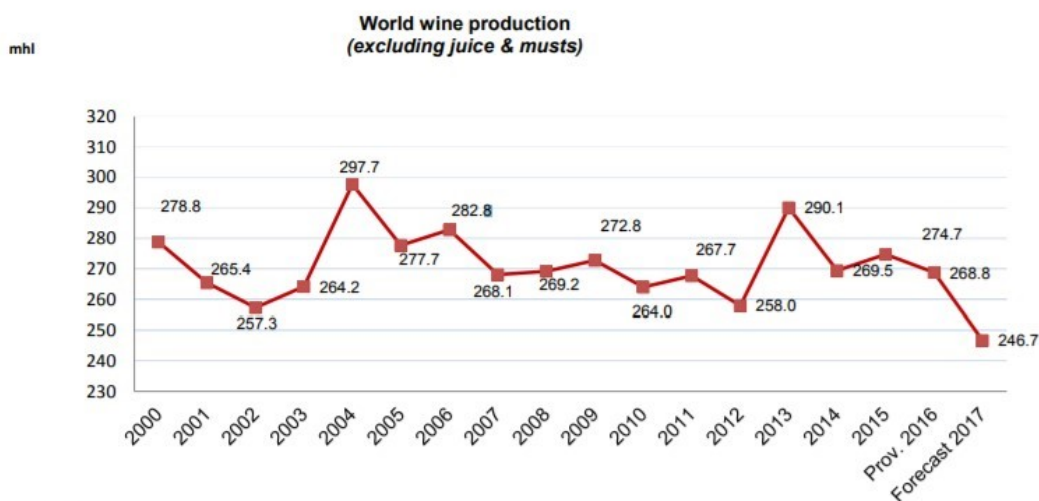
Πιο συγκεκριμένα και σύμφωνα με το δελτίο τύπου¹⁹ που εξέδωσε ο Διεθνής Οργανισμός Αμπέλου και Οίνου (ΟΙΥ) για την αξιολόγηση της παγκόσμιας παραγωγής οίνου για το έτος 2017, προσδιορίζεται μια μεταβλητότητα

¹⁹ 2017 GLOBAL ECONOMIC VITIVINICULTURE DATA, Διεθνής Οργανισμός Αμπέλου και Οίνου (ΟΙΥ)

διακύμανσης ύψους 10% του επιπέδου συγκομιδής για το 2016. Σημειώνεται ότι στο στάδιο αυτό υπάρχουν εκτιμήσεις για το 88% της παγκόσμιας παραγωγής οίνου. Αυτές οι υποθέσεις οδηγούν στην εκτίμηση για τη παγκόσμια παραγωγή οίνου του 2017, εξαιρουμένων των χυμών και των γλευκών, μεταξύ 243,3 και 250,1 mhl (246,6 mhl στην εκτίμηση της μέσης απόστασης). Η οινοποιημένη παραγωγή παρουσίασε απότομη πτώση κατά 22,1 mhl σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Εικόνα 1: Παγκόσμια παραγωγή κρασιού 2000 - 2017

Figure 1 – World wine production trends

Αυτό το επίπεδο παγκόσμιας παραγωγής κρασιού είναι ιστορικά χαμηλό, με τέτοια επίπεδα που δεν έχουν παρατηρηθεί από τη δεκαετία του 1950 και την

αρχή της δεκαετίας του 1960 (1956: 219,5 mhl, 1957: 173,8 mhl, 1961: 213,5 mhl, 1963: 251,4 mhl). Πιο πρόσφατα, μόνο οι παραγωγές του 1991 και του 1994 δείχνουν συγκρίσιμα επίπεδα (251,6 και 249,4 mhl αντίστοιχα).

Ειδικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), οι έντονες κλιματικές αλλαγές επηρέασαν σημαντικά τη παραγωγή οίνου για το 2017, η οποία ήταν ιστορικά χαμηλή. Σύμφωνα με εκτιμήσεις ο όγκος συγκομιδής θα είναι κατά 15% μικρότερος από τον όγκο του προηγούμενου έτους. Αξιολογείται στην εκτίμηση της μεσαίας κλίμακας, στο 140,7 mhl (εξαιρουμένων των χυμών και των γλευκών), γεγονός που αποτελεί σημαντική πτώση των 24,0 mhl σε σύγκριση με την παραγωγή 2016 (164,7 mhl). Οι εκτιμήσεις της συγκομιδής για το 2017 είναι ιστορικά χαμηλές σε Ευρωπαϊκές χώρες παραγωγής. Υπήρξε μείωση 23% στην Ιταλία , 19% στη Γαλλία (36,7 mhl) και 15% στην Ισπανία (33,5 mhl) σε σύγκριση με το 2016.

Η μείωση αυτή καταγράφηκε στις περισσότερες χώρες της ΕΕ. Όπως στη Γερμανία και στην Ελλάδα, με 8,1 mhl (-10% / 2016) και 2,5 mhl (-5% / 2016) αντιστοίχως, να ευθυγραμμιστούν με αυτήν την καθοδική τάση.

Η Βουλγαρία είδε ένα επίπεδο παραγωγής σύμφωνα με τις δυνατότητές της 1,1 mhl (-2% / 2016), μετά την πολύ χαμηλή παραγωγή του 2014. Η Πορτογαλία (6,6 mhl), η Ρουμανία (5,3 mhl), η Ουγγαρία (2,9 mhl) και η Αυστρία (2,4 mhl) ήταν οι μόνες χώρες που σημείωσαν άνοδο συγκριτικά με το 2016. Μετά από δύο κακές συγκομιδές, η Ρουμανία επέστρεψε σε υψηλό επίπεδο της παραγωγής.

Στις κυριότερες χώρες παραγωγής εκτός της ΕΕ, το επίπεδο παραγωγής παρέμεινε σχετικά σταθερό για το 2017.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες, με 23,3 mhl (-1% /2016), κατέγραψαν ένα υψηλό επίπεδο παραγωγής για το δεύτερο έτος λειτουργίας, αλλά χωρίς να φτάσουν το υψηλό επίπεδο παραγωγής του 2013.

Η Νότια Αμερική επηρεάστηκε ιδιαίτερα το 2016 από την επιρροή του El Niño, ιδίως λόγω εξαιρετικά σημαντικών περιόδων βροχοπτώσεων. Το 2017, η παραγωγή οίνου είναι πιθανό να παρουσιάσει αρκετά μεγάλη αύξηση σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, παρά τις σχετικά χαμηλές θερμοκρασίες στο τέλος του 2016.

Στην Αργεντινή, η παραγωγή οίνου είναι πιθανό να φθάσει τα 11,8 mhl το 2017 (+ 25% / 2016). Στη Βραζιλία, η παραγωγή του 2016 ήταν πολύ χαμηλή (1,3 mhl: -53% / 2015). Η παραγωγή το 2017, αντίθετα, είναι πιθανόν να είναι υψηλή με 3,4 mhl: + 169% / 2016.

Τέλος, η Χιλή θα πρέπει να καταγράψει άλλη μείωση της παραγωγής το 2017: 9,4 mhl: -6,4% / 2016 (για υπενθύμιση, 10,1 mhl το 2016: -21% / 2015).

Η Νότια Αφρική, με παραγωγή 10,8 mhl, παρατηρήθηκε ελαφρά μείωση κατά 2% αύξηση του επιπέδου παραγωγής κατά 2017 σε σύγκριση με το 2016.

Στην Ωκεανία, το 2017 η αυστραλιανή παραγωγή έφθασε σε ένα σταθερό επίπεδο 13,9 mhl, + 6% σε σύγκριση με το 2016. Στη Νέα Ζηλανδία, η παραγωγή ελαφρώς υποχώρησε το 2017 (-9%), αλλά παρ 'όλα αυτά παρέμεινε υψηλή (2,9 mhl).

Εικόνα 2 : Παγκόσμια παραγωγή κρασιού ανά χώρα παραγωγής

Table 1: Wine production (excluding juice and musts) (1)

Unit: mhl	2013	2014	2015	2016 Provisional	2017 Forecast	2017/2016 Variation in volume	2017/2016 Variation in %	Ranking
Italy	54.0	44.2	50.0	50.9	39.3	-11.6	-23%	1
France	42.1	46.5	47.0	45.2	36.7	-8.5	-19%	2
Spain	45.3	39.5	37.7	39.3	33.5	-5.8	-15%	3
United States (2)	24.4	23.1	21.7	23.6	23.3	-0.3	-1%	4
Australia	12.3	11.9	11.9	13.1	13.9	0.8	6%	5
Argentina	15.0	15.2	13.4	9.4	11.8	2.4	25%	6
China*	11.8	11.6	11.5	11.4	11.4	0.0	0%	7
South Africa	11.0	11.5	11.2	10.5	10.8	0.3	2%	8
Chile	12.8	9.9	12.9	10.1	9.5	-0.7	-6%	9
Germany	8.4	9.2	8.9	9.0	8.1	-0.9	-10%	10
Portugal	6.2	6.2	7.0	6.0	6.6	0.6	10%	11
Russia*	5.3	4.9	5.6	5.6	5.6	0.0	0%	12
Romania	5.1	3.7	3.6	3.3	5.3	2.1	64%	13
Brazil	2.7	2.6	2.7	1.3	3.4	2.1	169%	14
Hungary	2.6	2.4	2.8	2.8	2.9	0.1	3%	15
New Zealand	2.5	3.2	2.3	3.1	2.9	-0.3	-9%	16
Greece	3.3	2.8	2.5	2.6	2.5	-0.1	-5%	17
Serbia*	2.3	2.3	2.3	2.3	2.3	0.0	0%	18
Austria	2.4	2.0	2.3	2.0	2.4	0.4	23%	19
Moldova	2.6	1.6	1.6	1.5	1.8	0.3	20%	20
Bulgaria	1.7	0.7	1.3	1.2	1.2	0.0	-2%	21
Georgia*	1.0	1.1	1.3	1.1	1.1	0.0	0%	22
OIV World Total(3)	290.1	269.5	274.7	268.8	246.7	-22.1	-8%	

6.2 Διεθνές εμπόριο

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται τα ευρήματα της ανάλυσης της παγκόσμιας αγοράς κρασιού για το 2016 η οποία υλοποιήθηκε από το Διεθνή Οργανισμό Αμπέλου και Οίνου (OIV). Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του (Απρίλιος 2016), η παγκόσμια αγορά το σύνολο δηλαδή των εξαγωγών όλων των χωρών έφτασε τα 104,1 mhl ως προς τον όγκο (μείωση 1,2% σε σύγκριση με το 2015) και 28,9 δισ. EUR ως προς την αξία (αύξηση 2% σε σύγκριση με το 2015).

Πιο συγκεκριμένα έχουμε²⁰:

➤ Εξαγωγές από πλευράς όγκου:

- Η Ισπανία παρέμεινε ο μεγαλύτερος εξαγωγέας με 22,9 mhl και παγκόσμιο μερίδιο αγοράς 22%,
- υπήρξαν αυξήσεις σε σχέση με το 2015 στις εξαγωγές από τη Νέα Ζηλανδία, τη Χιλή, την Ιταλία και τη Νότιο Αφρική,
- μείωση των εξαγωγών παρατηρήθηκε στην Ισπανία (-7% σε όγκο, σε σύγκριση με πολύ υψηλό επίπεδο του 2015), στις Ηνωμένες Πολιτείες (-9,5%) και σε μικρότερο βαθμό στην Αργεντινή και τη Γερμανία.

➤ Εξαγωγές από άποψη αξίας:

- Σύνολο κόσμος: 28,9 δισ. Ευρώ,
- αύξηση κατά + 2% / 2015 (28,4 δισ. Ευρώ), με την αύξηση αυτή να σημειώνεται στην Ιταλία, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία, οι σημαντικότερες μειώσεις σημειώθηκαν στη Νότιο Αφρική και στη Γερμανία,
- Η Γαλλία ήταν ο μεγαλύτερος εξαγωγέας παγκοσμίως με αξία αξίας 8,2 δισ. Ευρώ που εξήχθη το 2016, ισοδυναμεί με το 28,5% της παγκόσμιας αξίας.

Μεσοπρόθεσμα, οι εξελίξεις αυτές αντιστοιχούν στη σχετική σταθεροποίηση της παγκόσμιας αγοράς από πλευράς όγκου από το 2011, ενώ η αγορά συνέχισε να αυξάνεται από πλευράς αξίας.

Όσον αφορά τον τύπο του προϊόντος, οι κυριότερες τάσεις στην παγκόσμια αγορά ήταν οι εξής:

- Το παγκόσμιο εμπόριο των εμφιαλωμένων οίνων (54,9 mhl) συνεχίστηκε με ελαφρά πτωτική τάση σε όγκο μεταξύ 2015 και 2016. Αυτό σημαίνει ότι το εγχώριο μερίδιο εμφιαλώσεως μειώθηκε μεταξύ 2000 και 2016. Από 65% σε

²⁰ STATE OF THE VITIVINICULTURE WORLD MARKET, OIV, Απρίλιος 2017

54% % το 2016, αλλά συνεχίστηκε η ετήσια αύξηση της μοναδιαίας αξίας (-1,2% όσον αφορά τον όγκο πωλήσεων, + 2,2% όσον αφορά την αξία μεταξύ 2015 και 2016).

- Οι μαζικοί οίνοι και οι οίνοι σε δοχεία των 2 λίτρων ή περισσότερο (38,3 mhl) παρουσίασαν σημαντική αύξηση των παγκόσμιων εξαγωγών τους σε όγκο τα τελευταία χρόνια, αλλά η τάση αυτή σταμάτησε το 2016 (-3,6% / 2015) . Ωστόσο, οι μοναδιαίες τιμές των εξαγόμενων χύμα οίνων αυξήθηκαν δεδομένου ότι η συνολική αξία αυτού του τμήματος μειώνεται με πολύ μικρότερο ρυθμό από τον όγκο (-1,1%).

- Οι αφρώδεις οίνοι (7,9 mhl) σημείωσαν για άλλη μια φορά τη μεγαλύτερη αύξηση, τόσο σε όγκο όσο και σε συνολική αξία (+ 7,1% και + 2,9% / 2015 αντίστοιχα).

- Οι μεγαλύτερες αυξήσεις στον όγκο των μαζικών εξαγωγών μεταξύ 2015 και 2016 καταγράφηκαν στη Νέα Ζηλανδία, την Ιταλία και την Πορτογαλία και, σε μικρότερο βαθμό, στη Νότιο Αφρική και τη Χιλή. Πρέπει να σημειωθεί ότι, το 2016, το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς από πλευράς όγκου ήταν στη Νότιο Αφρική, την Ισπανία, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Χιλή.

- Όσον αφορά την αξία των εξαγωγών, οι εμφιαλωμένοι οίνοι αντιπροσωπεύουν το 72% της συνολικής αξίας των εξαγόμενων οίνων, με τους αφρώδεις οίνους να φθάνουν το 18% (παρά το γεγονός ότι αποτελούν μόνο το 8% του συνολικού όγκου). Όσον αφορά τους χύμα οίνους ή τους οίνους σε δοχεία των 2 λίτρων ή περισσότερο, αυτά αποτελούσαν το 10% της συνολικής αξίας, αν και ήταν υπεύθυνα για το 38% της παγκόσμιας αγοράς από πλευράς όγκου.

Εικόνα 3: Παγκόσμιες εξαγωγές 2015 -2016

World wine market (excluding must)

Volume (mhl)		Value (bn EUR)		Type	2016 Vertical structure	
2015	2016	2015	2016		volume	value
105.3	104.1	28.4	28.9	bottled	54%	72%
				bulk and > 2L	38%	10%
-1.2% variation		2.0% variation		sparkling	8%	18%

Sources: OIV, GTA

6.2.1 Κύριοι εξαγωγείς παγκοσμίως

Η ανάλυση της παγκόσμιας αγοράς ανά χώρα σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΙV δείχνει ότι στο εμπόριο οίνου κυριαρχούν σε μεγάλο βαθμό η Ισπανία, η Ιταλία και η Γαλλία, οι οποίες μαζί αντιπροσωπεύουν το 55,3% (57,5 mhl) του όγκου της παγκόσμιας αγοράς το 2016 και το 56,9% των εξαγωγών σε αξία (16,5 δισ. ΕΥΡΩ).

- Όσον αφορά τον όγκο, οι κυριότερες εξελίξεις για το 2016 ήταν η αύξηση των εξαγωγών από την Ιταλία, η μείωση των ισπανικών εξαγωγών και η ελαφρά αύξηση των εξαγωγών της Γαλλίας. Η Χιλή και η Νέα Ζηλανδία σημείωσαν σχετικά σημαντικές αυξήσεις. Τα παγκόσμια μερίδια αγοράς τους ανήλθαν σε 8,7% και 2% αντίστοιχα.

Μεταξύ των κύριων χωρών εξαγωγής, βρίσκεται και η Αυστραλία. Σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση του ΟΙV οι Ηνωμένες Πολιτείες είδαν την πιο σημαντική πτώση σε σχετικούς όρους (-9,5% / 2015).

- Όσον αφορά την αξία, η Ιταλία και η Γαλλία συνέχισαν να κυριαρχούν στην αγορά με μετοχές 28,5% και 19,3% αντίστοιχα.

- Παρά το μεγάλο όγκο των ισπανικών εξαγωγών, το σημαντικό μερίδιο αγοράς των χύμα οίνων (55% το 2016 σε όγκο αλλά 19% σε συνολική αξία) είχε ως

αποτέλεσμα τη χαμηλότερη παγκόσμια σταθμισμένη μέση τιμή για τις εξαγωγές της από εκείνη που παρατηρήθηκε στην Ιταλία και τη Γαλλία (των οποίων οι συνολικές μετοχές είναι 26% και 15% όσον αφορά τον όγκο και 7% και 3% αντίστοιχα), πράγμα που σημαίνει ότι η Ισπανία απαιτούσε μόνο το 9,2% της παγκόσμιας αξίας (και το 22% ο όγκος, όπως αναφέρθηκε παραπάνω).

Εικόνα 4: Κυριότερες εξαγωγικές χώρες στο εμπόριο κρασιού 2015 - 2016

Main wine exporters (excluding must)

	Volume (mhl)		Value (bn EUR)	
	2015	2016	2015	2016
Spain	24.7	22.9	2,644	2,649
Italy	20.1	20.6	5,354	5,582
France	13.9	14.1	8,255	8,232
Chile	8.8	9.1	1,650	1,668
Australia	7.4	7.5	1,459	1,543
South Africa	4.2	4.3	629	603
United States	4.2	3.8	1,391	1,415
Germany	3.7	3.6	960	930
Portugal	2.8	2.8	734	727
Argentina	2.7	2.6	737	738
New Zealand	2.1	2.1	959	1,017

Sources: OIV, GTA

6.2.1 Κύριοι εισαγωγείς παγκοσμίως

Το 2016, σύμφωνα με τα στοιχεία του OIV οι εισαγωγές κρασιού αυξήθηκαν στα 103,6 mhl (αύξηση 0,9 mhl σε σύγκριση με το 2015).

Οι δέκα κύριοι εισαγωγείς, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 69% των παγκόσμιων εισαγωγών από πλευράς όγκου, παρουσίασαν ελαφρά αύξηση του συνολικού όγκου των εισαγωγών κατά 0,5% και σταθερή αξία εισαγωγής σε σύγκριση με το 2015.

**Εικόνα 5: Κύριοι εισαγωγείς κρασιού παγκοσμίως
Main wine importers (excluding must)**

	Volume (mhl)		Value (bn EUR)	
	2015	2016	2015	2016
Germany	15.3	14.5	2,511	2,450
United Kingdom	13.6	13.5	3,919	3,498
United States	11.0	11.2	4,856	5,016
France	7.6	7.9	674	736
China	5.6	6.4	1,840	2,143
Canada	4.1	4.2	1,618	1,604
Russia	4.0	4.0	626	660
Netherlands	3.8	3.8	977	940
Belgium	3.1	3.1	955	885
Japan	2.8	2.7	1,319	1,343

Sources: OIV, GTA

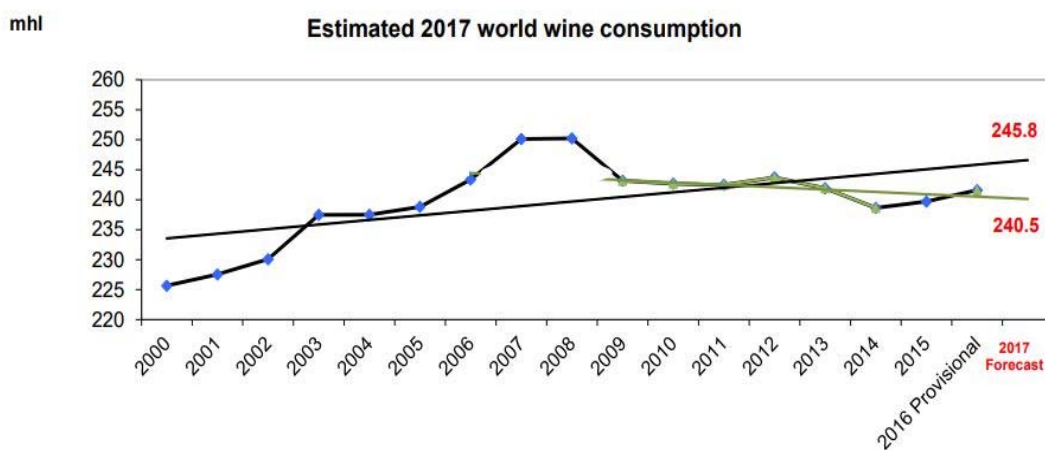
Με βάση την Εικόνα 5 ο κύριος εισαγωγέας από πλευράς όγκου εξακολουθεί να είναι η Γερμανία για το 2016, παρά την αρκετά σημαντική μείωση των εισαγόμενων όγκων (-5% / 2015), χωρίς σχεδόν καμία μείωση της αξίας των εισαγωγών (-0,4% / 2015).

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία παρατηρείται ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες, αφού σημείωσαν σημαντική αύξηση σε σχέση με την αξία των εισαγωγών τους το 2015, σημείωσαν μια μικρή παύση το 2016 με μια πιο μέτρια αύξηση του όγκου (+ 1% / 2015) και της αξίας (+ 3% / 2015). Παρ'όλα αυτά, με τις εισαγωγές άνω των 5 δισ. Ευρώ το 2016, οι Ηνωμένες Πολιτείες παρέμειναν ο μεγαλύτερος εισαγωγέας από άποψη αξίας, ενώ παράλληλα έφτασαν στην τρίτη θέση σε όγκο μετά τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

6.3 Παγκόσμια κατανάλωση

Το 2016, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΙΥ η παγκόσμια κατανάλωση οίνου έφτασε τα 242 mhl, μια μέτρια αύξηση κατά +0,9 mhl σε σύγκριση με 2015.

Εικόνα 6: Παγκόσμια κατανάλωση κρασιού 2000 - 2016

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 29 οι Ηνωμένες Πολιτείες, με εκτιμώμενη κατανάλωση στα 31,8 mhl για το 2016, είναι ο πλέον κορυφαίος καταναλωτής κρασιού παγκοσμίως από το 2011. Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία του ΟΙΥ παρατηρήθηκε μείωση της κατανάλωσης σε χώρες παραδοσιακών παραγωγών στην Ευρώπη όπως για παράδειγμα στη Γαλλία (27 mhl: -0,2 mhl / 2015), στην Ισπανία (9,9 mhl) και στην Πορτογαλία (4,8 mhl). Η Ιταλία σημείωσε σημαντική άνοδο για το δεύτερο έτος (+1,1 mhl: + 5% / 2015), φθάνοντας τα 22,5 mhl το 2016.

Πίνακας 29: Κυριότερες χώρες σε κατανάλωση κρασιού						
					2016/2015 Μεταβολή	2016/2015 Ποσοστιαία μεταβολή
<i>mhl</i>	2013	2014	2015	2016		
Η.Π.Α	30,2	30,4	31,0	31,8	0,8	2,5%
Γαλλία	27,8	27,5	27,2	27,0	-0,2	-0,7%
Ιταλία	20,8	19,5	21,4	22,5	1,1	5,3%
Γερμανία	20,4	20,2	20,6	20,2	-0,4	-1,8%
Κίνα	16,5	15,5	16,2	17,3	1,1	6,9%
Ηνωμένο	12,7	12,6	12,7	12,9	0,2	1,4%
Ισπανία	9,8	9,9	10,0	9,9	0,0	-0,4%
Αργεντινή	10,4	9,9	10,3	9,4	-0,9	-8,3%
Ρωσία	10,4	9,6	9,3	9,3	0,0	0,3%
Αυστραλία	5,4	5,4	5,3	5,4	0,1	2,4%
Καναδάς	4,9	4,7	4,9	5,0	0,1	3,1%
Πορτογαλί	4,8	4,7	4,8	4,8	0,0	0,1%
Νότιος Αφρική	3,7	4,0	4,2	4,4	0,1	3,1%
Ρουμανία	4,6	4,7	3,9	3,8	-0,2	-4,5%

Πίνακας 29: Κυριότερες χώρες σε κατανάλωση κρασιού

					2016/2015 Μεταβολή	2016/2015 Ποσοστιαία μεταβολή
<i>mhl</i>	2013	2014	2015	2016		
Ιαπωνία	3,4	3,5	3,5	3,5	0,0	-0,3%
Ολλανδία	3,5	3,4	3,5	3,4	-0,1	-2,3%
Βέλγιο	2,9	2,7	3,0	3,0	0,0	1,1%
Βραζιλία	3,5	3,5	3,3	2,9	-0,4	-12,0%
Ελβετία	2,7	2,8	2,9	2,8	-0,1	-1,8%
Αυστρία	2,8	3,0	2,4	2,4	0,0	2,0%
Σερβία	2,3	2,4	2,4	2,4	0,0	-0,9%
Σουηδία	2,4	2,3	2,4	2,3	-0,1	-3,3%
Ελλάδα	3,0	2,6	2,4	2,3	-0,1	-4,4%
Χιλή	2,9	3,0	2,1	2,2	0,1	4,8%
Ουγγαρία	1,9	2,2	2,2	1,9	-0,3	-12,7%
Δανία	1,6	1,6	1,6	1,6	0,0	0,0%
Κροατία	1,4	1,2	1,1	1,2	0,1	6,7%
Πολωνία	0,9	1,0	1,1	1,1	0,1	4,9%
Βουλγαρία	0,8	0,9	1,0	1,0	0,0	3,4%
Σύνολο	243	240	241	242	0,9	0,4%

Πηγή: OIV, OIV Experts, Trade Press

Το Ηνωμένο Βασίλειο αντιμετώπισε και πάλι μια αύξηση της εγχώριας αγοράς του, σχεδόν 200 khl, φτάνοντας τα 13 mhl. Η Γερμανία (20,2 mhl) κατέγραψε μείωση της κατανάλωσης κοντά σε 0,4 mhl (-1,8% / 2015).

Στην Κίνα, η κατανάλωση του 2016 - η οποία καθορίστηκε με βάση τα δεδομένα παραγωγής, εισαγωγής και εξαγωγής 7 - είναι πιθανό να υπερβεί τα 17 mhl (+ 6,9% / 2015), ωστόσο τα προηγούμενα χρόνια σηματοδοτήθηκαν από την ταχεία αύξηση της κινεζικής ζήτησης που άρχισε αρχές της δεκαετίας του 2000.

Κεφάλαιο 7

Συμπεράσματα και Προοπτικές

Στο παρόν κεφάλαιο ολοκληρώνεται η εξέταση των χαρακτηριστικών του κλάδου της οινοποιίας, όπως αυτά παρουσιάστηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια. Πιο συγκεκριμένα στη πρώτη ενότητα παρουσιάζεται η SWOT ανάλυση του κλάδου σύμφωνα με την οποία παρουσιάζονται τα δυνατά και αδύνατα σημεία του κλάδου καθώς και οι ευκαιρίες και απειλές του κλάδου, ενώ στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται οι προοπτικές του κλάδου.

7.1 SWOT Ανάλυση

Σύμφωνα με τα γενικότερα χαρακτηριστικά του κλάδου της οινοποιίας και τα ευρήματα της μελέτης στον Πίνακα 30 παρουσιάζεται η ανάλυση του εσωτερικού (δυνατά και αδύνατα σημεία) και του εξωτερικού περιβάλλοντος (ευκαιρίες και απειλές) του κλάδου.

Πίνακας 30: SWOT ανάλυση του κλάδου της Οινοποιίας

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Παράδοση στη παραγωγή κρασιού και εξοικείωση των καταναλωτών με το προϊόν • Ευεργετικές ιδιότητες του κρασιού – Σύνδεση με τη μεσογειακή διατροφή • Αναβαθμισμένη και αναγνωρισμένη η ποιότητα του ελληνικού κρασιού – Διεθνή βραβεία • Ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες • Χαμηλή τιμή και αλκοολικός βαθμός σε σχέση με άλλα αλκοολούχα ποτά • Κοινή στρατηγική προώθησης του ελληνικού κρασιού στη διεθνή αγορά • Αναβάθμιση των τοπικών συνεταιρισμών – Παραγωγή ποιοτικών κρασιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Κατακερματισμός της εγχώριας αμπελοκαλλιέργειας και της οινοποίησης • Υψηλό κόστος παραγωγής • Τα επίπεδα παραγωγής ποικίλουν ανά έτος και εξαρτώνται από ανεξέλεγκτους παράγοντες (π.χ κλιματολογικές συνθήκες, ζηζάνια) • Ειδικός φόρος κατανάλωσης κρασιού • Έλλειψη οργάνωσης της παραγωγής και της διάθεσης των προϊόντων • Έντονος ανταγωνισμός από το χύμα κρασί • Υψηλή τιμολόγηση των εμφιαλωμένων κρασιών στους χώρους εστίασης
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Επένδυση στην ποιότητα και στην έρευνα • Ανάπτυξη διαδικτύου – Απευθείας διάθεση προϊόντων • Διείσδυση σε νέες αγορές (Κίνα, Ρωσία, Ινδία) • Ανάπτυξη οινοτουρισμού • Αξιοποίηση κοινοτικών προγραμμάτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Στρέβλωση ανταγωνισμού εξαιτίας του παραεμπορίου και της ανεξέλεγκτης διακίνησης του χύμα κρασιού • Ύπαρξη μεγάλων αποθεμάτων κρασιού • Μείωση εγχώριας και διεθνούς κατανάλωσης Οίνου • Αύξηση των εισαγωγών από τρίτες χώρες • Η έλλειψη ρευστότητας στις επιχειρήσεις του κλάδου • Συνεχείς αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο για τη παραγωγή και πώληση κρασιού • Ο έντονος ανταγωνισμός που υπάρχει στο εξωτερικό από φθηνά κρασιά άλλων χωρών (Χιλή, Αργεντινή, Η.Π.Α)

7.2 Κυριότερα Ευρήματα - Προοπτικές

Το κρασί για την Ελλάδα αποτελεί παραδοσιακό προϊόν, το οποίο είναι συνδεδεμένο τόσο με τις διατροφικές συνήθειες των Ελλήνων, όσο και με τη κοινωνική ζωή τους. Η χαμηλή τιμή του, η υπερφορολόγηση των άλλων αλκοολούχων ποτών, η νέα τάση των καταναλωτών προς τα φυσικά προϊόντα αλλά και η στροφή τους στη στήριξη της εγχώριας αγοράς φαίνεται ότι δημιούργησαν ευνοϊκές συνθήκες για τον κλάδο στην οικονομική κρίση. Πιο συγκεκριμένα μέσω της έρευνας διαπιστώθηκαν τα εξής:

- ✓ Η παραγωγή κρασιού στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του ΟΙΥ, ανήλθε το 2016 σε 2,6 εκατ. εκατόλιτρα, αυξημένη ελαφρώς (+4%) σε σχέση με 2,5 εκατ. εκατόλιτρα το 2015. Οι προοπτικές ανάπτυξης των εξαγωγών είναι θετικές, λαμβάνοντας υπόψη την σχετική ανάκαμψη που παρουσίασαν οι εξαγωγές οίνων το 2016 έναντι του 2015, σύμφωνα με τα προσωρινά στατιστικά στοιχεία που δημοσιοποίησε η ΕΛΣΤΑΤ. Η σημαντικότερη αγορά για το ελληνικό κρασί στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η γερμανική, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ παρουσιάζει αύξηση κατ' αξία (26.382.092 €/2014 - 27.569.597/2015) της τάξης του 4,5% και κατά 1,3% όσον αφορά την ποσότητα.
- ✓ Προκειμένου να αναπτυχθεί ο κλάδος περαιτέρω κρίνεται σκόπιμο να :
 - βελτιωθεί το μοντέλο οργάνωσης, καταγραφής και διακίνησης της πρώτης ύλης,

- συνεργαστούν οι οινοπαραγωγοί σε επίπεδο εξοπλισμού αλλά και παραγωγικών επενδύσεων (π.χ ενίσχυση και ένταξη των οινοπαραγωγών σε συνεταιρισμούς),
- ενισχυθεί η εξωστρέφεια μέσω οργανωμένων και στοχευμένων δράσεων,
- διαμορφωθεί από τις επιχειρήσεις του κλάδου ενιαία στρατηγική ανάπτυξης αγοράς σε διεθνές επίπεδο,
- σταθεροποιηθεί το νομικό πλαίσιο και να εναρμονιστεί με τη διεθνή νομοθεσία,
- καταργηθεί ο Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης του κρασιού καθώς οι μικρές επιχειρήσεις του κλάδου δεν κατάφεραν να ανταπεξέλθουν με αποτέλεσμα να σταματήσουν την παραγωγή.

Συνοψίζοντας γίνεται αντιληπτό ότι αν και η ελληνική οικονομία συνεχίζει να αγωνίζεται, η βιομηχανία του κρασιού έχει περάσει σε μια νέα εποχή και τα νέα οινοποιεία έχουν κάνει γρήγορα το σήμα τους γνωστό σε διεθνές επίπεδο καθώς η φήμη των ελληνικών κρασιών πλέον έχει εδραιωθεί σε διεθνώς. Η προσπάθεια ανάπτυξης και στρατηγικής προώθησης του ελληνικού κρασιού στο εξωτερικό ευνοεί τις επιχειρήσεις του κλάδου, και αυξάνει τον ρυθμό των εξαγωγών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Blessing, S. (2011). *Alternative Alternatives: Risk, Returns and Investment Strategy*. John Wiley & Sons.
2. Decanter. (2017, Σεπτέμβριος 13). *Decanter Retailer of the Year Awards 2017: See the winners*. Retrieved from www.decanter.com/retailer-awards/decanter-retailer-awards-2017-winners-376090/
3. ellinikigeorgia.gr. (2016, Νοέμβριος 28). *Μειώθηκε ο αριθμός των αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων*. Ανάκτηση από [www.ellinikigeorgia.gr/](http://www.ellinikigeorgia.gr/meiothike-o-aritmos-ton-ampelourgikon-ekmetalleuseon/)
4. *European Union*. (2013). Ανάκτηση από [http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/e-bacchus/index.cfm?event=indicationsPerCntry&language=EN&zone=ECCGI&quality=1&title=European%20Union:%20Wine%20with%20a%20protected%20designation%20of%20origin%20\(PDO\)](http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/e-bacchus/index.cfm?event=indicationsPerCntry&language=EN&zone=ECCGI&quality=1&title=European%20Union:%20Wine%20with%20a%20protected%20designation%20of%20origin%20(PDO))
5. Food And Agricultural Organization . (2010). *Statistical Yearbook of the Food And Agricultural Organization for the United Nations*. Ανάκτηση από <http://www.fao.org/docrep/017/i3138e/i3138e06.pdf>
6. fortunegreece.com. (2014, Σεπτέμβριος 4). *Πρόγραμμα 16 εκατ. ευρώ για την προώθηση του ελληνικού κρασιού*. Ανάκτηση από <http://www.fortunegreece.com/article/programma-16-ekatt-evro-gia-tin-proothisi-tou-ellinikou-krasiou/>
7. ICAP A.E. (2008). *ΟΙΝΟΠΟΙΪΑ*. Ανάκτηση από <http://library.aua.gr/icap/Oinopoiia%202008.pdf>
8. iefimerida. (2016, Μάρτιος 30). Ανάκτηση από <http://www.iefimerida.gr/news/259353/oi-ellines-ekopsan-kai-krasi-logo-tis-krisis-ptosi-stin-katanalosi-kai-strofi-sto-hyma>
9. International Organisation of Vine and Wine. (2017, October). *2017 GLOBAL ECONOMIC VITIVINICULTURE DATA*. Retrieved from www.oiv.int/public/medias/5686/ptconj-octobre2017-en.pdf
10. International Organisation of Vine and Wine. (2017, April). *STATE OF THE VITIVINICULTURE WORLD MARKET*. Retrieved from www.oiv.int/public/medias/5287/oiv-noteconjmars2017-en.pdf

11. newmoney.gr. (2015, Δεκέμβριος 7). *Κλαδική Μελέτη: Οινοποιία, από την ΣΤΟΧΑΣΙΣ*. Ανάκτηση από www.newmoney.gr.
12. Santo Wines. (2017). Ανάκτηση από www.santowines.gr: <https://www.santowines.gr/el/profile/company-profile.html>
13. Smith, B. (2016). Greek wine's triumphant. *PROSPECT*, 84.
14. Wine Institute. (n.d.). Retrieved from www.wineinstitute.org: <https://www.wineinstitute.org>
15. Winetuned. (2015, Αύγουστος 25). Ανάκτηση από [Winetuned.gr](http://winetuned.gr): <http://winetuned.com/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%80%CF%84%CF%89%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%83-%CF%84%CE%B7%CF%83-%CE%B1%CE%BC%CF%80%CE%B5%CE%BB%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B9%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CF%83-%CE%BA/>
16. Γεωργιοπούλου, Τ. (2016, Ιανουάριος 4). *Το ελληνικό κρασί διασώζεται της κρίσης*. Ανάκτηση από www.ypaithros.gr: <http://www.ypaithros.gr/%CF%84%CE%BF-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%AF-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%B6%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83/>
17. Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου. (2017). *Η έρευνα για το κρασί στην Ελλάδα*. Ανάκτηση από www.newwinesofgreece.com: http://www.newwinesofgreece.com/el/wine_research_in_greece/index.html
18. Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου. (2017). *Καινοτομίες των ελληνικών κρασιών*. Ανάκτηση από www.newwinesofgreece.com: http://www.newwinesofgreece.com/el/innovations_of_greek_wines/index.html
19. Ελληνική Στατιστική Αρχή. (2017, Μάρτιος). *Οικογενειακοί Προϋπολογισμοί (από 2008 και μετά) / 2017*. Ανάκτηση από www.statistics.gr: <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA05/>
20. Ευγενία, Δ. Δ.-Ρ. (2011). *Έρευνα αγοράς και καταναλωτικής συμπεριφοράς για τα προϊόντα της "Αφοί Τσιμωλάκη"*. Ανάκτηση από <http://nefeli.lib.teicrete.gr>

- http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/ba/2011/DimidiDionysia,RossidouEvgenia/attached-document-1324288592-639570-15923/Dimidi_Rossidou2011.pdf
21. Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Αμπελοοινικών Προϊόντων. (n.d.). Ανάκτηση από <https://www.keosoe.gr>
 22. Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Αμπελοοινικών Προϊόντων. (2010, Ιανουάριος 29). *Το στρατηγικό σχέδιο branding και marketing του ελληνικού κρασιού*.
 23. Κουμάκης, Λ. (2013, Ιούνιος 25). *NEW WINES OF GREECE*. Ανάκτηση από analyst.gr: <https://analyst.gr/2013/06/25/828/>
 24. Κουμάκης, Λ. (2015, Σεπτέμβριος 3). *Τop 10: Οι μεγαλύτερες Οινοποιίες της χώρας μας το 2014/2015*. Ανάκτηση από www.krasiagr.com: <http://www.krasiagr.com/top-10-%CE%BF%CE%B9-%CE%BC%CE%B5%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CF%8D%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B5%CF%82-%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B1%CF%82-3/>
 25. Μαρία, Π. (2016). *ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΙΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ*. Ανάκτηση από <https://apothesis.lib.teicrete.gr>: <https://apothesis.lib.teicrete.gr/bitstream/handle/11713/7776/PolitiMaria2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
 26. Μαριάνθη Γεωργιλάκη, Α. Γ. (2016). *Έρευνα καταναλωτικής συμπεριφοράς για τα προϊόντα Οίνου στην Κρήτη*. Ανάκτηση από <https://apothesis.lib.teicrete.gr>: <https://apothesis.lib.teicrete.gr/bitstream/handle/11713/7719/GarefalaKiAikateriniGeorgilakiMarianthi2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
 27. Σούλος, Λ. (2011). *Ανάλυση του ανταγωνισμού στον κλάδο της οινοποιίας και χρηματοοικονομική ανάλυση της "Κτήμα Χατζημιχάλη Α.Ε."*. Ανάκτηση από <http://dspace.aua.gr>: http://dspace.aua.gr/xmlui/bitstream/handle/10329/3659/Soulos_L.pdf?sequence=1
 28. Τσακίρης, Α. (2014). *ΟΙΝΟΛΟΓΙΑ*. Αθήνα: Ψύχαλος.
 29. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης. (2017). *Αγροτική Ανάπτυξη, Γεωργία, Αμπέλι, Οίνος*. Ανάκτηση από www.minagric.gr: <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/ampeli>

30. Χατζηϊωάννου, Ε. (2013, Σεπτέμβριος 3). *Η κλιματική αλλαγή θα απειλήσει σοβαρά την ελληνική αμπελοκαλλιέργεια και οινοπαραγωγή τις επρχόμενες δεκαετίες, υποστηρίζουν ειδικοί επιστήμονες*. Ανάκτηση από <http://www.elliniki-gnomi.eu/%CE%B7-%CE%BA%CE%BB%CE%B9%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B3%CE%AE-%CE%B8%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CE%B5%CE%B9%CE%BB%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%BF%CE%B2%CE%B1%CF%81/>